

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα:
Επιχειρήσεις που αντιστάθηκαν στην
κρίση*

Σπουδαστής
Παναγιώτης Παπαγεωργίου
Α.Μ.: 3241

Εποπτεύων Καθηγητής
Νικόλαος Σχοινιωτάκης

Ηράκλειο 2012

Ευχαριστίες

Θα επιθυμούσα να ευχαριστήσω θερμά τον εποπτεύοντα καθηγητή μου κ. Νικόλαο Σχοινιωτάκη, για τη βοήθειά του και τις εποικοδομητικές του επισημάνσεις που συνέβαλαν στην υλοποίηση της πτυχιακής μου εργασίας, καθώς και τους γονείς μου για την υποστήριξη και την βοήθεια που μου παρείχαν όλο αυτό το διάστημα για την πραγματοποίηση της πτυχιακής εργασίας.

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποσκοπεί στη διερεύνηση της ελληνικής επιχειρηματικότητας κυρίως στην περίοδο της τρέχουσας οικονομικής κρίσης. Προς το σκοπό αυτό, αρχικά πραγματεύεται γενικά το θέμα της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας, υπό το πρίσμα και των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς αυτούς, ενώ παρουσιάζονται και οι διεθνείς, ευρωπαϊκοί και ελληνικοί φορείς αξιολόγησής τους. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα υπαρκτά προβλήματα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας στην Ελλάδα, καθώς και στις επιδόσεις των ελληνικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, όπως αξιολογούνται από τους προαναφερθέντες φορείς αξιολόγησης, ενώ περιγράφεται και η ελληνική οικονομική συγκυρία σήμερα και στην πιθανότητα ύπαρξης μίας θετικής προοπτικής για την ελληνική επιχειρηματικότητα. Ακολούθως, παρουσιάζονται ορισμένες ελληνικές επιχειρήσεις, ως παραδείγματα περιπτώσεων που κατάφεραν να επιβιώσουν στις τρέχουσες δύσκολες οικονομικές συγκυρίες, καταγράφονται ορισμένοι χρηματοοικονομικοί δείκτες κερδοφορίας και αποτελεσματικότητας τους, ενώ συνοψίζονται και τα αποτελέσματα μίας έρευνας υπό τη μορφή ερωτηματολογίου-συνέντευξης, προς τους αρμοδίους μίας από αυτές τις επιχειρήσεις, για τον τρόπο με τον οποίο καταφέρνουν να ξεπεράσουν την κρίση με επιτυχία, καθώς και για τις μελλοντικές προοπτικές τους εν μέσω οικονομικής κρίσης.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	01
1. Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία	03
1.1. Ορισμοί	03
1.1.1. Επιχειρηματικότητα	03
1.1.2. Καινοτομία	04
1.1.3. Ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα	06
1.2. Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για την επιχειρηματικότητα	07
1.2.1. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις Επιχειρήσεις	07
1.2.2. Η Πράσινη Βίβλος για την επιχειρηματικότητα της ΕΕ	08
1.2.3. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έρευνα και την καινοτομία	10
1.2.4. Η Πράσινη Βίβλος χρηματοδότησης έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ	12
1.3. Διεθνής και Ελληνική αξιολόγηση επιχειρηματικότητας	14
1.3.1. Το Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας (GEM)	14
1.3.2. Το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)	15
1.3.3. Η πρωτοβουλία Small Business Act (SBA) της ΕΕ	16
1.3.4. Η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία PRO INNO Europe και η πολιτική καινοτομίας	17
1.3.5. Το Παγκόσμιο Οικονομικό Forum (WEF) και η ανταγωνιστικότητα	18
1.4. Στοιχεία της προσωπικότητας του επιχειρηματία	19

2. Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια	21
2.1. Χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα	21
2.1.1. Υπαρκτά προβλήματα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας	21
2.1.2. Οι ελληνικές επιδόσεις MME από τα Ενημερωτικά Δελτία για την SBA	23
2.1.3. Στοιχεία της ελληνικής ανταγωνιστικότητας από το World Economic Forum	25
2.2. Εξέλιξη της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα της κρίσης	28
2.2.1. Δείκτες και κίνητρα επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα της κρίσης	28
2.2.2. Χαρακτηριστικά επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων κατά την κρίση	31
2.2.3. Δημογραφικά χαρακτηριστικά επιχειρηματιών αρχικών σταδίων σήμερα	33
2.2.4. Άλλα χαρακτηριστικά επιχειρηματιών αρχικών σταδίων σήμερα	35
2.3. Η οικονομική συγκυρία στην Ελλάδα σήμερα	36
2.3.1. Οι δείκτες οικονομικού κλίματος σήμερα	36
2.3.2. Είναι εφικτή μία θετική προοπτική για την ελληνική επιχειρηματικότητα;	43
2.3.3. Τι προσφέρει το θεσμικό πλαίσιο;	45
<hr/>	
3. Επιτυχημένες Ελληνικές επιχειρήσεις σε περίοδο κρίσης	48
3.1. ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	48
3.1.1. Τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης	48
3.1.2. Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης	49
3.2. ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.	50
3.2.1. Τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης	50
3.2.2. Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης	51
3.3. ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.	51
3.3.1. Τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης	51
3.3.2. Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης	52
3.4. JUMBO Α.Ε.	53
3.4.1. Τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης	53

3.4.2. Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης	54
3.5. Η ανάλυση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων	54
3.5.1. Χρησιμοποιούμενοι δείκτες	54
3.5.2. Εξέλιξη των δεικτών ROE και ROA των επιχειρήσεων	55
3.6. Η μέτρηση της αποτελεσματικότητας των επιχειρήσεων	60
3.6.1. Χρησιμοποιούμενοι δείκτες	60
3.6.2. Εξέλιξη των δεικτών ΔΠΚ και ΔΕΕ των επιχειρήσεων	60
3.7. Η περίπτωση της ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	65
3.7.1. Το ερωτηματολόγιο	65
3.7.2. Πως απαντούν οι αρμόδιοι της ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	65
<hr/>	
Συμπεράσματα	68
<hr/>	
Παράρτημα	72
Ισολογισμοί επιχειρήσεων	72
Ισολογισμός ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.	73
Ισολογισμός ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.	76
Ισολογισμός ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.	79
Ισολογισμός JUMBO Α.Ε.	82
<hr/>	
Βιβλιογραφία	85
Ελληνόγλωσση	85
Ξενόγλωσση	86
Ανακοινώσεις - Σεμινάρια	87
Ιστοσελίδες διαδικτύου	87
<hr/>	

Ονοματολογία

Αρχικά φορέων, πρωτοβουλιών και συστημάτων

- *ΕΕ* *Ευρωπαϊκή Ένωση*
- *EOMMEX* *Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων*
- *IOBE* *Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών*
- *MME* *Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις*
- *ΟΟΣΑ* *Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης*
- *GEM* *Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας*
- *ISO* *Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης*
- *PRO INNO* *Πρωτοβουλία PRO INNO Europe*
- *SBA* *Πρωτοβουλία Small Business Act*
- *TQS* *Συστήματα Ολικής Ποιότητας*
- *WEF* *Παγκόσμιο Οικονομικό Forum*

Δείκτες μέτρησης στοιχείων επιχειρηματικότητας

- *EIS* *Ευρωπαϊκός Βαθμοπίνακας Καινοτομίας*
- *GCI* *Παγκόσμιος Δείκτης Ανταγωνιστικότητας*
- *INNOBAROMETER* *Βαρόμετρο Καινοτομίας*
- *IUS* *Βαθμοπίνακας Καινοτομικής Ένωσης*
- *ROA* *Δείκτης αποδοτικότητας επενδυμένων κεφαλαίων*
- *ROE* *Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων*

- ΔΠΚ Δείκτης περιθωρίου κέρδους
- ΔΕΕ Δείκτης εκμετάλλευσης ενεργητικού

Προγράμματα, δίκτυα και διαδικασίες επιχειρηματικότητας

- **Competitiveness and Innovation framework Programme** (Πρόγραμμα – πλαίσιο Ανταγωνιστικότητας και Καινοτομίας)
- **Enterprise Europe Network** (Ευρωπαϊκό Επιχειρηματικό Δίκτυο)
- **European Institute of Innovation and Technology** (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας)
- **European Research Area** (Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας)
- **European Research Council** (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας)
- **Fast Track** (Διαδικασία Ταχείας Αδειοδότησης)
- **«Horizon 2020» – Funding Research and Innovation** («Horizon 2020» – Χρηματοδοτώντας την Έρευνα και την Καινοτομία)
- **Innovation Union** (Ένωση της Καινοτομίας)
- **Joint Research Centre** (Κοινό Κέντρο Ερευνών)
- **Multi-annual Financial Framework** (Πολυετές Χρηματοδοτικό Πλαίσιο)
- **Seventh Framework Programme** (Έβδομο Πρόγραμμα – Πλαίσιο)

Εισαγωγή

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα σε περίοδο κρίσης αποτελεί ένα πολύ σημαντικό θέμα προς διερεύνηση, που μπορεί να αναδείξει τις υφιστάμενες ευκαιρίες στη χώρα μας για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, ακόμη και σε μία δύσκολη οικονομικά περίοδο, έτσι ώστε από αυτή τη διαδικασία να προκύψει οικονομικό όφελος. Σκοπός λοιπόν αυτής της πτυχιακής εργασίας είναι η απαρίθμηση γενικά των προβλημάτων επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα, η ανάδειξη των περιπτώσεων επιτυχημένης επιχειρηματικότητας σε περίοδο κρίσης, καθώς και η παρουσίαση των σημαντικότερων παραγόντων επιτυχίας τους γενικά, αλλά για κάποια από αυτές ειδικότερα.

Στο πρώτο κεφάλαιο, θα γίνει αναφορά σε ορισμούς σχετικούς με την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία, την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα. Ειδικότερα, θα περιγραφούν οι Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για την επιχειρηματικότητα, με αναφορές στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επιχειρηματικότητα, την έρευνα και την καινοτομία. Ακόμη θα γίνει αναφορά στη διεθνή και ελληνική αξιολόγηση της επιχειρηματικότητας, με αναφορές στο *Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας (GEM)*, στο ελληνικό *Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)*, στην πρωτοβουλία *Small Business Act (SBA)* της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην ευρωπαϊκή πρωτοβουλία *PRO INNO Europe* και στο *Παγκόσμιο Οικονομικό Forum (WEF)*. Τέλος, θα γίνει απαρίθμηση των στοιχείων της προσωπικότητας ενός καλού επιχειρηματία και θα γίνει αναφορά στην περιγραφή του επιχειρηματικού τύπου και της επιχειρηματικής λειτουργίας.

Το δεύτερο κεφάλαιο, θα αποτελέσει χώρο ενασχόλησης με την επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, θα γίνει αναφορά στα χαρακτηριστικά της ελληνικής επιχειρηματικότητας τα τελευταία χρόνια, και στα υπαρκτά προβλήματα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας, στις επιδόσεις των ελληνικών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων μέσα από τα *Ενημερωτικά Δελτία για την SBA* και στα στοιχεία της ελληνικής ανταγωνιστικότητας από το *World Economic*

Forum. Ακόμη, θα περιγραφεί η εξέλιξη της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα της κρίσης, με αναφορές στους δείκτες και στα κίνητρα επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα την περίοδο της κρίσης, στα χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων κατά την κρίση και στα δημογραφικά και άλλα χαρακτηριστικά επιχειρηματιών αρχικών σταδίων σήμερα, μέσα από έρευνες του *Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών*. Το κεφάλαιο θα κλείσει με την περιγραφή της οικονομικής συγκυρίας σήμερα, με αναφορές στους δείκτες οικονομικού κλίματος σήμερα από έρευνες του *Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών* και στη διερεύνηση για την ύπαρξη μίας θετικής προοπτικής για την ελληνική επιχειρηματικότητα και για την αποδοτικότητα του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου.

Στο τρίτο κεφάλαιο θα υπάρξει αναφορά σε ορισμένες επιτυχημένες επιχειρήσεις στην Ελλάδα, δύο από τις οποίες βρίσκονται στην Κρήτη, που αντιστάθηκαν με επιτυχία στην κρίση, με περιγραφή των χαρακτηριστικών της επιχείρησης, καθώς και της οικονομικής κατάστασής της τα τελευταία χρόνια της κρίσης. Ειδικότερα, θα γίνει αναφορά στις επιχειρήσεις *KAPATZHΣ A.E.*, *ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ A.B.E.E.*, *ΠΛΑΙΣΙΟ A.E.B.E.*, και *JUMBO A.E.*. Ακόμη, θα γίνει αναφορά στους δείκτες *αποδοτικότητας επενδυμένων κεφαλαίων (ROA)* και *αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (ROE)*, για την ανάλυση της κερδοφορίας, καθώς και στους *δείκτες περιθωρίου κέρδους (ΔΠΚ)* και *δείκτες εκμετάλλευσης ενεργητικού (ΔΕΕ)*, για τη μελέτη της αποτελεσματικότητας των υπό εξέταση επιχειρήσεων. Επιπλέον, θα διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο η *KAPATZHΣ A.E.* κατάφερε να ανταπεξέλθει με επιτυχία στο δύσκολο επιχειρηματικό περιβάλλον της κρίσης, υποβάλλοντας σχετικό ερωτηματολόγιο-συνέντευξη στους αρμόδιους της επιχείρησης και παρουσιάζοντας τις ληφθείσες απαντήσεις.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο θα παρουσιαστούν τα συμπεράσματα καθώς και οι απαντήσεις στα ερωτήματα: ποιοι κλάδοι θα αντέξουν στην κρίση και που πρέπει να στραφεί η ελληνική επιχειρηματικότητα.

1. Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία

Γενικοί ορισμοί, πρωτοβουλίες και χαρακτηριστικά επιχειρηματιών και επιχειρήσεων

1.1. Ορισμοί

1.1.1. Επιχειρηματικότητα

Ως **επιχειρηματικότητα** (entrepreneurship) νοείται κατά κύριο λόγο η νοοτροπία, που καθορίζει το σύνολο των δραστηριοτήτων ενός ατόμου ή μίας οργανωμένης ομάδας ατόμων, η οποία σχετίζεται με την αναγνώριση των υφιστάμενων ευκαιριών για ανάληψη πρωτοβουλιών, καθώς και με την προσπάθεια μετατροπής των πρωτοβουλιών αυτών σε αποτέλεσμα έτσι ώστε από αυτή τη διαδικασία να προκύψει οικονομικό όφελος. Απαραίτητα στοιχεία που συνδυάζονται με την επιχειρηματικότητα είναι η *ανάληψη πρωτοβουλίας*, η *καινοτομία*, η *ηγεσία*, και η *διαχείριση*, που υποβοηθούν την είσοδο μίας νέας επιχείρησης στην αγορά ή τη βελτίωση της θέσης μίας ήδη υπάρχουσας επιχείρησης.¹

Η επιχειρηματικότητα συνεπώς αφορά στα άτομα, τις επιλογές τους και τις ενέργειες στις οποίες προβαίνουν κατά την εκκίνηση, εξαγορά ή λειτουργία μιας επιχείρησης ή κατά τη διαδικασία λήψης στρατηγικών αποφάσεων μιας επιχείρησης. Τα άτομα αυτά, γνωστά ως **επιχειρηματίες** (entrepreneurs), αποτελούν ανομοιογενή ομάδα ατόμων που ωστόσο, έχουν αρκετά κοινά χαρακτηριστικά επιχειρηματικής συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένης της ετοιμότητας για ανάληψη κινδύνων και της επιθυμίας για ανεξαρτησία και αυτοπραγμάτωση.² Η έναρξη συνεπώς νέων επιχειρήσεων αποτελεί την πιο προφανή μορφή της επιχειρηματικότητας. Ωστόσο, τα

¹ *Πράσινη Βίβλος για την επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη*, Ευρωπαϊκή Ένωση, 2003, σ. 6, URL< <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0027:FIN:EL:PDF> >. (Για την *Πράσινη Βίβλο για την επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη* βλ. και §1.2.2 του παρόντος κεφαλαίου).

² *Πράσινη Βίβλος για την επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη*, ό.π..

τελευταία χρόνια, ο όρος έχει επεκταθεί ώστε να περιλαμβάνει και κοινωνικές και πολιτικές μορφές επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Σύμφωνα με παρατήρηση του αμερικανού ερευνητή της επιχειρηματικότητας και δημιουργού του Παγκόσμιου Παρατηρητήριου Επιχειρηματικότητας (Global Entrepreneurship Monitor, GEM),³ Paul Reynolds, η οποία καταγράφεται στο *Entrepreneurship in the United States, (Επιχειρηματικότητα στις Ηνωμένες Πολιτείες, 2007)*, μέχρι τη συνταξιοδότησή τους, το μισό του συνόλου των εργαζόμενων ανδρών στις ΗΠΑ, διανύει για ένα ή περισσότερα χρόνια της επαγγελματικής τους ζωής, μια περίοδο αυτοαπασχόλησης, ενώ το ένα τέταρτο του ανδρικού πληθυσμού έχει πιθανόν εμπλακεί σε αυτοαπασχόληση για έξι και πλέον χρόνια.⁴

1.1.2. Καινοτομία

Άμεσα συνδεδεμένη με την επιχειρηματικότητα είναι η **καινοτομία** (innovation). Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), στο *Εγχειρίδιο Frascati*, ορίζει ως καινοτομία τη διαδικασία με την οποία μια ιδέα μετασχηματίζεται σε προϊόν ή υπηρεσία που μπορεί να διατεθεί στην αγορά ή μια νέα μέθοδο παραγωγής ή παροχής υπηρεσίας. Ως καινοτομία όμως, ορίζεται και το ίδιο το νέο ή βελτιωμένο προϊόν ή υπηρεσία, καθώς και η διαδικασία προώθησής και διακίνησής του στην αγορά. Προφανώς, ο ορισμός είναι διπλός αφού στην πρώτη περίπτωση περιγράφει μια διαδικασία και στη δεύτερη το αποτέλεσμα της.⁵ Πιο απλά ο αυστριακός σύμβουλος διοίκησης επιχειρήσεων Peter Drucker, στο *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles (Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα: Πρακτική και Αρχές, 1985)*, την προσδιορίζει ως εξής: «Καινοτομία είναι το ειδικό εργαλείο των επιχειρηματιών, μέσω του οποίου εκμεταλλεύονται την αλλαγή σαν μια ευκαιρία για μια διαφορετική δραστηριότητα ή υπηρεσία.»⁶

³ Βλ. § 1.3.1.

⁴ Για το Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας (GEM) γίνεται αναφορά στην §1.3.1 του παρόντος κεφαλαίου.

⁵ Λιούκας, Σ., και συν., *Η Καινοτομία στην Ελλάδα – Συγκριτική Αξιολόγηση με Διεθνείς Δείκτες, Πολιτικές, Προτάσεις Στρατηγικής*, Ίδρυμα Κόκκαλη – Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 2009, σ. 10, URL < http://www.kokkalisfoundation.gr/uploads/pdf/events/lectures_events/Report_on_Innovation_gr.pdf >. Το εγχειρίδιο *Frascati* είναι έγγραφο του ΟΟΣΑ, στο οποίο περιλαμβάνεται η μεθοδολογία συλλογής στατιστικών στοιχείων για την έρευνα και την ανάπτυξη. Το εγχειρίδιο εκπονήθηκε από ομάδα εμπειρογνομόνων, στο Frascati της Ιταλίας και δημοσιεύθηκε από τον ΟΟΣΑ τον Ιούνιο του 1963. Το 2002, δόθηκε στη δημοσιότητα η 6η έκδοση του.

⁶ Drucker, P., *Καινοτομία & Επιχειρηματικότητα*, Βιβλιοθήκη Μάνατζμεντ, Θεσσαλονίκη, 1985, σ. 17.

Ειδικότερα, ως **τεχνολογική καινοτομία** σε μία επιχείρηση προϊόντων, υπηρεσιών ή έρευνας νοείται, σύμφωνα με τον αυστριακό οικονομολόγο Joseph Alois Schumpeter, στο *Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung* (*Η Θεωρία της Οικονομικής Ανάπτυξης*, 1934): «[H] εισαγωγή στην αγορά ενός τεχνολογικού νέου ή σημαντικά βελτιωμένου προϊόντος ή η εφαρμογή μιας παραγωγικής διαδικασίας, που ανταποκρίνεται επιτυχώς στη ζήτηση της αγοράς. Αυτή προέρχεται από την αλληλεπίδραση των συνθηκών της αγοράς από τη μια πλευρά και των δυνατοτήτων αξιοποίησης του αποθέματος τεχνολογίας και της επιστημονικής γνώσης από την άλλη».⁷ Ωστόσο, με το *Εγχειρίδιο Όσλο*, γίνεται διαχωρισμός ανάμεσα σε τεχνολογικές και μη τεχνολογικές καινοτομίες, ορίζοντας με αφαιρετικό τρόπο τη **μη τεχνολογική καινοτομία**, ως οτιδήποτε δεν εμπίπτει στην τεχνολογική. Έτσι, ως μη τεχνολογικές καινοτομίες θεωρούνται οι *οργανωτικές καινοτομίες* υλοποίησης προηγμένων τεχνικών διοίκησης, όπως είναι τα Συστήματα Ολικής Ποιότητας (Total Quality System, TQS), οι Διεθνείς Οργανισμοί Τυποποίησης (International Organization for Standardization, ISO) κ.λπ., καθώς και οι *εμπορικές καινοτομίες* βελτιωμένων μεθόδων πώλησης που αποσκοπούν στη βελτίωση της ελκυστικότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών ή στην είσοδο των προϊόντων σε νέες αγορές.⁸

Συχνά η καινοτομία συνδέεται με την έρευνα και την ανάπτυξη (Research and Development, R&D), χωρίς όμως να ταυτίζεται με την ανακάλυψη, ενώ σχετίζεται με τη *δημιουργικότητα* (creativity), χωρίς να περιορίζεται σε αυτήν. Ο Schumpeter, από το 1934, διαχώρισε τις έννοιες *ανακάλυψη* (invention), ως την έκφραση μιας πρωτότυπης ιδέας, και καινοτομία, ως την ιδέα που εφαρμόζεται με επιτυχία στην πράξη.⁹ Είναι επίσης χρήσιμο για το σκοπό της παρούσας εργασίας να αναφερθούμε και στους παράγοντες *καινοτομικών ευκαιριών*, όπως τις παρουσίασε ο Drucker.¹⁰ Ως εσωτερικούς παράγοντες καινοτομικών ευκαιριών θεωρεί το *απρόσμενο γεγονός*, τη *δυσαρμονία μεταξύ αντικειμενικής και φαινομενικής πραγματικότητας*, τις *υπαρκτές λειτουργικές ανάγκες* και τις *αλλαγές στις δομές της οικονομίας και της αγοράς*. Ως

⁷ Schumpeter, J., *The Theory of Economic Development*, Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1934, σ. 65.

⁸ Γωνιάδης, Η., *Η Ευρεσιτεχνία ως Προπομπός της Επιχειρηματικής Καινοτομίας και Εφαπτήριο Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα*, Διδακτορική Διατριβή, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή, 2007, σ. 29, URL < http://opencoffee.gr/wp-content/uploads/2008/05/Gwniadhs_PhDThesis.pdf>. Το *εγχειρίδιο Oslo* είναι έγγραφο του ΟΟΣΑ, που εκπονήθηκε σε συνεργασία με το Νορβηγικό Βιομηχανικό Επιμελητήριο, στο Oslo, το 1995, για την καταγραφή των καινοτομιών.

⁹ Schumpeter, ό.π..

¹⁰ Drucker, ό.π..

εξωτερικούς παράγοντες καινοτομικών ευκαιριών θεωρεί τις *δημογραφικές αλλαγές*, τις *αλλαγές αντιλήψεων* και τις *νέες επιστημονικές και μη γνώσεις*.¹¹

1.1.3. Ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα

Σύμφωνα με τον ορισμό του ΟΟΣΑ, ως *ανταγωνιστικότητα* θεωρείται ο βαθμός ικανότητας μιας χώρας να παράγει, κάτω από συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού, αγαθά και υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των διεθνών αγορών, ενώ συγχρόνως διατηρούν και επεκτείνουν το πραγματικό εισόδημα των κατοίκων σε μακροχρόνια βάση.¹² Επομένως, η ανταγωνιστικότητα, σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, σχετίζεται με την ικανότητα μιας οικονομίας να εξασφαλίζει, να διατηρεί, αλλά και να διευρύνει τα μερίδιά της στις διεθνείς αγορές. Ακόμη, σύμφωνα με έναν ευρύτερο ορισμό από το Παγκόσμιο Οικονομικό Forum (World Economic Forum, WEF),¹³ ως ανταγωνιστικότητα θεωρείται το σύνολο των θεσμών, των οικονομικών πολιτικών και των παραγόντων που καθορίζουν το επίπεδο παραγωγικότητας μίας χώρας. Ο ορισμός αυτός παραπέμπει κυρίως στους παράγοντες που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα με μακροχρόνιο αποτέλεσμα την ανάπτυξη. Για την ΕΕ, ανταγωνιστικότητα νοείται η σταθερή βελτίωση των πραγματικών εισοδημάτων και του επιπέδου διαβίωσης, με θέσεις εργασίες για όλους εκείνους που επιθυμούν να εργαστούν.¹⁴

Ωστόσο, η ανταγωνιστικότητα δεν ταυτίζεται με την *παραγωγικότητα*, παρότι αυτή αποτελεί έναν από τους παράγοντες που την διαμορφώνει. Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής «*Η ανταγωνιστικότητα προϋποθέτει ιδιαιτέρως την παραγωγικότητα, αλλά η ανταγωνιστικότητα και η παραγωγικότητα είναι διαφορετικά θέματα. Η ανταγωνιστικότητα μπορεί να θεωρηθεί ως ο συνδυασμός ανταγωνιστικών τιμών, που επιτυγχάνονται με την αύξηση της παραγωγικότητας, και ανταγωνιστικών χαρακτηριστικών που δεν σχετίζονται με το κόστος*».¹⁵

¹¹ Γωνιάδης, ό.π., σ.σ. 34 – 37.

¹² *Glossary and Statistical Terms*, OECD, Paris, 2001.

¹³ Βλ. § 1.3.5.

¹⁴ Έκθεση για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα 2001, SEC(2001) 1705, 2001, URL<<http://bookshop.europa.eu/en/european-competitiveness-report-2001-pbNB3901110/>>..

¹⁵ Το πλήρες κείμενο της γνωμοδότησης *Opinion of the European Economic and Social Committee on the Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on Productivity: the key*

1.2. Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για την επιχειρηματικότητα

1.2.1. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις Επιχειρήσεις

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), η *μεταποιητική βιομηχανία*, παρά τη μεγάλη ανάπτυξη που σημείωσε τις τελευταίες δεκαετίες ο τομέας των υπηρεσιών, εξακολουθεί να θεωρείται ο στυλοβάτης της ευρωπαϊκής οικονομίας, αφού αντιπροσωπεύει το 75% των συνολικών εξαγωγών της. Έτσι, η πολιτική της ΕΕ για τις επιχειρήσεις δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις ανάγκες της μεταποιητικής βιομηχανίας. Η μελλοντική ανάπτυξη της ΕΕ θα στηριχθεί σε καινοτόμους και βασιζόμενους στη γνώση τομείς, που όμως προϋποθέτουν έναν υγιή βιομηχανικό ιστό καθώς και κατάλληλα μέσα για την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Το ζητούμενο είναι να γεφυρωθεί το χάσμα ανάμεσα στα πανεπιστήμια και τις επιχειρήσεις, έτσι ώστε τα επιτεύγματα των εργαστηρίων να μπορούν να μετατρέπονται σε προϊόντα παγκόσμιας κυκλοφορίας. Το έργο αυτό καλείται να επιτελέσει το ***Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας*** (European Institute of Innovation and Technology), δημιουργώντας κοινότητες γνώσης και καινοτομίας, με τη μορφή ολοκληρωμένων δικτύων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα αποτελούμενων από πανεπιστήμια, ερευνητικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις.¹⁶

Ωστόσο, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων της ΕΕ (92%) είναι *μικρές επιχειρήσεις* και απασχολούν λιγότερους από 10 υπαλλήλους, που καλύπτουν τα δύο τρίτα των θέσεων απασχόλησης στην ΕΕ. Σ' αυτές απευθύνονται τα κυριότερα προγράμματα χρηματοδότησεων της ΕΕ, όπως είναι το ***Πρόγραμμα-πλαίσιο για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία*** (Competitiveness and Innovation framework Programme), κυρίως για στην ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τις τεχνολογίες πληροφοριών/επικοινωνιών, που απευθύνεται στις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ), με επενδύσεις ύψους 3,6

to Competitiveness of European Economies and Enterprises (Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την Παραγωγικότητα: το κλειδί για την Ανταγωνιστικότητα των Ευρωπαϊκών Οικονομιών και Επιχειρήσεων), που έχει δημοσιευτεί με τα στοιχεία COM(2002) 262, CESE 1370/2002, μπορεί να αναζητηθεί στο Διαδίκτυο, στη θέση URL < <http://www.uni-mannheim.de/edz/doku/wsa/2002/en/ces-2002-1370.pdf> >.

¹⁶ Πρόσβαση σε κοινοτικά κείμενα σχετικά με πρωτοβουλίες και προγράμματα που αφορούν στην επιχειρηματικότητα υπάρχουν στην ιστοσελίδα της ΕΕ: URL< http://europa.eu/pol/enter/index_el.htm >, καθώς και στην ιστοσελίδα του EOMMEX: URL < <http://www.eommex.gr> >.

δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2007 – 2013, καθώς και το *Έβδομο Πρόγραμμα – Πλαίσιο* (Seventh Framework Programme) της περιόδου 2007 – 2013, για την επιστημονική έρευνα στα πανεπιστήμια και τη βιομηχανία, προϋπολογισμού μεγαλύτερου από επτά δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Στόχοι των προγραμμάτων αυτών είναι η προώθηση της επιχειρηματικότητας και των δεξιοτήτων, η καλύτερη πρόσβαση των μικρών επιχειρήσεων στις αγορές και η βελτίωση των δυνατοτήτων τους για έρευνα και ανάπτυξη. Ακόμη, στις επιχειρήσεις αυτές παρέχονται συμβουλές από το *Ευρωπαϊκό Επιχειρηματικό Δίκτυο* (Enterprise Europe Network).¹⁷

Ακόμη, για να καταστεί δυνατή η λειτουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς με ελεύθερη διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών, μέσα σε περιβάλλον υγιούς ανταγωνισμού και προστασίας καταναλωτών, εργαζομένων και περιβάλλοντος, προβλέπεται να γίνουν οι κατάλληλες νομοθετικές προσαρμογές που θα διευκολύνουν την *τεχνολογική πρόοδο* και την *ολοκλήρωση στους τομείς των μεταφορών και της ενέργειας*, καθώς και τη *μείωση της γραφειοκρατίας* για τις επιχειρήσεις κατά 25% μέχρι το 2012.¹⁸

1.2.2. Η Πράσινη Βίβλος για την επιχειρηματικότητα της ΕΕ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στα πλαίσια των στόχων για την απασχόληση, την οικονομική μεταρρύθμιση και την κοινωνική συνοχή, που καθόρισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας το 2000 και αξιολογώντας το ρόλο των ΜΜΕ στην ευρωπαϊκή οικονομία, ανέπτυξε πρωτοβουλίες με στόχο την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την δημιουργία φιλικού περιβάλλοντος για την ανάπτυξή της και την αντιμετώπιση προβλημάτων κυρίως κατά την ίδρυση και λειτουργία των ΜΜΕ. Η *Πράσινη Βίβλος για την επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη*, συντάχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιανουάριο του 2003, αξιοποιώντας το περιβάλλον εσωτερικής αγοράς που ευνοεί όλο και περισσότερο την ανάπτυξη ΜΜΕ, και μάλιστα των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών. Αυτές, σύμφωνα με αποτελέσματα ερευνών, αποτελούν σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης, ενίσχυσης της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, δημιουργίας θέσεων εργασίας, ώθησης της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, ικανοποίησης ποικίλων καταναλωτικών αναγκών και εφαρμογής οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών. Ωστόσο η ανάπτυξή

¹⁷ Ιστοσελίδα της ΕΕ, ό.π. και ιστοσελίδα του EOMMEX, ό.π..

¹⁸ Ιστοσελίδα της ΕΕ, ό.π. και ιστοσελίδα του EOMMEX, ό.π..

τους αντιμετωπίζει προβλήματα, όπως είναι η εκτεταμένη γραφειοκρατία, η δυσκολία ανεύρεσης του αρχικού κεφαλαίου, η δυσκολία κάλυψης της φορολογίας και των κοινωνικών και ασφαλιστικών επιβαρύνσεων για τους αυτοαπασχολούμενους, οι δυσκολίες αντιμετώπισης του ανταγωνισμού, αποκλεισμούς ορισμένων ομάδων (γυναικών, εθνοτήτων, νεαρών ατόμων), οι περιφερειακοί χωρικοί αποκλεισμοί, οι ελλείψεις εξειδικευμένων γνώσεων κ.λπ.. Συνεπώς, για την αντιμετώπισή τους απαιτείται η χάραξη μίας πολιτικής για την επιχειρηματικότητα, καθώς και η ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των κρατών-μελών. Με αυτό το σκεπτικό, η ΕΕ προωθεί *τρεις πλώνες δράσης*:¹⁹

1. *Άρση των φραγμών για την ανάπτυξη περισσότερων επιχειρήσεων*, με τον καθορισμό ευρωπαϊκών δεικτών συγκριτικής αξιολόγησης όσον αφορά το χρόνο και το κόστος δημιουργίας μιας επιχείρησης, βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, μείωση της γραφειοκρατίας, παροχή προτεραιότητας στις μικρές επιχειρήσεις, προώθηση εναλλακτικών δυνατοτήτων χρηματοδότησης έναντι των τραπεζικών δανείων, παροχή δυνατοτήτων πρόσβασης των επιχειρηματιών των ΜΜΕ σε εργαζόμενους με ειδικά προσόντα, δημιουργία συνθηκών βελτίωσης της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών και δημιουργία δικτύων επιχειρήσεων προκειμένου οι επιχειρηματίες να έχουν πρόσβαση σε νέες ιδέες, στη γνώση και την τεχνολογία, σε νέους εταίρους κ.λπ..
2. *Εξισορρόπηση κινδύνων και ανταμοιβών σε επίπεδο επιχειρηματικότητας*, με επανεξέταση των φορολογικών διατάξεων και της κοινωνικής ασφάλισης και ενθάρρυνση εξαγοράς υπάρχουσας επιχείρησης και αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων από πτωχεύσεις.
3. *Ανάπτυξη επιχειρηματικού πνεύματος μέσα στην κοινωνία* μέσω ενημερώσεων για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων, που θα απευθύνονται σε ομάδες με ευαισθησία στο θέμα, όπως επιχειρηματικές οργανώσεις, σύμβουλοι, τοπικές κοινότητες και περιφέρειες, επενδυτές, πανεπιστήμια, σχολεία κ.λπ., διερεύνησης δυνατοτήτων και τρόπων εκπαίδευσης σε θέματα επιχειρηματικότητας και εξεύρεσης άλλων τρόπων προώθησης της επιχειρηματικότητας από τους αρμόδιους επιχειρηματικούς και κρατικούς φορείς.

¹⁹ Το πλήρες κείμενο της *Πράσινης Βίβλου για την επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη*, που έχει δημοσιευτεί με τα στοιχεία COM(2003)27, μπορεί να αναζητηθεί στο Διαδίκτυο, στη θέση URL < <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0027:FIN:EL:PDF> >.

1.2.3. Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έρευνα και την καινοτομία

Η έρευνα και η καινοτομία αποτελούν πρώτη προτεραιότητα της ΕΕ για την προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να επενδύουν το 3% του ΑΕΠ τους στην Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D) έως το 2020 (1% ως δημόσια χρηματοδότηση και 2% ως επένδυση του ιδιωτικού τομέα). Με αυτόν τον τρόπο, εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν 3,7 εκατομμύρια θέσεις εργασίας και θα αυξηθεί το ετήσιο ΑΕΠ της ΕΕ κατά περίπου 800 δισεκατομμύρια ευρώ. Πιστεύεται ότι ο ανταγωνισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τη διεκδίκηση των κονδυλίων αυτών θα δημιουργήσει συνθήκες συνεργασίας για την εξεύρεση καινοτόμων λύσεων στα μεγάλα ζητήματα των καιρών μας, όπως η ενέργεια, η επισιτιστική ασφάλεια, η κλιματική αλλαγή και η γήρανση του πληθυσμού. Έτσι, η καινοτομία βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», με αιχμή του δόρατος την πρωτοβουλία **Ένωση της Καινοτομίας** (Innovation Union), μέσω της οποίας οι προσπάθειες της ΕΕ θα εστιασθούν στην επιτυχή αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων που προαναφέρθηκαν. Στο πλαίσιο αυτό, το δημόσιο θα παρεμβαίνει για να παρέχει κίνητρα στον ιδιωτικό τομέα και να αίρει φραγμούς που εμποδίζουν την εμπορική υλοποίηση των καινοτόμων ιδεών στην αγορά, όπως είναι η έλλειψη χρηματοδοτήσεων, ο κατακερματισμός των ερευνητικών προγραμμάτων και των αγορών, η μη προσφυγή σε δημόσιους διαγωνισμούς για την καινοτομία και οι καθυστερήσεις στη θέσπιση προτύπων. Παράλληλα, η ΕΕ επιδιώκει να δημιουργήσει έως το 2014 έναν ενιαίο **Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας**, (European Research Area), μέσω του οποίου θα επιτυγχάνεται στενότερη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ ερευνητών.²⁰

Ακόμη, μέσω του **Έβδομου Προγράμματος Πλαισίου** της περιόδου 2007 – 2013, με προϋπολογισμό ύψους 50,5 δισεκατομμυρίων ευρώ, προωθούνται τέσσερις άξονες: α) *Συνεργασίας*, για την ερευνητική συνεργασία στους τομείς της υγείας, των τροφίμων, της γεωργίας, της αλιείας, της βιοτεχνολογίας, των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας, της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της κλιματικής

²⁰ Πρόσβαση σε κοινοτικά κείμενα σχετικά με πρωτοβουλίες που αφορούν στην έρευνα και την καινοτομία, υπάρχουν στην ιστοσελίδα της ΕΕ: URL< http://europa.eu/pol/rd/index_el.htm >. Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» έχει δημοσιευτεί ως: *Ευρώπη 2020: ευρωπαϊκή στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη*, με στοιχεία COM(2010) 2020. (βλ. και §1.2.4). Η πρωτοβουλία «Ένωση της Καινοτομίας» έχει δημοσιευτεί ως: *Εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020: Ένωση καινοτομίας*, με στοιχεία COM(2010) 546. (βλ. και §1.2.4).

αλλαγής, των μεταφορών και της αεροναυπηγικής, των κοινωνικών, οικονομικών και ανθρωπιστικών επιστημών, του διαστήματος και της ασφάλειας κ.λπ.. β) *Ιδεών*, για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας, το οποίο χρηματοδοτεί την πρωτοποριακή επιστημονική έρευνα. γ) *Ανθρώπινων πόρων*, για το ανθρώπινο δυναμικό με την παροχή υποτροφιών για νέους ερευνητές, για διά βίου μάθηση και επαγγελματική εξέλιξη, για συμπράξεις βιομηχανιών και πανεπιστημίων, καθώς και για χορήγηση βραβείων αριστείας. δ) *Ικανοτήτων*, για χρηματοδοτήσεις με σκοπό την αναβάθμιση των υποδομών έρευνας, τη στήριξη των ερευνητικών και αναπτυξιακών δραστηριοτήτων των μικρών επιχειρήσεων, την ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών στο γνωστικό και επιστημονικό πεδίο, και την εν γένει προώθηση της επιστημονικής γνώσης.²¹

Επίσης, λαμβάνονται μία σειρά από πρωτοβουλίες μέσω φορέων που αποσκοπούν στη ανάπτυξη της ερευνητικής δραστηριότητας. Μέσω του **Κοινού Κέντρου Ερευνών** (Joint Research Centre), ενός δικτύου επτά ερευνητικών ινστιτούτων από όλη την ΕΕ, το οποίο, εκτός από την έρευνα στους τομείς της πυρηνικής ενέργειας και της πυρηνικής ασφάλειας, αναπτύσσει διάφορες άλλες τεχνολογίες, όπως η τεχνολογία τηλεπαρακολούθησης για την ανίχνευση επερχόμενων επισιτιστικών κρίσεων σε αναπτυσσόμενες χώρες που χρειάζονται τη βοήθεια της ΕΕ. Μέσω του **Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας** (European Research Council), στηρίζει την «πρωτοποριακή έρευνα» ενθαρρύνοντας τους καλύτερους, πραγματικά δημιουργικούς, επιστήμονες, ακαδημαϊκούς και μηχανικούς να υπερβούν τα καθιερωμένα όρια της γνώσης και των επιστημονικών κλάδων. Μέσω του **Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας**, μετατρέπει τα αποτελέσματα ερευνητικών προγραμμάτων σε εμπορικές εφαρμογές, δημιουργώντας έτσι «κοινωνίες γνώσης και καινοτομίας», με σημερινές προτεραιότητες την κλιματική αλλαγή, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τη νέα γενιά τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών. Τέλος, μέσω του, προς εφαρμογή, νέου προγράμματος «**Horizon 2020**» – **Χρηματοδοτώντας την Έρευνα και την Καινοτομία** («Horizon 2020» – Funding Research and Innovation) της περιόδου 2014 – 2020, θα διαθέσει χρηματοδοτήσεις περίπου 80,2 δισεκατομμυρίων ευρώ που θα διατίθενται σε ερευνητικά ιδρύματα, πανεπιστήμια, καινοτόμες ιδιωτικές εταιρείες και μικρές επιχειρήσεις, από τις οποίες θα αποκομίσουν οφέλη οι τομείς της

²¹ Ιστοσελίδα της ΕΕ, ό.π..

γεωργίας, της αλιείας και των τροφίμων, των μεταφορών, της ενέργειας και ιδιαίτερα των ανανεώσιμων πηγών, καθώς και των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών.²²

1.2.4. Η Πράσινη Βίβλος χρηματοδότησης έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ

Η *Πράσινη Βίβλος – Από τις προκλήσεις στις ευκαιρίες: προς ένα κοινό πλαίσιο στρατηγικής για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕ*, που συντάχθηκε το Φεβρουάριο του 2011, με σκοπό την πρόκληση δημόσιου διαλόγου, με αντικείμενο τα κύρια θέματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τα μελλοντικά προγράμματα χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕ. Τα προγράμματα αυτά θα αποτελέσουν μέρος των προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το επόμενο *Πολυετές Χρηματοδοτικό Πλαίσιο* (Multi-annual Financial Framework) που θα υποβαλλόταν τον Ιούνιο του 2011, ενώ οι προτάσεις για τα προγράμματα χρηματοδότησης θα εγκρινόντουσαν έως τα τέλη του 2011.²³

Η επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»,²⁴ που τυγχάνουν ευρείας στήριξης, εξαρτάται από την έρευνα και την καινοτομία που αποτελούν τους κύριους μοχλούς της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας και της περιβαλλοντικής αειφορίας. Παρότι αυτή η *Πράσινη Βίβλος* επικεντρώνεται στην έρευνα και την καινοτομία, υπάρχουν σημαντικοί δεσμοί με άλλα προγράμματα της ΕΕ και κυρίως με τα μελλοντικά ταμεία για την πολιτική συνοχής και τα προγράμματα που αφορούν την έρευνα και την εκπαίδευση. Τέτοια προγράμματα χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας είναι Το Έβδομο Πρόγραμμα Πλαίσιο της περιόδου 2007 – 2013, με τους τέσσερις άξονές του, το Κοινό Κέντρο Ερευνών, το Πρόγραμμα-πλαίσιο για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας, που προαναφέρθηκαν.²⁵

Ωστόσο, σύμφωνα με αυτή την *Πράσινη Βίβλο*, στις διάφορες αξιολογήσεις στα τρέχοντα προγράμματα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ, επισημάνθηκαν και ορισμένες αδυναμίες και ελλείψεις, ιδίως η έλλειψη μιας προσέγγισης του συνόλου

²² Ιστοσελίδα της ΕΕ, ό.π..

²³ Το πλήρες κείμενο της *Πράσινης Βίβλου: Από τις προκλήσεις στις ευκαιρίες: προς ένα κοινό πλαίσιο στρατηγικής για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕ*, που έχει δημοσιευτεί με τα στοιχεία COM(2011) 48, μπορεί να αναζητηθεί στο Διαδίκτυο, στη θέση URL <http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/com_2011_0048_csf_green_paper_el.pdf>.

²⁴ Βλ. §1.2.3.

²⁵ Βλ. §1.2.1 και §1.2.3.

της αλυσίδας έρευνας και καινοτομίας, η πολυπλοκότητα των μέσων, οι υπέρ του δέοντος γραφειοκρατικοί κανόνες και διαδικασίες, καθώς και η έλλειψη διαφάνειας. Οι βελτιώσεις των προγραμμάτων πρέπει να επικεντρωθούν στα ακόλουθα μέτρα:²⁶

1. *Αποσαφήνιση των στόχων και του τρόπου υλοποίησής τους μέσω των υποστηριζόμενων δραστηριοτήτων*, διατηρουμένης παράλληλα της ευελιξίας για την αντιμετώπιση των αναδυόμενων πολιτικών αναγκών.
2. *Μείωση της πολυπλοκότητας υλοποίησης των προγραμμάτων*, που εμφανίζεται κυρίως λόγω της έλλειψης συντονισμού μεταξύ της χρηματοδότησης της ΕΕ και των κρατών-μελών, γεγονός που επιτρέπει ενδεχόμενες επικαλύψεις και περιττή επανάληψη προσπαθειών.
3. *Αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αποτελεσμάτων, προώθηση της ενεργοποίησης άλλων δημοσίων και ιδιωτικών πόρων και αποφυγή της περιττής επανάληψης και του κατακερματισμού των προσπαθειών.*
4. *Απλούστευση της συμμετοχής* με την μείωση του διοικητικού φόρτου, του χρόνου χορήγησης και του χρόνου πληρωμής και την επίτευξη καλύτερης ισορροπίας μεταξύ των σχέσεων κόστους και εμπιστοσύνης.
5. *Διεύρυνση της συμμετοχής στα προγράμματα της ΕΕ*, με την περαιτέρω συμμετοχή της βιομηχανίας και των ΜΜΕ και την αύξηση της συμμετοχής τρίτων χωρών.
6. *Αύξηση της ανταγωνιστικότητας και των κοινωνικών επιπτώσεων της στήριξης της ΕΕ*, με την καλύτερη απορρόφηση και χρήση των αποτελεσμάτων από εταιρείες, επενδυτές, δημόσιες αρχές, άλλους ερευνητές και υπευθύνους χάραξης πολιτικής, τη στήριξη ευρύτερων καινοτομιών, συμπεριλαμβανομένων της μη τεχνολογικής και της κοινωνικής καινοτομίας, την καλύτερη δημοσιοποίηση των στόχων και της σημασίας των δράσεων και την προώθηση της μεγαλύτερης αποδοχής τους.

Επισημαίνεται ακόμη, ότι για την καθιέρωση ενός κοινού πλαισίου στρατηγικής για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας, επιβάλλεται: α) η καλύτερη συνεργασία για την υλοποίηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», β) η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προκλήσεων της κοινωνίας, γ) η περαιτέρω ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και δ) η περαιτέρω ενίσχυση της ευρωπαϊκής επιστημονικής βάσης και του Ευρωπαϊκού Χώρου.²⁷

²⁶ Πράσινη Βίβλος: Από τις προκλήσεις στις ευκαιρίες: προς ένα κοινό πλαίσιο στρατηγικής για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕ, ό.π...

²⁷ Πράσινη Βίβλος: Από τις προκλήσεις στις ευκαιρίες: προς ένα κοινό πλαίσιο στρατηγικής για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕ, ό.π...

1.3. Διεθνής και Ελληνική αξιολόγηση επιχειρηματικότητας

1.3.1. Το Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας (GEM)

Το έργο του *Παγκόσμιου Παρατηρητηρίου Επιχειρηματικότητας* (GEM) είναι η ετήσια αξιολόγηση των επιχειρηματικών προσδοκιών και δραστηριοτήτων, που πραγματοποιούνται μέσα σε ένα ευρύ φάσμα κρατών. Ξεκίνησε το 1999 ως μια συνεργασία μεταξύ του London Business School και του Babson College, για την εκπόνηση μίας πρώτης μελέτης που κάλυπτε δέκα κράτη. Από τότε στο πρόγραμμα επεκτάθηκε, περιλαμβάνοντας ως συνεργαζόμενες και εθνικές ομάδες από περισσότερα από ογδόντα πέντε κράτη από όλο τον κόσμο, ενώ ο αριθμός των κρατών συνεχίζει να αυξάνεται κάθε χρόνο. Έτσι, το Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας έγινε το μεγαλύτερο κέντρο μελέτης της επιχειρηματικής δυναμικής στον κόσμο.²⁸

Το GEM *διερευνά το ρόλο της επιχειρηματικότητας* στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας, αποκαλύπτοντας λεπτομερή χαρακτηριστικά των κρατών, καθώς και χαρακτηριστικά που σχετίζονται με την επιχειρηματική δραστηριότητα των ατόμων. Τα στοιχεία από τις έρευνες του GEM, συλλέγονται και υπόκεινται σε επεξεργασία από μια κεντρική ομάδα εμπειρογνομόνων, η οποία διασφαλίζει τόσο την επιστημονική επεξεργασία τους, όσο και τη διευκόλυνση των διακρατικών συγκρίσεων.²⁹

Το πρόγραμμα έχει τρεις βασικούς στόχους: α) Να εκτιμήσει τις διαφορές στο επίπεδο της επιχειρηματικής δραστηριότητας μεταξύ των κρατών. β) Να αποκαλύψει τους παράγοντες που οδηγούν σε συγκεκριμένα επίπεδα επιχειρηματικότητας γ) Να προτείνει πολιτικές που μπορούν να ενισχύσουν σε εθνικό επίπεδο την επιχειρηματική δραστηριότητα. Ακόμη, το GEM, θέτει υπό εξέταση και νεότερες και μικρότερες επιχειρήσεις, μελετώντας και τη συμπεριφορά των ατόμων σε σχέση με την έναρξη και διαχείριση μιας επιχείρησης, παρέχοντας έτσι μια πιο λεπτομερή εικόνα της επιχειρηματικής δραστηριότητας.³⁰

²⁸ Από την επίσημη ιστοσελίδα του Global Entrepreneurship Monitor (GEM): URL < <http://www.gemconsortium.org/> >.

²⁹ Ιστοσελίδα του GEM, ό.π..

³⁰ Ιστοσελίδα του GEM, ό.π..

1.3.2. Το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)

Η Ελλάδα συμμετέχει από το 2003 στα ερευνητικά προγράμματα του GEM, μέσω του *Ίδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)*. Πρόκειται για ένα ιδιωτικό, μη κερδοσκοπικό, κοινωφελές ερευνητικό ίδρυμα που ιδρύθηκε το 1975 με το διπλό στόχο: α) της προώθησης της έρευνας για τα τρέχοντα προβλήματα και τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας και των τομέων της παραγωγής και β) της παροχής αξιόπιστης ενημέρωσης, ανάλυσης και δράσης που μπορεί να είναι χρήσιμα στους υπεύθυνους χάραξης επιχειρηματικής πολιτικής.³¹

Η δραστηριότητα του IOBE μέσα στην ελληνική επιχειρηματική κοινωνία είναι σημαντική, αφού είναι ο μόνος ανεξάρτητος, αδέσμευτος οργανισμός που ασχολείται με τα μείζονα ζητήματα της οικονομίας και έχει ως βασική του επιδίωξη να παρεμβαίνει έγκαιρα και να επισημαίνει, τα κρίσιμα ζητήματα του μέλλοντος και να προτείνει λύσεις. Στα πλαίσια αυτά, και σύμφωνα με την ιστοσελίδα του στο διαδίκτυο, ο IOBE επιτελεί μία σειρά από λειτουργίες Συγκεκριμένα, διεξάγει εφαρμοσμένη επιστημονική έρευνα για βασικά διαρθρωτικά και τομεακά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας καθώς και για γενικότερα ζητήματα της οικονομικής πολιτικής. Αναλύει τις βραχυπρόθεσμες οικονομικές τάσεις, καταγράφει το επιχειρηματικό κλίμα και διατυπώνει προβλέψεις για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Παρέχει αξιόπιστες και ενημερωμένες πληροφορίες για συγκεκριμένους τομείς και κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Συνεργάζεται με διεθνή ερευνητικά κέντρα και οργανισμούς σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος και συμμετέχει σε διεθνείς έρευνες για οικονομικά θέματα και πολιτικές. Παρεμβαίνει στο δημόσιο διάλογο σε θέματα οικονομικής πολιτικής. Αναθέτει και χρηματοδοτεί μελέτες.³²

Σύμφωνα με το ίδρυμα, η αποστολή του επιτελείται διατηρώντας μία θέση επιστημονικής και ακαδημαϊκής ουδετερότητας. Οι κρίσεις επί θεμάτων πολιτικής και προτάσεις, που περιέχονται στις εκδόσεις του, εκφράζουν τις απόψεις του ερευνητή/συγγραφέα και κατά συνέπεια, δεν εκφράζουν υποχρεωτικά τη γνώμη των μελών του IOBE, της Διοίκησης ή των χορηγών του.³³

³¹ Από την επίσημη ιστοσελίδα του Ίδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE): URL <http://www.iobe.gr/index.asp?a_id=46>.

³² Ιστοσελίδα του IOBE, ό.π..

³³ Ιστοσελίδα του IOBE, ό.π..

1.3.3. Η πρωτοβουλία *Small Business Act* (SBA) της ΕΕ

Σύμφωνα με την έκδοση της ΕΕ *Προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις – Μια «Small Business Act» για την Ευρώπη*, του Ιουνίου του 2008, «σκοπός της πρωτοβουλίας “**Small Business Act**” είναι: η βελτίωση της συνολικής προσέγγισης της πολιτικής όσον αφορά την επιχειρηματικότητα· η οριστική καθιέρωση της αρχής “*Προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις*” στη χάραξη πολιτικής, από τις νομοθετικές ρυθμίσεις έως τις δημόσιες υπηρεσίες· και η προώθηση της ανάπτυξης των ΜΜΕ μέσω της υποστήριξής τους για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που εξακολουθούν να εμποδίζουν την ανάπτυξή τους.». Η ονομασία «Act» που δόθηκε συμβολικά σε αυτή την πρωτοβουλία, υπογραμμίζει την πολιτική βούληση να αναγνωριστεί ο κεντρικός ρόλος των ΜΜΕ στην οικονομία της ΕΕ και να θεσπιστεί για πρώτη φορά ένα ολοκληρωμένο πολιτικό πλαίσιο για την ΕΕ και τα κράτη μέλη της μέσω ενός συνόλου δέκα αρχών για τον προγραμματισμό και την εφαρμογή πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών. Οι αρχές αυτές για τις ΜΜΕ είναι:³⁴

1. Δημιουργία κατάλληλου περιβάλλοντος επιχειρηματικότητας.
2. Παροχή δεύτερης ευκαιρίας σε έντιμους επιχειρηματίες σε περίπτωση πτώχευσης.
3. Καθορισμός κανόνων για παροχή προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις.
4. Μεγαλύτερη ανταπόκριση της δημόσιας διοίκησης στις ανάγκες τους.
5. Διευκόλυνση της συμμετοχής τους στις δημόσιες συμβάσεις και καλύτερη αξιοποίηση των κρατικών ενισχύσεων.
6. Διευκόλυνση της πρόσβασης τους στις χρηματοδοτήσεις.
7. Υποστήριξη τους ώστε να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες της ενιαίας αγοράς.
8. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων καθώς και όλων των μορφών καινοτομίας.
9. Δυνατότητα μετατροπής των περιβαλλοντικών προκλήσεων σε ευκαιρίες.
10. Παροχή υποστήριξης ώστε να επωφεληθούν από την διεθνή ανάπτυξη.

³⁴ Το πλήρες κείμενο της *Προτεραιότητας στις μικρές επιχειρήσεις – Μια «Small Business Act» για την Ευρώπη*, που έχει δημοσιευτεί με στοιχεία COM(2008) 394, μπορεί να αναζητηθεί στο Διαδίκτυο, στη θέση URL < <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:el:PDF> >.

Προς το σκοπό αυτό η Επιτροπή αξιολογεί από το 2008 την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την εκτέλεση της πρωτοβουλίας «Small Business Act» και υποβάλλει τακτικά σχετικές εκθέσεις στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.³⁵

1.3.4. Η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία PRO INNO Europe και η πολιτική καινοτομίας

Πρόκειται για μια πρωτοβουλία της Γενικής Διεύθυνσης Επιχειρήσεων και Βιομηχανίας της ΕΕ, με σκοπό να συμβάλει στην ανάπτυξη νέων και καλύτερων πολιτικών για την καινοτομία στην Ευρώπη. Ο απώτερος στόχος είναι να βοηθήσει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να καινοτομήσουν καλύτερα και ταχύτερα σε περιφερειακό, εθνικό και κοινοτικό επίπεδο. Για να επιτευχθεί αυτό, η **PRO INNO Europe** αποδίδει πρωταγωνιστικό ρόλο στην εθνική και περιφερειακή πολιτική καινοτομίας και των φορέων στήριξης της. Αποβλέπει δηλαδή στην πράξη σε μία *πολιτική ανάλυσης*, με την συγκριτική αξιολόγηση των επιδόσεων στην καινοτομία (INNO-Metrics), την ανάλυση των βασικών τάσεων καινοτομίας (INNO-Policy trend chart) και τη συγκέντρωση της παγκόσμιας γνώσης και καινοτομίας ώστε να γίνει κοινό κτήμα, μέσω του διαλόγου μεταξύ δημόσιων αρχών, βιομηχανίας και ακαδημαϊκής κοινότητας για την πολιτική καινοτομίας (INNO-Grips). Αποβλέπει ακόμη και σε μία *πολιτική συνεργασίας*, για την ενθάρρυνση διακρατικών συνεργασιών καινοτομίας (INNO-net) και την παροχή κινήτρων για κοινές δράσεις καινοτομίας (INNO-Actions).³⁶

Με σκοπό την παροχή μίας πλατφόρμας σε επίπεδο κρατών-μελών της ΕΕ, για την ανταλλαγή πληροφοριών και απόψεων, καθώς και την αμοιβαία μάθηση και την πρακτική συνεργασία μεταξύ της πολιτικής για την καινοτομία και των φορέων στήριξης της, η PRO INNO Europe χρησιμοποιεί δύο όργανα της INNO-Metrics: τον *Ευρωπαϊκό Βαθμοπίνακα Καινοτομίας* (European Innovation Scoreboard, EIS) που μετονομάστηκε από το 2010 σε *Βαθμοπίνακα Καινοτομικής Ένωσης* (Innovation Union Scoreboard, IUS) και το *Βαρόμετρο Καινοτομίας* (Innobarometer). Μέσω του πρώτου επιχειρεί τη συγκριτική αξιολόγηση, της καινοτομίας των κρατών-μελών σε ετήσια βάση, με βάση στατιστικά στοιχεία από διάφορες πηγές και κυρίως από την επίσημη Καταμέτρηση Καινοτομίας της Κοινότητας (Community Innovation

³⁵ Προτεραιότητας στις μικρές επιχειρήσεις – Μια «Small Business Act» για την Ευρώπη, ό.π..

³⁶ Από την επίσημη ιστοσελίδα της PRO INNO Europe: URL < <http://www.proinno-europe.eu/> >.

Survey). Το Βαρόμετρο Καινοτομίας συμπληρώνει τα αποτελέσματα με την ανάλυση ειδικών πτυχών της καινοτομίας μέσω έρευνας σε 3.500 τυχαία επιλεγμένες επιχειρήσεις της ΕΕ, που παρέχει ιδιαίτερα σημαντικά στοιχεία της πολιτικής καινοτομίας των επιχειρήσεων.³⁷

1.3.5. Το Παγκόσμιο Οικονομικό Forum (WEF) και η ανταγωνιστικότητα

Το **Παγκόσμιο Οικονομικό Forum** (World Economic Forum, WEF) αποτελεί ελβετικό μη κερδοσκοπικό ίδρυμα, με έδρα τη Γενεύη, που αυτοπροσδιορίζεται ως διεθνής οργανισμός ο οποίος δεσμεύεται να βελτιώσει την οικονομική κατάσταση του κόσμου. Προς το σκοπό αυτό, επιζητά τη συμβολή μεγάλων επιχειρήσεων, πολιτικών, ακαδημαϊκών και άλλων ειδικών που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν εκθέτοντας απόψεις και μελέτες. Είναι γνωστό για την ετήσια σύνοδό του στο ορεινό θέρετρο του Νταβός, όπου παραβρίσκονται 2.500 κορυφαίοι επιχειρηματίες, πολιτικοί, διανοούμενοι και επιλεγμένοι δημοσιογράφοι για να συζητήσουν επίκαιρα οικονομικά θέματα, καθώς και άλλα γενικότερα προβλήματα του σύγχρονου κόσμου. Ο οργανισμός συγκαλεί επίσης και άλλες περιφερειακές συναντήσεις κάθε χρόνο, ενώ εκδίδει και μία σειρά από ερευνητικές εκθέσεις, που δεν περιορίζονται σε αποκλειστικά οικονομικά θέματα, αλλά επεκτείνονται σε κοινωνικά, πολιτικά, περιβαλλοντικά και άλλα ζητήματα.³⁸

Ειδικότερα, η Ομάδα Ανταγωνιστικότητας (Competitiveness Team) εκδίδει από το 1979 την ετήσια *Παγκόσμια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα* (The Global Competitiveness Report), που παρέχει μετρήσεις για την ανταγωνιστικότητα των κρατών και των οικονομιών τους, ενώ παραθέτει και στοιχεία για την τους λόγους που αυτή πιθανώς να υποβαθμίζεται. Προς το σκοπό αυτό, το WEF έχει δημιουργήσει ένα Παγκόσμιο Δείκτη Ανταγωνιστικότητας (Global Competitiveness Index, GCI), ο οποίος λαμβάνει υπόψη του το τρέχον επίπεδο ανάπτυξης κάθε χώρας που περιλαμβάνεται στην έρευνα και στοχεύει στη μέτρηση της ικανότητας μιας εθνικής οικονομίας να επιτύχει συνεχή οικονομική ανάπτυξη τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Ο δείκτης αποτελείται από τρεις σταθμισμένους υποδείκτες που μετρούν α) την ποιότητα του μακροοικονομικού περιβάλλοντος της χώρας, β) την ποιότητα των δημοσίων θεσμών της χώρας και γ) το επίπεδο της τεχνολογικής

³⁷ Ιστοσελίδα της PRO INNO Europe, ό.π..

³⁸ Από την επίσημη ιστοσελίδα του World Economic Forum (WEF): URL < <http://www3.weforum.org/> >.

ανάπτυξης της χώρας. Αυτοί οι υποδείκτες υπολογίζονται λαμβάνοντας υπόψη τόσο τα δημόσια διαθέσιμα στοιχεία της χώρας, όσο και τα στοιχεία ερευνών που διενεργεί τακτικά το WEF.³⁹

1.4. Στοιχεία της προσωπικότητας του επιχειρηματία

Για την επιτυχία ενός επιχειρηματικού εγχειρήματος, εξυπακούεται ότι σημαντικό ρόλο καλείται να διαδραματίσει και ο χαρακτήρας και η προσωπικότητα του επιχειρηματία. Σε γενικές γραμμές τα **στοιχεία της προσωπικότητας ενός καλού επιχειρηματία** συνοψίζονται στα ακόλουθα:⁴⁰

- Κοινή λογική
- Ηγετική ικανότητα
- Αυτοπεποίθηση
- Δημιουργικότητα
- Ανεξαρτησία
- Εντιμότητα και ακεραιότητα
- Γνώση του επιχειρηματικού αντικειμένου
- Υπομονή και προσήλωση στο στόχο
- Επιμονή στη λύση προβλημάτων
- Ικανότητα στη διεκπεραίωση
- Πρωτοβουλίες και ανάληψη ευθύνης
- Διάθεση επιτέλεσης ‘κατορθωμάτων’
- Προσανατολισμός στην ευκαιρία

Θα πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι οι εν δυνάμει επιχειρηματίες, **συνήθως:**⁴¹

- Επικεντρώνουν την προσοχή τους σε κλάδους που γνωρίζουν από προηγούμενες απασχολήσεις τους, ακόμη και ως υπάλληλοι.

³⁹ Ιστοσελίδα του WEF, ό.π..

⁴⁰ Μιχαηλίδης, Α., «Καινοτομία & Επιχειρηματικότητα», στο 3^ο Συνέδριο: *Εισαγωγή στην Εργασία*, Αθήνα, 2011, URL< <http://www.imh.com.cy/assets/files/CONFERENCES%202011/Kainotomia%20kai%20epixirimatikotita%20-%20Alexandros%20Mixailidis.pdf> > και Βλιάμος, Σ., «Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα», στο *Σεμινάριο ΕΚΕΦΕ “Δ”*, Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2011, URL< http://www.liaison.tuc.gr/fileadmin/users_data/liaison/Library/Innovation/seminario_kainotomia_vliamos.pdf >.

⁴¹ Βλιάμος, ό.π..

- Δημιουργούν την επιχείρησή τους παρακινούμενοι από το φόβο της απώλειας της εργασίας τους ή της ανεργίας.
- Εργάζονται σε μικρές επιχειρήσεις και στη συνέχεια ιδρύουν τη δική τους επιχείρηση, η οποία ευρίσκεται στον ίδιο κλάδο με αυτήν από την οποία ξεκίνησαν.

Αξίζει να κλείσουμε το κεφάλαιο με την χαρακτηριστική **περιγραφή του επιχειρηματικού τύπου και της επιχειρηματικής λειτουργίας**, όπως τα προσδιόρισε ο Schumpeter, από το 1942: «[...] η λειτουργία των επιχειρηματιών είναι να αναθεωρούν ή και να προκαλούν επανάσταση στη διαδικασία παραγωγής με την εκμετάλλευση μιας επινόησης ή γενικότερα, μιας τεχνολογικής δυνατότητας για την παραγωγή ενός νέου αγαθού ή για την παραγωγή ενός παλαιότερου αλλά με νέα μέθοδο, με το άνοιγμα μίας νέας πηγής παροχής αγαθών ή μίας νέας αγοράς προϊόντων, με την αναδιοργάνωση μίας βιομηχανίας κ.λπ. [...] [Τούτο] απαιτεί ικανότητες οι οποίες συναντώνται σε ένα εξαιρετικά μικρό ποσοστό του πληθυσμού και αυτό προσδιορίζει τον επιχειρηματικό τύπο καθώς και την επιχειρηματική λειτουργία».⁴²

⁴² Schumpeter, J., *Capitalism, Socialism and Democracy*, Routledge, London-New York, 2003, σ. 132
 URL< http://search.4shared.com/postDownload/m1X84Jr2/capitalism_socialism_and_democ.html >.

2. Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια

Χαρακτηριστικά επιχειρηματικότητας κατά την κρίση και επιχειρήσεις που επιβιώνουν

2.1. Χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα

2.1.1. Υπαρκτά προβλήματα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας

Ο ρυθμός ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας της περιόδου 1994 – 1998, που ακολουθούσε (και μερικές φορές ξεπερνούσε) το μέσο όρο της ΕΕ, υπέστη σοβαρό πλήγμα κυρίως λόγω της ραγδαίας αποδυνάμωσης της ιδιωτικής κατανάλωσης. Οι κυριότεροι λόγοι της αρνητικής οικονομικής εξέλιξης τα τελευταία χρόνια υπήρξαν ο πλασματικός καταναλωτικός ευδαιμονισμός, οι πρόχειρες, μυωπικές και αποσπασματικές επιχειρηματικές επιλογές, η επιλεκτική εφαρμογή των νόμων, ο δημοσιονομικός εκτροχιασμός, η διαφθορά στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, η αδυναμία ή/και αναβολή επίλυσης διαρθρωτικών προβλημάτων της οικονομίας, και τελικά, η μεγέθυνση του προβλήματος κρίσης χρέους.⁴³

Σ' αυτά τα προβλήματα της ελληνικής οικονομικής κρίσης, θα πρέπει να προστεθούν και οι «υπαρκτές» και χρόνιες **συστημικές αδυναμίες της ελληνικής επιχειρηματικότητας**, που εδράζονται στην έλλειψη αρκετών ανταγωνιστικών επιχειρήσεων στο διεθνή χώρο, στρεβλώσεις και εμπόδια που δεν διευκολύνουν τη διείσδυση στις διεθνείς αγορές, δομικές αδυναμίες στην παραγωγή και χρήση υψηλής τεχνολογίας, περιορισμένη δαπάνες στην έρευνα για την καινοτομία, περιορισμένη συμμετοχή αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη σύγχρονη επιχειρηματικότητα.⁴⁴

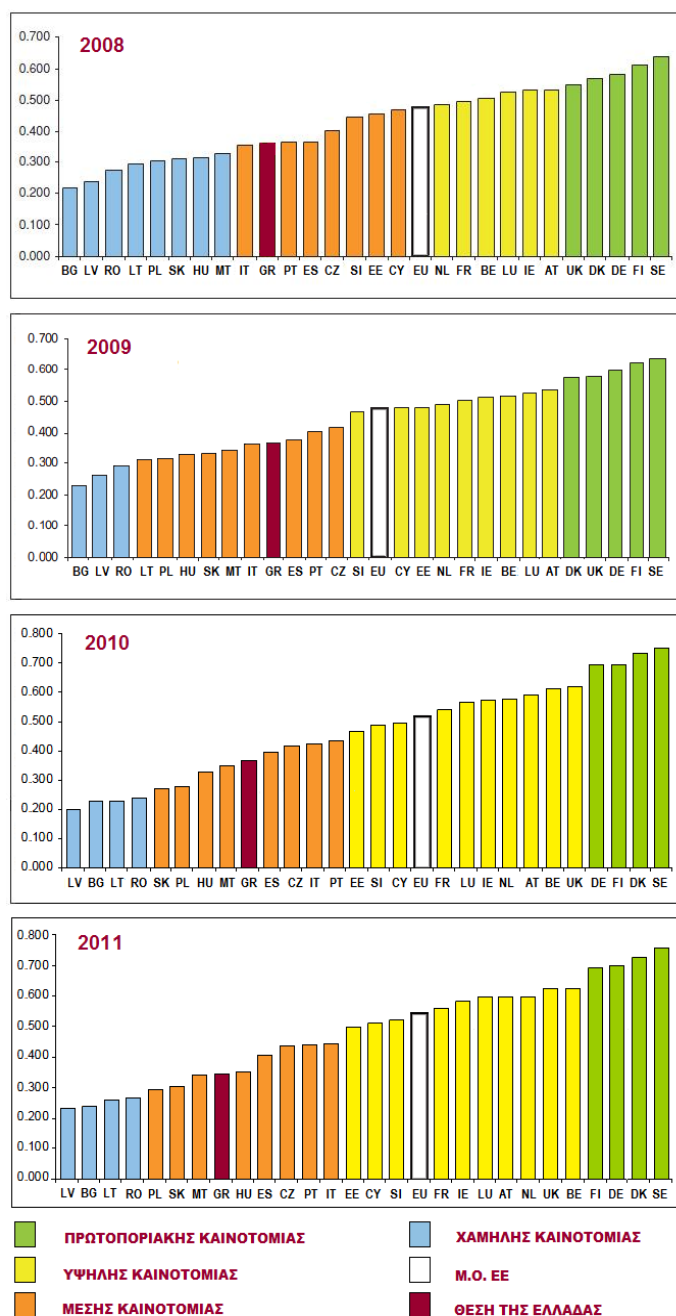
Πληροφορίες για τη γενική **κατάταξη της Ελλάδας στον τομέα της καινοτομίας στην ΕΕ**, παρέχουν οι ετήσιες εκθέσεις *European Innovation*

⁴³ Τσακανίκας, Α., «Έρευνα και Καινοτομία σήμερα: Πολυτέλεια ή ανάγκη;», στο *Η Έρευνα ως παραγωγός νέας γνώσης και μοχλός ανάπτυξης*, Αθήνα, 2012, URL< <http://www.ekt.gr/news/events/ekt/2012-02-16/eisig.htm> >.

⁴⁴ Τσακανίκας, (2012), ό.π..

Scoreboard, για τα έτη 2008, 2009, και *Innovation Union Scoreboard*, για τα έτη 2010 και 2011, που παρουσιάζονται κατάλληλα τροποποιημένα στο Διάγραμμα 1, ώστε να περιλαμβάνουν μόνο τα κράτη-μέλη της ΕΕ, για λόγους σύγκρισης.⁴⁵

Διάγραμμα 1. Κατάταξη της Ελλάδας ως προς το βαθμό καινοτομίας στην ΕΕ

Πηγή:⁴⁶ European Innovation Scoreboard και Innovation Union Scoreboard

⁴⁵ *European Innovation Scoreboard 2008*, Pro-Inno Europe, European Commission – Enterprise and Industry, 2009, *European Innovation Scoreboard 2009*, Pro-Inno Europe, European Commission – Enterprise and Industry, 2010, *Innovation Union Scoreboard 2010*, Pro-Inno Europe, 2011 και *Innovation Union Scoreboard 2010*, Pro-Inno Europe, 2011, URL< <http://www.proinno-europe.eu/metrics> >.

⁴⁶ *European Innovation Scoreboard 2008 & 2009*, ό.π. και *Innovation Union Scoreboard 2010 & 2011*, ό.π..

Γενικότερα, το ελληνικό σύστημα καινοτομίας, αρχίζει σταδιακά να παρουσιάζει σχετική αύξηση εισόδου αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις επιχειρήσεις, καθώς και σχετική βελτίωση μίας οργανωτικού τύπου καινοτομίας, ωστόσο εξακολουθεί να στερεί σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ιδιωτικών δαπανών Έρευνας και Ανάπτυξης (R&D) και δια βίου μάθηση, ενώ φαίνεται πως δεν είναι εύκολη στο άμεσο μέλλον η ανάπτυξη δημιουργικών καινοτόμων ικανοτήτων.⁴⁷

2.1.2. Οι ελληνικές επιδόσεις MME μέσα από τα Ενημερωτικά Δελτία για την SBA

Τα γενικά συμπεράσματα που εξάγονται, σύμφωνα με τα *Ενημερωτικά Δελτία για τη SBA στην Ελλάδα*,⁴⁸ της περιόδου 2009 – 2011, συνοψίζονται ως εξής: *Η ελληνική οικονομία βασίζεται περισσότερο στις πολύ μικρές επιχειρήσεις σε σύγκριση με άλλες οικονομίες της ΕΕ και το τμήμα αυτό των MME αντιπροσωπεύει περισσότερο από το μισό των συνολικών θέσεων εργασίας. Οι ελληνικές MME έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση, η οποία είχε δυσμενείς συνέπειες μεγάλης διάρκειας στον αριθμό και την προστιθέμενη αξία τους. Επιπλέον, ο ρυθμός προόδου των MME υπήρξε στάσιμος ή ακόμα και αρνητικός, που σε σύγκριση με άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ, δείχνει ότι υπάρχει σαφής κίνδυνος οπισθοδρόμησης για την Ελλάδα.*

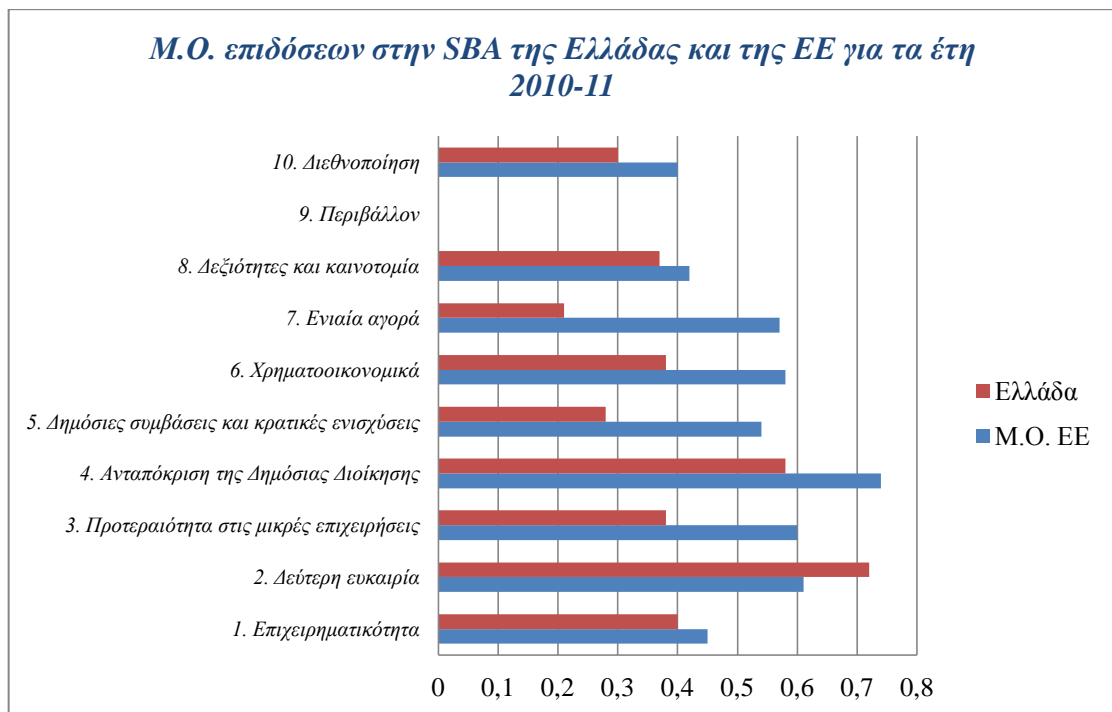
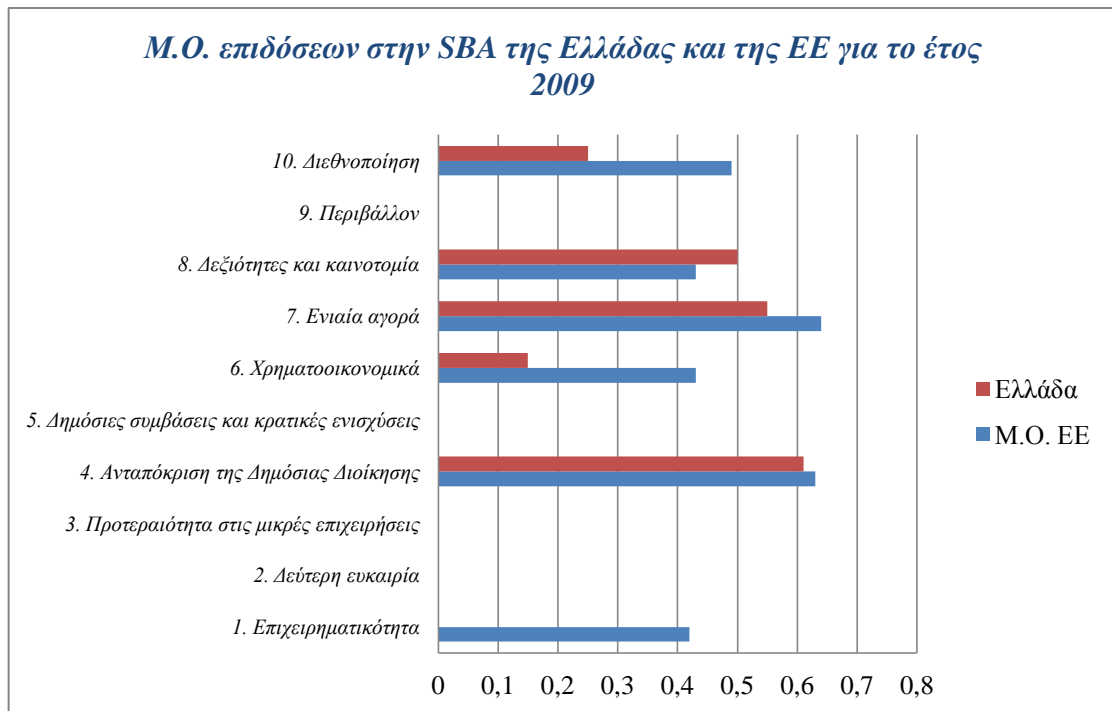
Παρότι τα στοιχεία από το *Ενημερωτικό Δελτίο για τη SBA στην Ελλάδα '09* δεν είναι επαρκή, σύμφωνα κυρίως με το *Ενημερωτικό Δελτίο για τη SBA στην Ελλάδα 2010/11*, οι **MME ως προς την επίδοσή τους** βρίσκονται σε όλους σχεδόν τους τομείς κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ, όπως φαίνεται στο επεξεργασμένο Διάγραμμα 2, με εξαίρεση μόνο στον τομέα 2 «δεύτερης ευκαιρίας». Στους τομείς 1 «επιχειρηματικότητα» και 8 «δεξιοτήτων και καινοτομίας», βρίσκεται στο χαμηλότερο όριο της ζώνης του μέσου όρου των χωρών της ΕΕ. Για τους υπόλοιπους έξι τομείς για τους οποίους υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία (αφού δεν υπάρχει στοιχεία για τον τομέα 9 «περιβάλλον»), η Ελλάδα βρίσκεται αρκετά κάτω από το μέσο όρο.⁴⁹

⁴⁷ *European Innovation Scoreboard 2008 & 2009*, ό.π. και *Innovation Union Scoreboard 2010 & 2011*, ό.π.. (βλ. και Τσακανίκας, ό.π.).

⁴⁸ *Ενημερωτικό Δελτίο για την SBA στην Ελλάδα 2010/11*, European Commission – Enterprise and Industry, 2011, URL < http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2010-2011/greece_el.pdf > και *Ενημερωτικό Δελτίο για την SBA στην Ελλάδα '09*, European Commission – Enterprise and Industry, 2009 URL < http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2009/greece_el.pdf >.

⁴⁹ *Ενημερωτικό Δελτίο για την SBA στην Ελλάδα '09*, ό.π.. και *Ενημερωτικό Δελτίο για την SBA στην Ελλάδα 2010/11*, ό.π..

Διάγραμμα 2. Η επίδοση της Ελλάδας όσον αφορά στη SBA, σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ

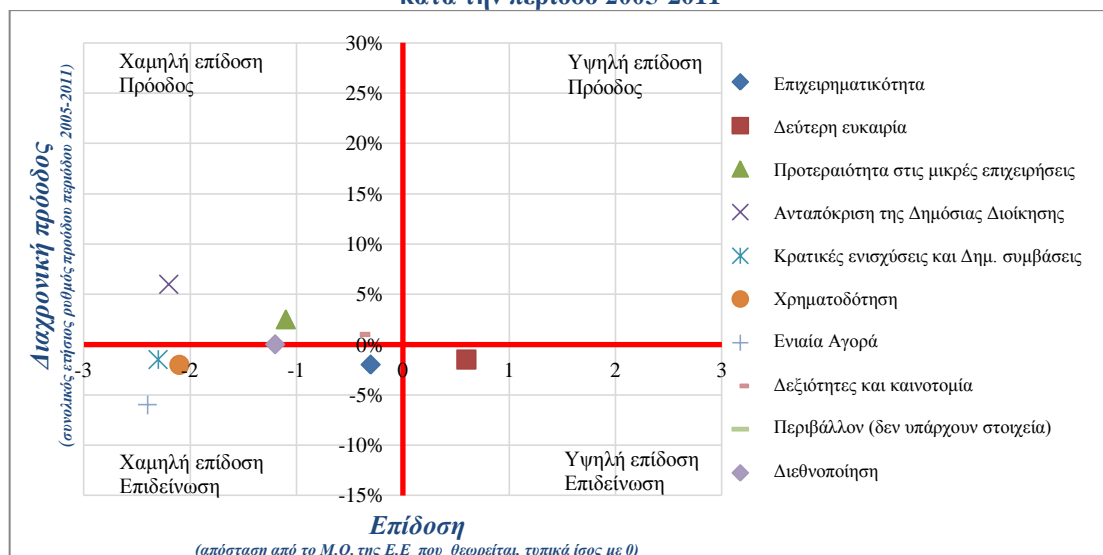

Πηγή:⁵⁰ European Commission – Enterprise and Industry

⁵⁰ Ενημερωτικό Δελτίο για την SBA στην Ελλάδα '09, ό.π.. και Ενημερωτικό Δελτίο για την SBA στην Ελλάδα 2010/11, ό.π..

Ακόμη, η **συνολική επίδοση της Ελλάδας για τα έτη 2005 – 2011**, φαίνεται και στο διαμορφωμένο για την παρούσα εργασία Διάγραμμα 3, όπου είναι εμφανής η συνολική τάση βελτίωσης στον τομέα 4 «Ανταπόκρισης της Δημόσιας Διοίκησης».⁵¹

Διάγραμμα 3. Η επίδοση της Ελλάδας όσον αφορά στην SBA: Τρέχουσα κατάσταση και εξελίξεις κατά την περίοδο 2005-2011

Πηγή:⁵² European Commission – Enterprise and Industry

2.1.3. Στοιχεία της ελληνικής ανταγωνιστικότητας από το World Economic Forum

Η **επίδοση της Ελλάδας ως προς την ανταγωνιστικότητα**, καταγράφεται στις ετήσιες εκθέσεις *The Global Competitiveness Report* του World Economic Forum.⁵³ Με βάση τις δύο τελευταίες εκθέσεις του WEF, για το 2010 και το 2011, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 90^η θέση ανάμεσα σε 142 χώρες από όλο τον κόσμο για το 2011, έναντι της 83^{ης} για το 2010, καταλαμβάνοντας την τελευταία θέση των κρατών-μελών της ΕΕ. Στο διαμορφωμένο Διάγραμμα 4 φαίνεται η επίδοση της Ελλάδας στους δώδεκα τομείς ανταγωνιστικότητας, σε σύγκριση με το μέσο όρο των κρατών των καινοτομικά κινούμενων οικονομιών, για το 2010 και για το 2011.⁵⁴

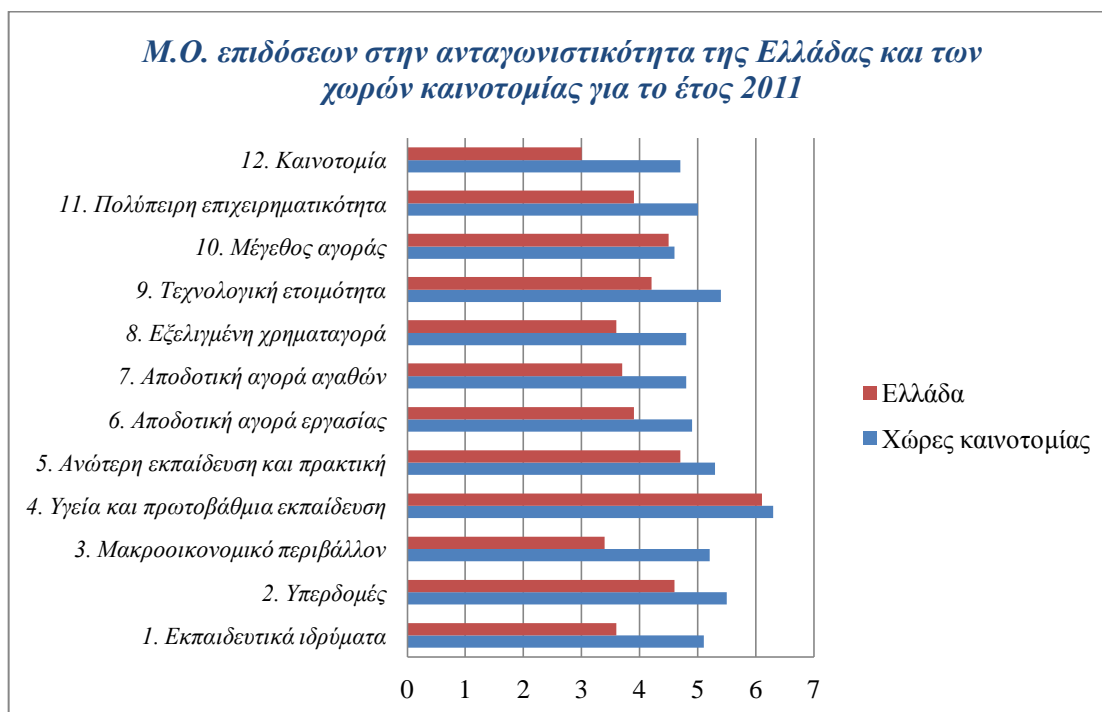
⁵¹ Ενημερωτικό Δελτίο για την SBA στην Ελλάδα '09, ό.π.. και Ενημερωτικό Δελτίο για την SBA στην Ελλάδα 2010/11, ό.π..

⁵² Ενημερωτικό Δελτίο για την SBA στην Ελλάδα '09, ό.π.. και Ενημερωτικό Δελτίο για την SBA στην Ελλάδα 2010/11, ό.π..

⁵³ *The Global Competitiveness Report 2011–2012*, World Economic Forum, Geneva, 2011, URL< http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2011-12.pdf > και *The Global Competitiveness Report 2010–2011*, World Economic Forum, Geneva, 2010, URL< http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf >.

⁵⁴ *The Global Competitiveness Report 2010–2011*, ό.π. και *The Global Competitiveness Report 2011–2012*, ό.π.. Τα 35 κράτη των κινούμενων καινοτομικά οικονομιών, κατά το WEF είναι: Αυστραλία, Αυστρία, Μπαχρέιν, Βέλγιο, Καναδάς, Κύπρος, Τσεχία, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Χονγκ Κονγκ,

Διάγραμμα 4. Η επίδοση της Ελλάδας όσον αφορά στην ανταγωνιστικότητα κατά τα έτη 2010-2011

Πηγή:⁵⁵ The Global Competitiveness Report

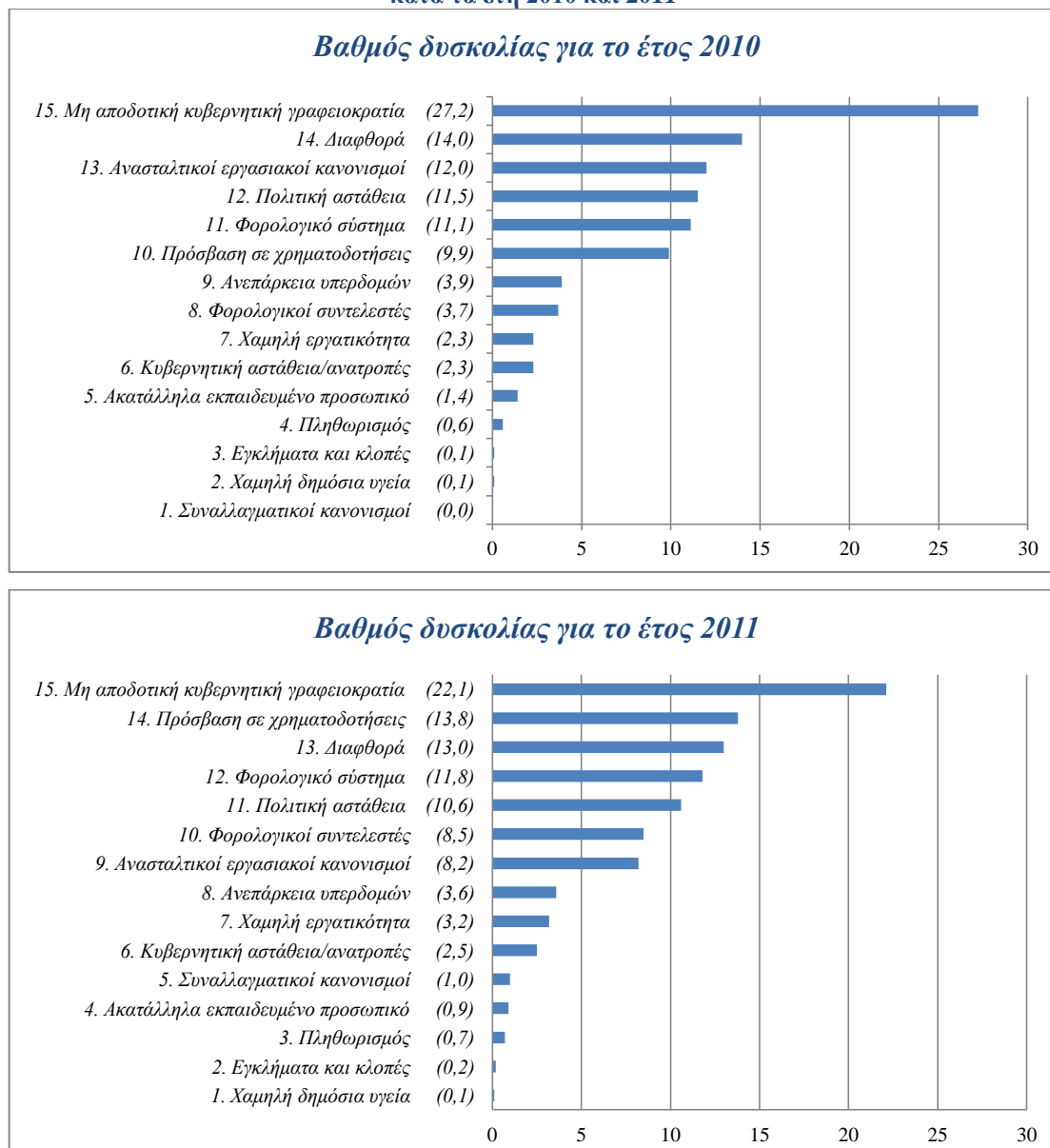
Στη πτώση της Ελλάδας στην κατάταξη της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας κύριο ρόλο έπαιξε η δραματική επιδείνωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος.

Ισλανδία, Ιρλανδία, Ισραήλ, Ιταλία, Ιαπωνία, Νότια Κορέα, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ολλανδία, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Πουέρτο Ρίκο, Σιγκαπούρη, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Ταϊβάν, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Βρετανία, ΗΠΑ.

⁵⁵ The Global Competitiveness Report 2010–2011, ό.π. και The Global Competitiveness Report 2011–2012, ό.π..

Στο κριτήριο των χρηματαγορών η χώρα έπεσε στην 110η θέση, στους δημόσιους θεσμούς στην 89η θέση και στην αγορά απασχόλησης στην 126η θέση.⁵⁶

Διάγραμμα 5. Προβλήματα που παρεμποδίζουν την ελληνική ανταγωνιστικότητα κατά τα έτη 2010 και 2011

Πηγή:⁵⁷ The Global Competitiveness Report

Ωστόσο, ιδιαίτερα κατατοπιστικές είναι οι έρευνες για τον εντοπισμό των πλέον **προβληματικών στοιχείων που παρεμποδίζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων**, όπως φαίνεται και στο διαμορφωμένο Διάγραμμα 5. Σύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις του WEF, η Ελλάδα, τόσο για το 2010, όσο και για το 2011, έχει

⁵⁶ The Global Competitiveness Report 2010–2011, ό.π. και The Global Competitiveness Report 2011–2012, ό.π..

⁵⁷ The Global Competitiveness Report 2010–2011, ό.π. και The Global Competitiveness Report 2011–2012, ό.π..

στην πρώτη θέση τη μη αποδοτική κρατική γραφειοκρατία, με ποσοστά 27,2% και 22,1% αντίστοιχα, ενώ στις πρώτες θέσεις αναφέρονται και για τα δύο τελευταία χρόνια η διαφθορά, με 14% και 13%, οι ανασταλτικοί εργατικοί κανονισμοί με 12% και 8,2%, η πολιτική αστάθεια με 11,5% και 10,6%, το φορολογικό σύστημα με 11,1% και 11,8% και η πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις με 9,9% και 13,8%.⁵⁸

2.2. Εξέλιξη της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα της κρίσης

2.2.1. Δείκτες και κίνητρα επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα της κρίσης

Ιδιαίτερα αποκαλυπτικές είναι και οι έρευνες για την επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα τις περιόδους 2010 – 2011, 2009 – 2010 και 2008 – 2009, που πραγματοποίησε ο IOBE, για ηλικίες από 18 έως 64 ετών, στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος του GEM.⁵⁹ Με βάση αυτές τις έρευνες καταρτίστηκαν, για το σκοπό της παρούσας εργασίας, μία σειρά από πίνακες για τη διευκόλυνση της εξέτασης της εξελικτικής πορείας των δεικτών και των κινήτρων της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα. Το κλίμα αβεβαιότητας που υπάρχει σήμερα, γίνεται φανερό από την ανάγνωση του Πίνακα 1 για τους **δείκτες επιχειρηματικότητας**. Η επιχειρηματικότητα των *αρχικών σταδίων*⁶⁰ έχει φθάσει στο 5,3%, το χαμηλότερο ποσοστό της τελευταίας πενταετίας, έναντι 8,8% του 2009 και 9,9% του 2008, με κυριότερη αιτία πτώσης τους επίδοξους επιχειρηματίες, που

⁵⁸ *The Global Competitiveness Report 2010–2011*, ό.π. και *The Global Competitiveness Report 2011–2012*, ό.π..

⁵⁹ Ιωαννίδης, Σ., Χατζηχρήστου, Σ., *Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2010 – 2011: Η «Μικρή» Επιχειρηματικότητα σε Περίοδο Κρίσης*, IOBE, Αθήνα, 2011, URL< http://www.iobe.gr/index.asp?a_id=853 >, Ιωαννίδης, Σ., Τσακανίκας, Α., Χατζηχρήστου, Σ., *Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2009 – 2010: Αναζητώντας διέξοδο από την Κρίση*, IOBE, Αθήνα, 2010, URL< http://www.iobe.gr/index.asp?a_id=792 > και Ιωαννίδης, Σ., Τσακανίκας, Α., Χατζηχρήστου, Σ., *Η Επιχειρηματικότητα στα πρόθυρα της κρίσης: Η έρευνα του GEM 2009 – 2010*, IOBE, Αθήνα, 2009, URL< http://www.iobe.gr/index.asp?a_id=730 >. Στις έρευνες για την επιχειρηματικότητα, η Ελλάδα περιλαμβάνεται στην κατηγορία (Γ) των χωρών καινοτομίας σύμφωνα με το GEM, μαζί με τις: Βέλγιο, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Χονγκ-Κονγκ, Ισλανδία, Ισραήλ, Ιταλία, Ιαπωνία, Νότια Κορέα, Ολλανδία, Νορβηγία, Σλοβενία, Ισπανία, Ελβετία, Βρετανία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και ΗΠΑ.

⁶⁰ Ο δείκτης επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων αποτελεί, σύμφωνα με το GEM, ποσοστό του πληθυσμού μεταξύ 18-64 ετών, που περιλαμβάνει όσους έχουν κάνει κάποιες προκαταρκτικές ενέργειες προκειμένου να ξεκινήσουν μία νέα επιχείρηση, δηλαδή τους επίδοξους επιχειρηματίες, καθώς και όσους έχουν ξεκινήσει μία επιχείρηση που λειτουργεί το πολύ 3,5 χρόνια (42 μήνες), δηλαδή τους νέους επιχειρηματίες. Ο δείκτης αυτός διαφοροποιείται από το δείκτη πρόθεσης επιχειρηματικότητας, που δηλώνει το ποσοστό αυτών που σκέφτονται να ξεκινήσουν μία επιχειρηματική δραστηριότητα τους επόμενους 36 μήνες, χωρίς ωστόσο να έχουν προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια για το σκοπό αυτό.

αποτελούν μόλις το 2%. Οι οικονομικές συνθήκες και η αβεβαιότητα απέτρεψαν σημαντικό ποσοστό ατόμων με επιθυμία έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας να υλοποιήσουν τα σχέδιά τους. Ακόμη, το ποσοστό αυτών που εκφράζει πρόθεση εκκίνησης επιχειρηματικής δραστηριότητας τους επόμενους 36 μήνες, μειώθηκε στο 14,4% το 2010, έναντι ποσοστού 17,2% του 2009 και 16,6% του 2008, παρότι σε περιόδους κρίσης (και ανεργίας) η επιχειρηματικότητα αποτελεί και διέξοδο ανάγκης. Ωστόσο, ένα ποσοστό 18,8%, που καλύπτει περίπου 1,2 εκατομμύρια ενεργού πληθυσμού, εξακολουθεί να δραστηριοποιείται επιχειρηματικά, παρότι καταγράφει σημαντική μείωση έναντι των ποσοστών 23,6% του 2009 και 22% του 2008.⁶¹

**Πίνακας 1. Εξέλιξη δεικτών επιχειρηματικότητας
(ποσοστά % πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών)**

Έτος	Επίδοξοι επιχειρηματίες	Νέοι ενεργοί επιχειρηματίες	Επιχειρ/τητα αρχικών σταδίων	Καθιερωμένη επιχειρ/τητα	Συνολική επιχειρ/τητα	Πρόθεση επιχειρ/τητας
2006	5,6	2,3	7,9	8,2	16,2	14,1
2007	4,6	1,1	5,7	13,3	18,7	13,7
2008	5,3	4,6	9,9	12,6	22,0	16,6
2009	4,5	4,7	8,8	15,1	23,6	17,2
2010	2,0	3,5	5,3	14,2	18,8	14,4

Πηγή:⁶² IOBE

Παράλληλα, όπως φαίνεται στον Πίνακα 2, για τη **διακοπή λειτουργίας των επιχειρήσεων**, το 3,3% του επιχειρηματικού πληθυσμού δήλωσε διακοπή της επιχειρηματικής του δραστηριότητας το 2010, που αποτελεί το μεγαλύτερο ποσοστό των τελευταίων τεσσάρων χρόνων, έναντι 2,6% το 2009 και 2,3% το 2008. Το ποσοστό αυτό είναι το τρίτο μεγαλύτερο των χωρών (Γ) καινοτομίας, με το Ισραήλ και τις ΗΠΑ να προηγούνται, με ίδιο ποσοστό 3,8% και την Ισλανδία να ακολουθεί με ποσοστό 3,4%. Η μεγάλη πλειοψηφία του 71,9% των επιχειρηματιών που διέκοψαν τη λειτουργία των επιχειρήσεών τους, δηλώνουν πως κύρια αιτία αποτέλεσε η έλλειψη κερδοφορίας, που αποτελεί επίσης το μεγαλύτερο ποσοστό των τελευταίων τεσσάρων χρόνων, ενώ είναι συγκριτικά πολύ μικρό το ποσοστό, μόλις 5,2%, που

⁶¹ Ιωαννίδης, Χατζηηρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηηρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηηρήστου, (2009), ό.π..

⁶² Ιωαννίδης, Χατζηηρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηηρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηηρήστου, (2009), ό.π.. Οι αποκλίσεις στα αθροίσματα της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων και της συνολικής επιχειρηματικότητας, οφείλονται στις περιπτώσεις επιχειρηματιών που εμπλέκονται σε περισσότερα από ένα εγχειρήματα, οπότε στο άθροισμα προσμετράται το ένα.

έπραξαν το ίδιο λόγω έλλειψης χρηματοδότησης, γεγονός αναμενόμενο σε περίοδο χρηματοπιστωτικής στενότητας. Αξιοσημείωτο ακόμη είναι και το μηδενικό ποσοστό των ευκαιριών πώλησης επιχειρήσεων, γεγονός φυσιολογικό εν μέσω κρίσης.⁶³

Πίνακας 2. Διακοπή λειτουργίας επιχειρήσεων

Έτος	Ποσοστό % του πληθυσμού 18-64 ετών		Λόγοι διακοπής ή αναστολής λειτουργίας των επιχειρήσεων σε ποσοστό %							
	Διακοπή λειτουργίας	Αναστολή λειτουργίας	Ευκαιρία πώλησης	Έλλειψη κερδοφορίας	Ελλιπής χρηματοδότηση	Άλλη απασχόληση	Κανονική αποχώρηση	Συνταξιοδότηση	Προσωπικοί λόγοι	Άλλοι λόγοι
2008	2,3	1,1	3,7	45,2	17,1	7,5	1,5	9,0	13,5	2,5
2009	2,6	0,8	5,8	45,7	5,6	18,4	4,9	4,9	12,4	2,3
2010	3,3	0,8	0,0	71,9	5,2	2,5	0,0	5,1	15,3	0,0

Πηγή:⁶⁴ IOBE

Ως προς τα **κίνητρα επιχειρηματικής δραστηριοποίησης**, σύμφωνα με τον Πίνακα 3, το ποσοστό επί του συνόλου του πληθυσμού που δηλώνουν πως το βασικό τους κίνητρο για την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας ήταν η **επιχειρηματικότητα ανάγκης**,⁶⁵ περιορίζεται στο 1,5%, το 2010, έναντι 2,3% το 2009 και 3% το 2008, ενώ ανάμεσα στους επιχειρηματίες αρχικών σταδίων, το ποσοστό είναι 27,4% το 2010, έναντι 26% το 2009 και 33% το 2008. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι παρά την κρίση, η επιχειρηματικότητα ανάγκης στο σύνολο του πληθυσμού έχει μειωθεί, ενώ ανάμεσα στους επιχειρηματίες αρχικών σταδίων δεν έχει αυξηθεί σημαντικά, γεγονός που ίσως να σημαίνει ότι η κρίση μπορεί να έχει παρουσιάσει κάποιες επιχειρηματικές ευκαιρίες. Όσον αφορά στην **επιχειρηματικότητα ευκαιρίας**,⁶⁶ το ποσοστό επί του συνόλου του πληθυσμού, μειώνεται στο 3,8% το 2010, έναντι 6,4% το 2009 και 6,8% το 2008, ενώ το ποσοστό

⁶³ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁶⁴ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁶⁵ Η **επιχειρηματικότητα ανάγκης** θεωρείται, σύμφωνα με το GEM, η ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας, λόγω έλλειψης άλλων δυνατοτήτων απασχόλησης, φόβο πιθανής απόλυσης και προσπάθεια διατήρησης ενός εισοδήματος το οποίο ενδέχεται να μειωθεί.

⁶⁶ Η **επιχειρηματικότητα ευκαιρίας** θεωρείται, σύμφωνα με το GEM, η αξιοποίηση επιχειρηματικής ευκαιρίας, η οποία, κατά την κρίση του επιχειρηματία θεωρείται ικανή να του αποδώσει οικονομικά ή να του προσφέρει επαγγελματική ανεξαρτησία

των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων που δηλώνουν ως κίνητρο την ευκαιρία, προσεγγίζει το 38,6% το 2010, έναντι 47% το 2009 και 39,5% το 2008.⁶⁷

Πίνακας 3. Εξέλιξη κινήτρων επιχειρηματικής δραστηριότητας

Έτος	Επιχειρηματικότητα ανάγκης (γενικά) ως ποσοστό % του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών	Επιχειρηματικότητα ανάγκης αρχικών σταδίων ως ποσοστό % των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων	Επιχειρηματικότητα ευκαιρίας (γενικά) ως ποσοστό % του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών	Επιχειρηματικότητα ευκαιρίας αρχικών σταδίων ως ποσοστό % των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων
2008	3,0	33,0	6,8	39,5
2009	2,3	26,0	6,4	47,0
2010	1,5	27,4	3,8	38,6

Πηγή:⁶⁸ IOBE

2.2.2. Χαρακτηριστικά επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων κατά την κρίση

Σύμφωνα πάντοτε με τις ίδιες έρευνες τους IOBE,⁶⁹ τα **κλαδικά χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας των αρχικών σταδίων**, έχει την ακόλουθη διάρθρωση, όπως φαίνεται και στον Πίνακα 4: Ο πρωτογενής τομέας καλύπτει το 1,9% το 2010, έναντι 1,8% το 2009 και 3% το 2008. Ο βιομηχανικός τομέας παρουσιάζει κάμψη το 2010, καλύπτοντας το 23,7%, έναντι 36,5% του 2009, πλησιάζοντας το 23,2% του 2008. Αύξηση παρουσιάζει ο τομέας των υπηρεσιών προς τις βιομηχανίες, που καλύπτει το 28,1% για το 2010, έναντι 15,2% το 2009 και 15,3% το 2008. Η εξέλιξη αυτή κρίνεται ενθαρρυντική και επιθυμητή, μιας και αυτές οι επιχειρήσεις επηρεάζουν θετικά την προστιθέμενη αξία και την καινοτομικότητα της οικονομίας. Ο τομέας των προϊόντων/υπηρεσιών προς καταναλωτές, απορροφά το υψηλότερο μερίδιο των νέων εγχειρημάτων στην Ελλάδα και παρουσιάζεται σχεδόν αμετάβλητο τα δύο τελευταία χρόνια, με ποσοστά 46,3% το 2010 και 46,5% το 2009, που είναι ωστόσο μειωμένα έναντι του ποσοστού του 58,5% το 2008.⁷⁰

⁶⁷ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁶⁸ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁶⁹ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁷⁰ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

Πίνακας 4. Εξέλιξη ποσοστιαίας κατανομής κλαδικών χαρακτηριστικών επιχειρηματικής δραστηριότητας αρχικών σταδίων (ποσοστά %)

Έτος	Πρωτογενής τομέας	Βιομηχανικός Τομέας	Υπηρεσίες προς βιομηχανίες	Προϊόντα/Υπηρεσίες προς καταναλωτές
2008	3,0	23,2	15,3	58,5
2009	1,8	36,5	15,2	46,5
2010	1,9	23,7	28,1	46,3

Πηγή:⁷¹ IOBE

Ως προς τα **ποιοτικά χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας των αρχικών σταδίων**, σύμφωνα με τον Πίνακα 5, διαπιστώνονται τα ακόλουθα: Στις *προοπτικές δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας*, τη δημιουργία τουλάχιστον 20 νέων θέσεων εργασίας, δηλώνει ποσοστό 4,4% των επιχειρήσεων αρχικών σταδίων για το 2010, έναντι μηδενικού ποσοστού το 2009 και 9,9% το 2008. Ακόμη, *προοπτικές δημιουργίας 6 – 19 νέων θέσεων εργασίας*, δηλώνει ποσοστό 13,3% για το 2010, 7,4% για το 2009 και 13,8% για το 2008. Τούτο σημαίνει πως υπάρχουν συγκρατημένες εκτιμήσεις για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στο άμεσο μέλλον. Οι *προοπτικές παροχής αυξημένου του βαθμού καινοτομίας προϊόντων/υπηρεσιών*, καλύπτουν ένα μικρό ποσοστό περίπου 13% των επιχειρήσεων αρχικών σταδίων για το 2010, ενώ το 66% των επιχειρήσεων δηλώνει πως δεν προσφέρει κάποια καινοτομία. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το 2009 είναι 13,1% και 50%, ενώ για το 2008 είναι 26,0% και 49,2%. Η μείωση του βαθμού καινοτομίας, αφενός προβάλλει ως συμπτωματική την αυξημένη τάση του δείκτη αυτού για το 2008 και αφετέρου αναδεικνύει την έλλειψη ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, αφού η χώρα μας στερεί έναντι των χωρών (Γ) καινοτομίας, του GEM. Ως προς το *βαθμό εξωστρέφειας*, καταγράφεται ύφεση στην ένταση του εξαγωγικού προσανατολισμού των επιχειρήσεων το 2010, αφού το 49,3% των επιχειρήσεων δηλώνει ότι έχει μόνο εγχώριους πελάτες και μόλις το 4,8% έχει περισσότερο από τα Έ τω πελατών τους στο εξωτερικό. Τα αντίστοιχα ποσοστά για το 2009 είναι 41,1% και 6,6% και για το 2008 είναι 42,0% και 2,0%. Τα ποσοστά αυτά καταγράφουν μεγάλες διαφορές στην εξωστρέφεια από άλλες χώρες (Γ) καινοτομίας με παρόμοια χαρακτηριστικά. Τέλος, ως προς το *επίπεδο τεχνολογίας*, οι σχετικές επιδόσεις των επιχειρήσεων αρχικών σταδίων είναι εντυπωσιακές, αφού το 34,6% δηλώνει πως χρησιμοποιεί τεχνολογίες που είναι διαθέσιμες στην αγορά

⁷¹ Ιωαννίδης, Χατζηηρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηηρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηηρήστου, (2009), ό.π..

λιγότερο από ένα έτος, όταν το αντίστοιχο ποσοστό το 2009 είναι 10,3% και το 2008 είναι 22,7%. Εμμονή στη χρήση παλαιάς τεχνολογίας δηλώνει για το 2010 το 54,7%, έναντι 58,1% το 2009 και 59,4% το 2008. Το ποσοστό αυτό για το 2010 κατατάσσει την Ελλάδα στην πρώτη θέση των χωρών (Γ) καινοτομίας για τη χρήση τεχνολογιών διαθέσιμων στην αγορά λιγότερο από ένα έτος, από επιχειρήσεις αρχικών σταδίων.⁷²

Πίνακας 5. Εξέλιξη ποιοτικών χαρακτηριστικών επιχειρηματικής δραστηριότητας αρχικών σταδίων (ποσοστά %)

Έτος	Αύξηση θέσεων εργασίας		Καινοτομία προϊόντων		Πελάτες στο εξωτερικό		Χρήση τεχνολογίας	
	≥ 20	6 έως 19	Καινοτόμα προϊόντα	Καμία καινοτομία	Κανένας	Πάνω από Υ	Εντελώς νέα	Μόνο παλαιά
2008	9,9	13,8	26,0	49,2	42,0	2,0	22,7	59,4
2009	0,0	7,4	13,1	50,0	41,1	6,6	10,3	58,1
2010	4,4	13,3	13,0	66,0	49,3	4,8	34,6	54,7

Πηγή:⁷³ IOBE

Αξίζει να αναφερθούμε και στη **χρηματοδότηση των νέων εγχειρημάτων**, όπως φαίνεται στον Πίνακα 6, που αποτυπώνει κατά το 2010 το πρόβλημα ρευστότητας που άρχισε να διαφαίνεται καθαρά. Το ποσοστό του πληθυσμού που δηλώνει πως έχει χρηματοδοτήσει ως άτυπος επενδυτής, ένα νέο εγχείρημα που ξεκίνησε κάποιος άλλος κατά την τελευταία τριετία, φτάνει το 5,3%, ιστορικό υψηλό για το 2010, που το 2009 έφτανε το 2,3% και το 2008 μόλις το 1,8%. Οι περισσότεροι από τους άτυπους επενδυτές ανήκουν στο συγγενικό ή φιλικό περιβάλλον του επιχειρηματία και πολλοί δεν αναμένουν κέρδος από την επένδυσή του.⁷⁴

2.2.3. Δημογραφικά χαρακτηριστικά επιχειρηματιών αρχικών σταδίων σήμερα

Αρκετά στοιχεία για την εξέλιξη της επιχειρηματικότητας στην περίοδο της κρίσης παρέχονται και από την καταγραφή των **δημογραφικών χαρακτηριστικών**

⁷² Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁷³ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁷⁴ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων, με βάση την παραπάνω έρευνα του IOBE,⁷⁵ όπως φαίνεται στον Πίνακα 6. Ως προς την «έμφυλη» διάρθρωση της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων, το μερίδιο της γυναικείας επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων ως ποσοστό του συνολικού δείκτη βρίσκεται στο 34,9% το 2010, έναντι 34% το 2009 και 39% το 2008. Η γυναικεία επιχειρηματικότητα ανάγκης για το ίδιο έτος, ως ποσοστό επί της συνολικής γυναικείας επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων, φτάνει στο 33,7%, μια από τις υψηλότερες ανάμεσα στις χώρες (Γ) καινοτομίας, έναντι 24,6% της αντίστοιχης ανδρικής, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για το 2009 είναι 31,6% για τις γυναίκες και 23,5% για τους άνδρες και για το 2008 είναι 25,3% για τις γυναίκες και 35,0% για τους άνδρες. Σημαντική θεωρείται και η μετακύλιση της έντονης επιχειρηματικής δραστηριότητας των γυναικών στο ηλικιακό διάστημα 45 – 54 ετών για το 2010 έναντι του διαστήματος 35 – 44 που ίσχυε για το 2009 και το 2008. Το ίδιο ισχύει και για τους άνδρες με τη μετακύλιση της έντονης επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους στο ηλικιακό διάστημα 45 – 54 ετών για το 2010 έναντι του διαστήματος 25 – 34 που ίσχυε για το 2009 και το 2008. Το γεγονός αυτό μπορεί να αποδοθεί στην ανεργία που πλήττει πλέον όλες τις ηλικίες, που αναγκάζει τα άτομα να στραφούν στην επιχειρηματική δραστηριότητα.⁷⁶

Πίνακας 6. Εξέλιξη δημογραφικών χαρακτηριστικών επιχειρηματικής δραστηριότητας αρχικών σταδίων (ποσοστά %)

Έτος	Έμφυλη διάρθρωση επιχειρηματικότητας		Επιγ/τα ανάγκης ως ποσοστό του συνόλου		Διάστημα έντονης επιγ/κής δραστηριότητας	
	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες
2008	61,0	39,0	35,0	25,3	25-34	35-44
2009	66,0	34,0	23,5	31,6	25-34	35-44
2010	65,1	34,9	24,6	33,7	45-54	45-54

Πηγή:⁷⁷ IOBE

Ενδεικτικές των επιπτώσεων της κρίσης θεωρούνται και οι μεταβολές στο **επίπεδο εκπαίδευσης**, όπως φαίνονται στον Πίνακα 7, όπου παρατηρείται εκτίναξη του ποσοστού των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στους επιχειρηματίες αρχικών σταδίων, αφού η συνεπακόλουθη της κρίσης ανεργία, οδηγεί πολλούς

⁷⁵ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁷⁶ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁷⁷ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην επιχειρηματική ενασχόληση, αντί της αναζήτησης εργασίας ως μισθωτών. Συγκεκριμένα, το ποσοστό αυτό για το 2010 φθάνει το 47,6%, έναντι ποσοστών 19,3% για το 2009 και 15,5% για το 2008.⁷⁸

Πίνακας 7. Μεταβολή επιπέδου εκπαίδευσης ατόμων της επιχειρηματικής δραστηριότητας αρχικών σταδίων (ποσοστά %)

Έτος	Χαμηλότερη από Δευτεροβάθμια	Απολυτήριο Δευτεροβάθμιας	Πτυχίο Τριτοβάθμιας	Μεταπτυχιακός ή Διδακτορικός τίτλος
2008	11,6	46,2	15,5	26,6
2009	3,8	57,3	19,3	19,6
2010	14,3	33,3	47,6	4,8

Πηγή:⁷⁹ IOBE

2.2.4. Άλλα χαρακτηριστικά επιχειρηματιών αρχικών σταδίων σήμερα

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικές για την περίοδο της κρίσης με βάση την ίδια έρευνα,⁸⁰ είναι οι **προσωπικές απόψεις των επιχειρηματιών** που αποτυπώνονται στον Πίνακα 8. Στην Ελλάδα, για την *αναγνώριση επιχειρηματικών ευκαιριών το επόμενο εξάμηνο*, θετικές προβλέψεις εκφράζει μόνο το 15,9% του επιχειρηματικού πληθυσμού ηλικίας 18 – 64 ετών, έναντι ποσοστού 28% το 2009, καταλαμβάνοντας την 3η χαμηλότερη θέση της Ελλάδας ανάμεσα στις χώρες (Γ) καινοτομίας (με τελευταίες την Ιαπωνία και την Κορέα). Ακολουθούν η Ισπανία με ποσοστό 18,8%, η Πορτογαλία με 20,3%, η Ιρλανδία με 22,5% και η Ιταλία με 24,7%, στις υπόλοιπες κατώτερες επιδόσεις στην Ευρώπη. Τα αντίστοιχα ποσοστά των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων είναι 23,3% το 2010, έναντι 33,8% το 2009 και 28,1% το 2008.⁸¹

Ως προς το *επίπεδο αυτοπεποίθησης* του πληθυσμού, οι Έλληνες, του επιχειρηματικού πληθυσμού ηλικίας 18 – 64 ετών, με παραδοσιακά υψηλά ποσοστά θετικών απαντήσεων, το 2010 θεωρούν κατά το 52,2% πως έχουν τις επαρκείς γνώσεις και προσόντα για την επιχειρηματική δραστηριότητά τους, έναντι ποσοστού

⁷⁸ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁷⁹ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁸⁰ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁸¹ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

58% το 2009. Το αντίστοιχο ποσοστό για τους επιχειρηματίες αρχικών σταδίων φθάνει το 77%, αν και είναι χαμηλότερο του ποσοστού 90% του 2009, και ενδεχομένως αντικατοπτρίζει τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν λόγω της κρίσης.⁸²

Ωστόσο, παρά το υψηλό επίπεδο αυτοπεποίθησης για γνώσεις και προσόντα τους, οι ίδιοι άνθρωποι εκφράζουν την παράδοξη παραδοχή τους για έντονο *φόβο αποτυχίας του εγχειρήματός*. Έτσι, το 2010 οι Έλληνες βρίσκονται στην κορυφή της σχετικής κατάταξης, αφού το 50,9% του επιχειρηματικού πληθυσμού ηλικίας 18 – 64 ετών, εκφράζει φόβους αποτυχίας του εγχειρήματός τους, έναντι ποσοστών 45% το 2009 και 57% το 2008. Όσον αφορά στους επιχειρηματίες αρχικών σταδίων, ο φόβος της αποτυχίας εκφράζεται από το 55%, έναντι αντίστοιχου ποσοστού 33% το 2009.⁸³

Πίνακας 8. Εξέλιξη άλλων προσωπικών χαρακτηριστικών επιχειρηματικής δραστηριότητας (ποσοστά %)

Έτος	Αναγνώριση επιχειρηματικών ευκαιριών το επόμενο βήμα από επιχειρηματίες ηλικίας		Επίπεδο αυτοπεποίθησης ως ποσοστό του συνόλου από επιχειρηματίες ηλικίας		Φόβος αποτυχίας του εγχειρήματος από επιχειρηματίες ηλικίας	
	μόνο		μόνο		μόνο	
	18 – 64 ετών	αρχικών σταδίων	18 – 64 ετών	αρχικών σταδίων	18 – 64 ετών	αρχικών σταδίων
2008	-	28,1	55,3	-	57,0	-
2009	28,0	33,8	58,0	90,0	45,0	33,0
2010	15,9	23,3	52,2	77,0	50,9	55,0

Πηγή:⁸⁴ IOBE

2.3. Η οικονομική συγκυρία στην Ελλάδα σήμερα

2.3.1. Οι δείκτες οικονομικού κλίματος σήμερα

Αποκαλυπτική είναι η έρευνα του IOBE για την οικονομική συγκυρία στην Ελλάδα μέχρι τα τέλη Ιουνίου του 2012.⁸⁵ Σύμφωνα με την έρευνα αυτή, και όπως φαίνεται

⁸² Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁸³ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁸⁴ Ιωαννίδης, Χατζηχρήστου, ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2010), ό.π., Ιωαννίδης, Τσακανίκας, Χατζηχρήστου, (2009), ό.π..

⁸⁵ *Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Μάιος 2012*, IOBE, Αθήνα, 2012, URL< http://www.iobe.gr/media/oik_syg/May_2012.pdf >.

στους πίνακες 9 και 10 και στο Διάγραμμα 6, ο **Γενικός Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα** παρουσιάζει τη μικρότερη τιμή του για το 2012, στο τέλος του έκτου μήνα του έτους, φθάνοντας στο 74,1, με τον αντίστοιχο δείκτη για την ΕΕ να βρίσκεται στο 90,4 και για την Ευρωζώνη στο 89,9, που εξακολουθούν να απέχουν από τους μακροχρόνιους μέσους όρους και για τις δύο ζώνες.⁸⁶ Στην Ελλάδα, η πτώση του δείκτη στη **Βιομηχανία**, όπως φαίνεται στους Πίνακες 11 και 12 και στο Διάγραμμα 7, συνδυάζεται με αρνητικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της παραγωγής που ανακόπτουν την ανοδική τάση του πρώτου τετραμήνου του έτους, ενώ στις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για το τρέχον επίπεδο παραγγελιών και ζήτησης καταγράφεται ένταση της απαισιοδοξίας, παρά τη διαφαινόμενη ρευστοποίηση των αποθεμάτων. Ανοδικά κινείται ο δείκτης για τα *κεφαλαιουχικά αγαθά*, ενώ πτωτικά κινείται για τα *καταναλωτικά αγαθά* και τα *ενδιάμεσα αγαθά*.⁸⁷ Η μικρή βελτίωση του δείκτη στις **Κατασκευές**, όπως φαίνεται και από τους Πίνακες 13 και 14 και στο Διάγραμμα 8, οφείλεται κυρίως στις ελάχιστα καλύτερες προβλέψεις για προγράμματα εργασιών που ωστόσο παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, ενώ περιορίζονται οι απώλειες θέσεων εργασίας. Η βελτίωση προέρχεται από το δείκτη για τις *ιδιωτικές κατασκευές*, που ωστόσο παραμένει χαμηλός, ενώ υποχωρεί ήπια ο αντίστοιχος για τα *δημόσια έργα*.⁸⁸ Σταθερότητα παρουσιάζει ο δείκτης των εκτιμήσεων των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις στο **Λιανικό Εμπόριο**, όπως φαίνεται και από τους Πίνακες 15 και 16 και στο Διάγραμμα 9, που συνδυάζεται με μία ήπια αποκλιμάκωση των αποθεμάτων. Ο κλάδος *τροφίμων, ποτών καπνών*, παρουσιάζει σταθερότητα, σημαντική μείωση ο κλάδος *ένδυσης, υπόδησης*, ελαφρά άνοδο ο κλάδος *οικιακού εξοπλισμού*, οριακή υποχώρηση ο δείκτης στα *οχήματα, ανταλλακτικά* και περαιτέρω ανάκαμψη ο τομέας των *πολυκαταστημάτων*.⁸⁹ Η χαμηλότερη μέχρι σήμερα τιμή του δείκτη στις **Υπηρεσίες**, όπως φαίνεται και από τους Πίνακες 17 και 18 και στο Διάγραμμα 10, οφείλεται στις αρνητικές εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους, καθώς και τη μελλοντική. Ειδικότερα, άνοδο εμφανίζει ο τομέας *ξενοδοχεία, εστιατόρια*, ενώ μείωση παρουσιάζει ο τομέας *τουρισμός*, πτωτικά κινούνται οι *ενδιάμεσες χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες*, μικρή άνοδο παρουσιάζει ο τομέας *πληροφορικής, ανάπτυξης λογισμικού*, ενώ σημαντική πτώση παρουσιάζουν οι λοιπές *διάφορες δραστηριότητες*.

⁸⁶ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

⁸⁷ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

⁸⁸ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

⁸⁹ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

Πίνακας 9. Δείκτες Οικονομικού Κλίματος στην ΕΕ-27, στην Ευρωζώνη και στην Ελλάδα(1990-2011=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Min	Max	2001-2011	2007	2008	2009	2010	2011
ΕΕ-27	66,9 Μαρ-09	113,8 Ιαν-07	99,3 Μ.Ο.	111,03 Μ.Ο.	93,32 Μ.Ο.	79,31 Μ.Ο.	101,18 Μ.Ο.	100,28 Μ.Ο.
Ευρωζώνη	69,6 Μαρ-09	113,0 Ιαν-01	98,7 Μ.Ο.	109,38 Μ.Ο.	93,46 Μ.Ο.	80,24 Μ.Ο.	100,51 Μ.Ο.	101,01 Μ.Ο.
Ελλάδα	67,1 Μαρ-09	111,9 Απρ-04	96,3 Μ.Ο.	108,38 Μ.Ο.	97,43 Μ.Ο.	79,70 Μ.Ο.	79,31 Μ.Ο.	77,62 Μ.Ο.

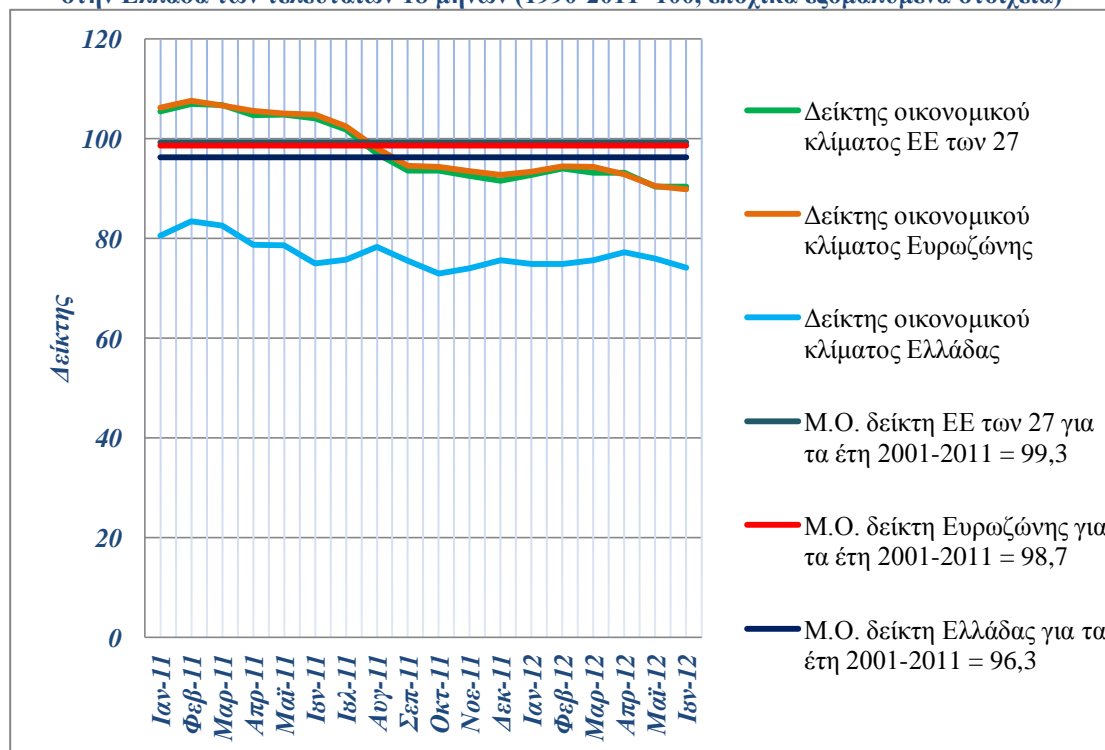
Πηγή:⁹⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Πίνακας 10. Δείκτες Οικονομικού Κλίματος στην ΕΕ-27, στην Ευρωζώνη και στην Ελλάδα των τελευταίων 18 μηνών (1990-2011=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

2011												2012						
Περιοχή	Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαΐ	Ιουν	Ιουλ	Αυγ	Σεπ	Οκτ	Νοε	Δεκ	Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαΐ	Ιουν
ΕΕ-27	105,5	107,0	106,8	104,7	104,9	104,1	101,9	97,1	93,6	93,6	92,6	91,6	92,8	94,0	93,2	93,2	90,4	90,4
Ευρωζώνη	106,3	107,6	106,7	105,6	105,1	104,9	102,5	98,1	94,6	94,4	93,5	92,8	93,4	94,5	94,4	92,9	90,5	89,9
Ελλάδα	80,6	83,5	82,6	78,8	78,6	75,0	75,8	78,3	75,5	73,0	74,0	75,7	74,9	74,9	75,7	77,3	76,0	74,1

Πηγή:⁹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 6. Διακύμανση Δεικτών Οικονομικού Κλίματος στην ΕΕ-27, στην Ευρωζώνη και στην Ελλάδα των τελευταίων 18 μηνών (1990-2011=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή:⁹² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

⁹⁰ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π.. Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (1990-2011=100) υπολογίζεται με βάση τους επιμέρους Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο και τις Υπηρεσίες, καθώς και το Δείκτη Εμπιστοσύνης στους Καταναλωτές.

⁹¹ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

⁹² Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

Πίνακας 11. Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία στην Ελλάδα (1996-2006=100)

Min	Max	2001-2011	2007	2008	2009	2010	2011
62,8 Φεβ-09	109,5 Απρ-07	92,2 M.O.	102,8 M.O.	91,9 M.O.	72,1 M.O.	75,8 M.O.	76,9 M.O.

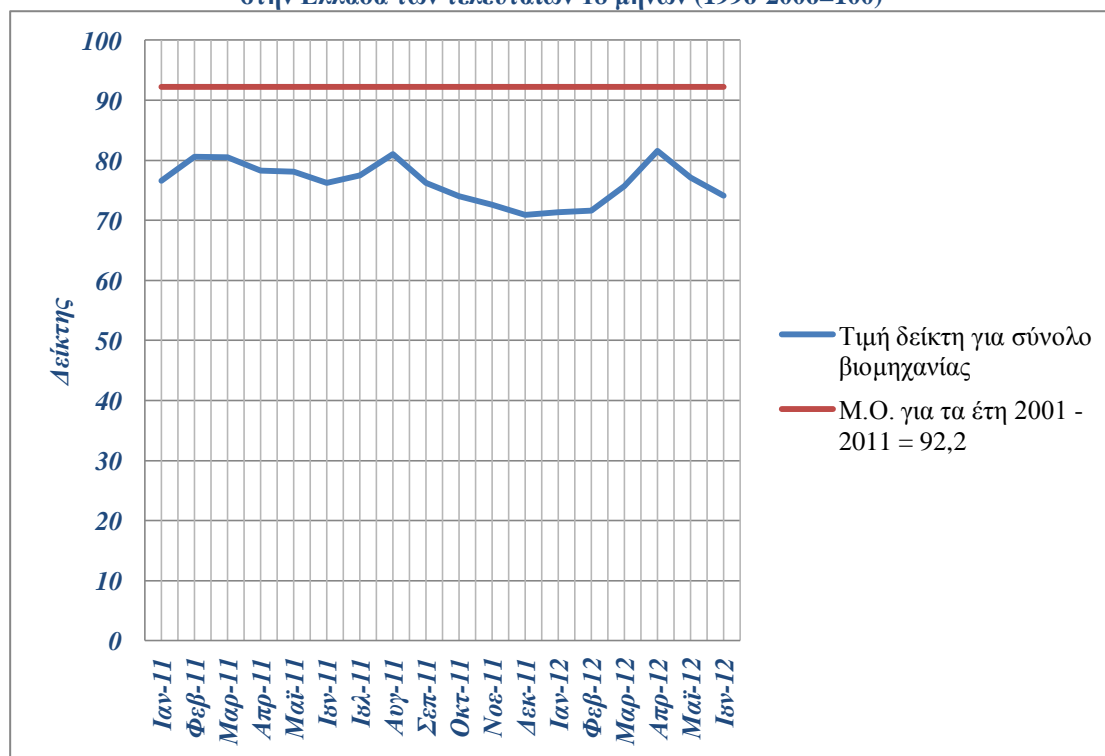
Πηγή:⁹³ IOBE

Πίνακας 12. Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία στην Ελλάδα των τελευταίων 18 μηνών (1996-2006=100)

2011												2012					
Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαΐ	Ιουν	Ιουλ	Αυγ	Σεπ	Οκτ	Νοε	Δεκ	Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαΐ	Ιουν
76,6	80,6	80,5	78,3	78,1	76,2	77,5	81,0	76,2	74,0	72,6	70,9	71,4	71,6	75,7	81,6	77,1	74,1

Πηγή:⁹⁴ IOBE

Διάγραμμα 7. Διακύμανση Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία στην Ελλάδα των τελευταίων 18 μηνών (1996-2006=100)

Πηγή:⁹⁵ IOBE

⁹³ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π.. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών για τη Βιομηχανία, υπολογίζεται με βάση τις προοπτικές για την παραγωγή, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τη συνολική ζήτηση.

⁹⁴ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

⁹⁵ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

Πίνακας 13. Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές στην Ελλάδα (1996-2006=100)

Min	Max	2001-2011	2007	2008	2009	2010	2011
26,3 Μαρ-11	123,8 Σεπ-03	83,1 Μ.Ο.	92,5 Μ.Ο.	95,3 Μ.Ο.	65,5 Μ.Ο.	47,4 Μ.Ο.	34,2 Μ.Ο.

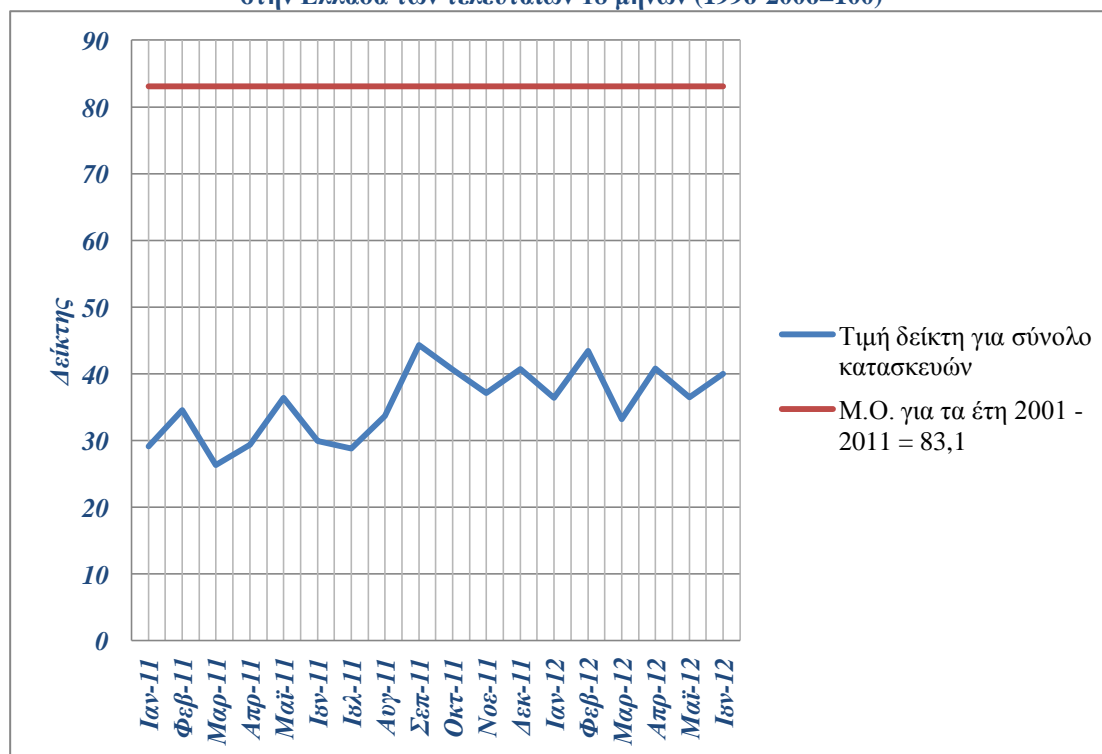
Πηγή:⁹⁶ IOBE

Πίνακας 14. Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές στην Ελλάδα των τελευταίων 18 μηνών (1996-2006=100)

2011												2012					
Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαΐ	Ιυν	Ιουλ	Αυγ	Σεπ	Οκτ	Νοε	Δεκ	Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαΐ	Ιυν
29,1	34,6	26,3	29,4	36,4	29,9	28,8	33,7	44,3	40,6	37,1	40,7	36,4	43,4	33,2	40,8	36,5	40,0

Πηγή:⁹⁷ IOBE

Διάγραμμα 8. Διακύμανση Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές στην Ελλάδα των τελευταίων 18 μηνών (1996-2006=100)

Πηγή:⁹⁸ IOBE

⁹⁶ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Μάιος 2012, ό.π.. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών για τις Κατασκευές, υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

⁹⁷ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

⁹⁸ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

Πίνακας 15. Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο στην Ελλάδα (1996-2006=100)

Min	Max	2001-2011	2007	2008	2009	2010	2011
50,8 Ισλ-10	124,3 Μαϊ-07	92,9 Μ.Ο.	120,8 Μ.Ο.	102,5 Μ.Ο.	80,4 Μ.Ο.	59,2 Μ.Ο.	58,9 Μ.Ο.

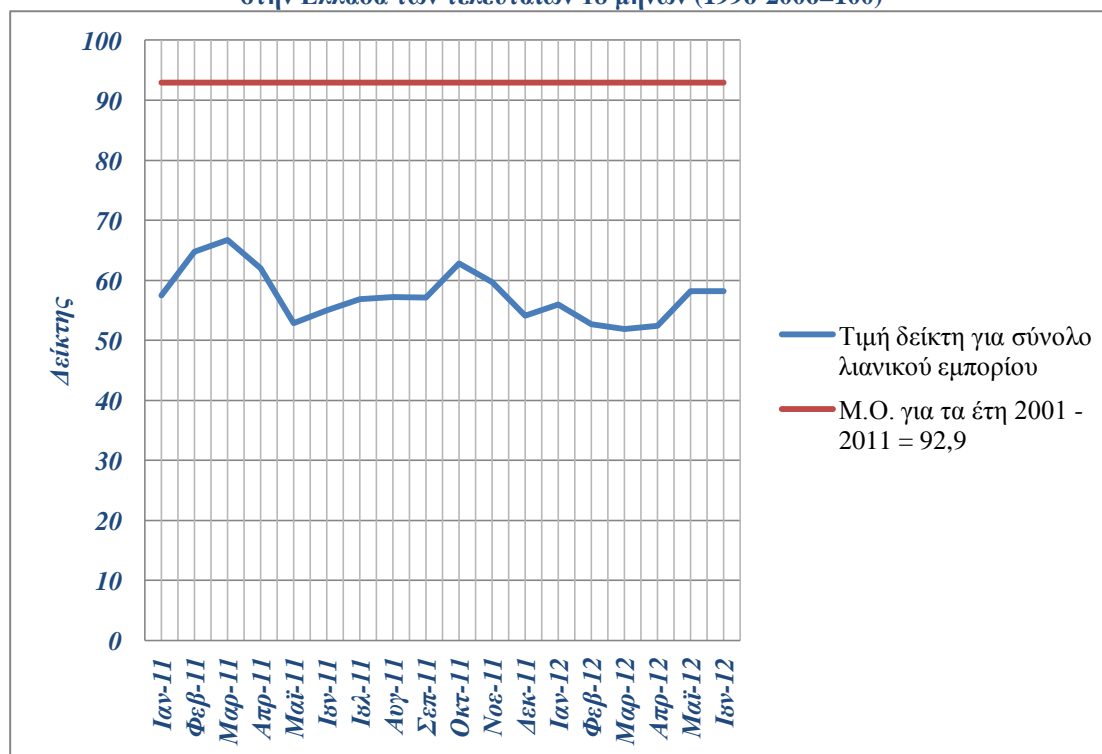
Πηγή:⁹⁹ IOBE

Πίνακας 16. Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο στην Ελλάδα των τελευταίων 18 μηνών (1996-2006=100)

2011												2012					
Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαϊ	Ιυν	Ιουλ	Αυγ	Σεπ	Οκτ	Νοε	Δεκ	Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαϊ	Ιυν
57,5	64,8	66,7	62,0	52,9	55,0	56,9	57,2	57,1	62,8	59,7	54,1	56,0	52,7	51,9	52,4	58,2	58,2

Πηγή:¹⁰⁰ IOBE

Διάγραμμα 9. Διακύμανση Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο στην Ελλάδα των τελευταίων 18 μηνών (1996-2006=100)

Πηγή:¹⁰¹ IOBE

⁹⁹ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π.. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών για το Λιανικό Εμπόριο, υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και το ύψος των αποθεμάτων.

¹⁰⁰ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

¹⁰¹ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

Πίνακας 17. Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες στην Ελλάδα (1998-2006=100)

Min	Max	2001-2011	2007	2008	2009	2010	2011
53,0	122,5	87,8	106,6	97,8	70,1	63,6	61,7
Iαν-12	3 ^ο τριμ.-01	M.O.	M.O.	M.O.	M.O.	M.O.	M.O.

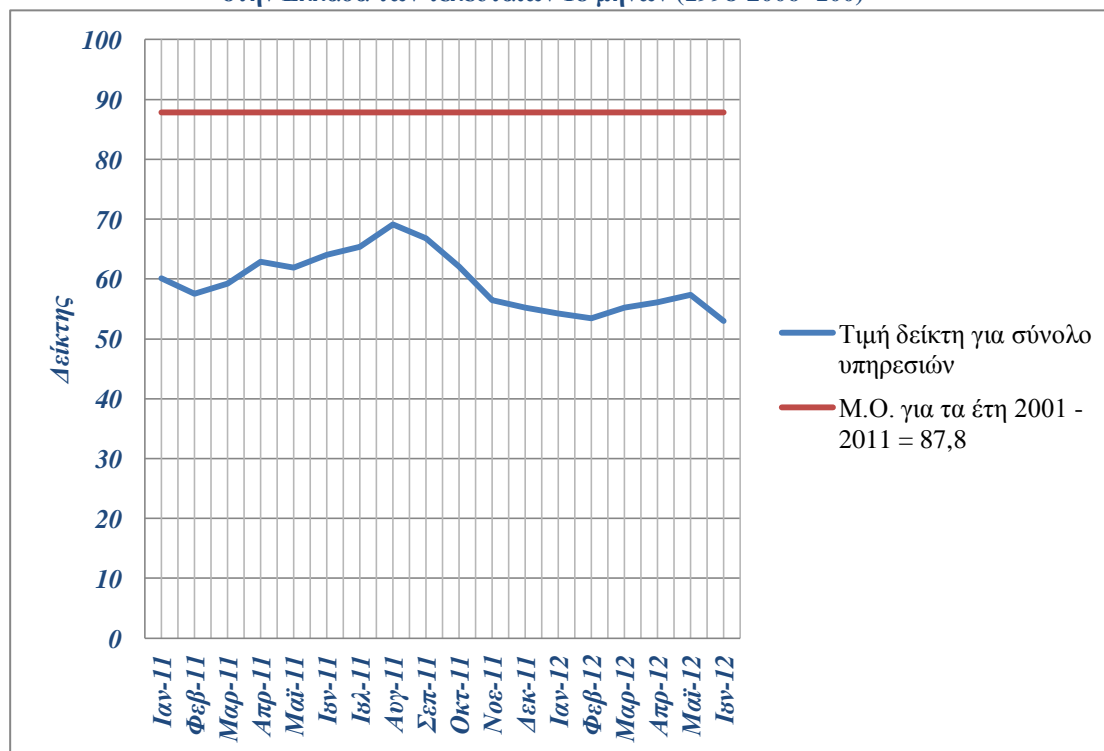
Πηγή:¹⁰² IOBE

Πίνακας 18. Δείκτες Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες στην Ελλάδα των τελευταίων 18 μηνών (1998-2006=100)

2011												2012					
Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαΐ	Ιυν	Ιουλ	Αυγ	Σεπ	Οκτ	Νοε	Δεκ	Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαΐ	Ιυν
60,1	57,5	59,2	62,9	61,9	64,0	65,4	69,1	66,8	62,1	56,5	55,2	54,2	53,4	55,2	56,1	57,4	53,0

Πηγή:¹⁰³ IOBE

Διάγραμμα 10. Διακύμανση Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες στην Ελλάδα των τελευταίων 18 μηνών (1998-2006=100)¹⁰⁴

Πηγή:¹⁰⁵ IOBE

¹⁰² Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π.. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών για τις Υπηρεσίες, υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης..

¹⁰³ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

¹⁰⁴ Δεν υπάρχουν μετρήσεις στον τομέα αυτό πριν από το 1998.

¹⁰⁵ Αποτελέσματα ερευνών οικονομικής συγκυρίας: Ιούνιος 2012, ό.π..

Συμπερασματικά για την Ελλάδα, η αβεβαιότητα για την οικονομική πορεία της χώρας παραμένει, καθώς η δανειοδότηση της ελληνικής οικονομίας συνδέεται με ένα επιβεβλημένο πρόγραμμα διαρθρωτικών παρεμβάσεων, που βραχυπρόθεσμα πιθανώς να εντείνουν την ύφεση και την ανεργία. Ωστόσο, η πρόσφατη προσωρινή άρση του νομισματικού κινδύνου, η επανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και οι προσπάθειες για σταδιακή βελτίωση της εικόνας της χώρας στο εξωτερικό, ίσως να αποτελούν στοιχεία για τη μελλοντική βελτίωση του οικονομικού κλίματος.

2.3.2. Είναι εφικτή μία θετική προοπτική για την ελληνική επιχειρηματικότητα;

Το επιχειρηματικό περιβάλλον κατά τη διάρκεια της κρίσης και μετά, είναι προφανές πως είναι και θα εξακολουθήσει να είναι διαφορετικό, όπως φαίνεται και από τα στοιχεία που παρατέθηκαν. Οι προτιμήσεις του καταναλωτή αλλάζουν, αφού ο ίδιος περιορίζει τις αγορές του, αναζητά οικονομικότερα προϊόντα και επιδιώκει τα προϊόντα αυτά να καλύπτουν σε ικανοποιητικό βαθμό τις ποιοτικές απαιτήσεις του. Μέσα από αυτή τη λογική, *προϊόντα που συνδυάζουν ποιότητα σε λογικό κόστος*, θα αποτελούν αναγκαία λύση για τις επιχειρήσεις. Παράλληλα, ο παγκόσμιος ανταγωνισμός οδηγεί σε ολιγοπωλιακές συνθήκες, όποτε δεν εμποτεύεται αποτελεσματικά η αξιοκρατική ανταγωνιστικότητα. Ωστόσο διαφαίνεται ως βιώσιμη λύση στις διεθνείς ανταγωνιστικές αγορές, η *καινοτόμος διαφοροποίηση με προϊόντα σε χαμηλότερο κόστος*. Ακόμη, το ευαισθητοποιημένο κοινωνικό περιβάλλον επιζητά τη συμμόρφωση με κοινωνικές ρυθμίσεις, για εργασιακή οικολογική και ηθική επιχειρηματική συμπεριφορά. Οι τάσεις αυτές ανοίγουν δρόμους σε επιχειρήσεις με «κοινωνικό κεφάλαιο», που θα προσφέρουν *διαφοροποιημένα παραδοσιακά προϊόντα και οικολογικά προϊόντα της «πράσινης ανάπτυξης»*.¹⁰⁶

Το ερώτημα που προκύπτει από την παραπάνω ανάλυση, αφορά στη δυνατότητα των ελληνικών επιχειρήσεων να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις. Η μέχρι σήμερα ιστορία τους έδειξε πως ανάμεσα στις ελληνικές ΜΜΕ, που αποτελούν και τη συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων, θετικός παράγοντας αποδείχθηκε για πολλές από αυτές, ο *οικογενειακός χαρακτήρας τους*, που δημιουργεί

¹⁰⁶ Λιούκας, Σ., «Οι ελληνικές επιχειρήσεις μετά την κρίση – Προοπτικές και στρατηγικές για διεθνή ανταγωνιστικότητα», στο *Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα*, Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Αθήνα, 2010, σ.σ. 400 – 402, URL<<http://62.1.43.74/5Ekdosis/UplPDFs//sylogikostomos/22-e%20LIOUKAS%20399-412.pdf>>

συνθήκες υπεύθυνης διοίκησης και διαχείρισης, που ωστόσο, το υπάρχον κλίμα δεν τους επιτρέπει να απεγκλωβιστούν από το ισχύον πλαίσιο λειτουργίας της ελληνικής αγοράς, που απαιτεί ασφυκτικές προσωπικές εγγυήσεις και δεν προσφέρει εναλλακτικές λύσεις.¹⁰⁷

Ορισμένες από τις **επιχειρήσεις που διαφαίνεται ότι μπορούν να επιβιώσουν και να βγουν ισχυρότερες από την κρίση**, ανήκουν στους κλάδους:¹⁰⁸

- Των ποιοτικών τροφίμων που συνδυάζονται με τεχνολογικές καινοτομίες και προσφέρουν νέες γεύσεις, συνδυασμένες πολλές φορές με τάσεις υγιεινής διατροφής.
- Της ναυτιλίας και των σχετικών με αυτήν υπηρεσιών, που παραμένουν διεθνώς ανταγωνιστικές.
- Του ποιοτικού τουρισμού και των συνδεομένων με αυτόν υπηρεσιών, που προσφέρουν γνήσιες εμπειρίες σε προσιτές τιμές.
- Των εξαρτημένων επιχειρήσεων από εθνικές και κοινοτικές πολιτικές, όπως των ήπιων μορφών ενέργειας και της ηλιακής ενέργειας, συνδυασμένων με σύγχρονες τεχνολογίες.

Σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσουν οι **γενικοί άξονες στρατηγικής** τους, που θα πρέπει να περιλαμβάνουν:¹⁰⁹

- Εξωστρέφεια, με σύγχρονες μορφές διεθνοποίησης, όπως κοινοπραξίες, συνεργασίες, διεθνή δικτύωση και παράλληλη αξιοποίηση διεθνών πηγών πόρων και καινοτομίας.
- Διαφοροποίηση με προϊόντα ποιότητας και καινοτομίας, περισσότερο ως «ανοικτής καινοτομίας», που επωφελείται από ιδέες πελατών και προμηθευτών, σε συνδυασμό με χαμηλό κόστος συγκρινόμενο με διεθνή επίπεδα κόστους.
- Βιώσιμη ανάπτυξη με προσανατολισμό την οικολογική διάστασή της, που παρέχει ευκαιρίες καινοτομίας σε συνδυασμό με την παράδοση.

Στη βιωσιμότητα και εξέλιξη της ελληνικής επιχειρηματικότητας μπορούν να συμβάλουν οι **δημόσιες πολιτικές** με σαφή στρατηγική τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων, βασισμένη στην καινοτομική διαφοροποίηση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με:¹¹⁰

¹⁰⁷ Λιούκας (2010), ό.π., σ. 403.

¹⁰⁸ Λιούκας (2010), ό.π., σ. 404.

¹⁰⁹ Λιούκας (2010), ό.π., σ.σ. 404 – 408.

¹¹⁰ Λιούκας (2010), ό.π., σ.σ. 409 – 410.

- Ενίσχυση των μηχανισμών άντλησης και εφαρμογής ιδεών από το διεθνή ανταγωνιστικό χώρο.
- Επικέντρωση σε προγράμματα που εστιάζουν στη διαφοροποίηση με τη χρήση τεχνολογιών αιχμής.
- Ενίσχυση των κατάλληλων και ικανών επιχειρήσεων για τη διεθνή ανταγωνιστικότητα.

2.3.3. Τι προσφέρει το θεσμικό πλαίσιο;

Με δεδομένα τα προβλήματα της ελληνικής ανταγωνιστικότητας που προαναφέρθηκαν στην 2.1.3. με κυρίαρχο αυτό της *μη αποδοτικής κυβερνητικής γραφειοκρατίας* (βλ. Διάγραμμα 5), καθίσταται επιτακτική η ανάγκη αναμόρφωσης του θεσμικού πλαισίου για τις διαδικασίες αδειοδότησης για νέες επιχειρήσεις. Κάτω από αυτό το πρίσμα, ο Νόμος του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, «Fast Track» (Διαδικασία Ταχείας Αδειοδότησης), που δημοσιεύτηκε στο Τεύχος Α', του Φ.Ε.Κ. 122,¹¹¹ στις 21/07/2009, καθορίζει πλέον ευέλικτες διαδικασίες για τη *γρήγορη έκδοση αδειών υλοποίησης επενδύσεων στην Ελλάδα*, σε τομείς που αφορούν στη βιομηχανία, στην ενέργεια, στον τουρισμό, στην υψηλή τεχνολογία και στην καινοτομία, συμπεριλαμβανομένων και των επενδύσεων που εντάσσονται στον επενδυτικό Νόμο.

Σύμφωνα με το Νόμο, για την υπαγωγή των επενδύσεων στη Διαδικασία, θα πρέπει οι επενδύσεις ή τα επιχειρηματικά σχέδια να πληρούν ένα τουλάχιστον από τα ακόλουθα **κριτήρια**:

- το ποσό της επένδυσης να είναι άνω των 200.000.000 €,
- το ποσό της επένδυσης να είναι άνω των 75.000.000 € και ταυτόχρονα από την επένδυση να δημιουργούνται τουλάχιστον διακόσιες νέες θέσεις εργασίας,
- ποσό τουλάχιστον 1.000.000 € ετησίως να επενδύεται σε έργα υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας, ανεξαρτήτως του συνολικού ποσού της επένδυσης.

Προς το σκοπό αυτό, η Εταιρεία **Invest in Greece A.E.**, λειτουργώντας ως **Κέντρο Εξυπηρέτησης Επενδυτών** (one-stop shop), αναλαμβάνει για λογαριασμό του επενδυτή τη διεκπεραίωση όλων των διαδικασιών και αδειοδοτήσεων που είναι

¹¹¹ ΦΕΚ 122, Τεύχος Α', 21/07/2009, και επίσημη ιστοσελίδα της Invest in Greece, URL<<http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=162&la=2>>

απαραίτητες για επενδύσεις, που πληρούν τα προαναφερθέντα κριτήρια. Πιο συγκεκριμένα, τα στάδια της Διαδικασίας Ταχείας Αδειοδότησης είναι τα ακόλουθα:

1) **Υποβολή Αίτησης:** Οι επενδυτές που αιτούνται την υπαγωγή του σχεδίου τους στη Διαδικασία υποχρεούνται να υποβάλουν στην Invest in Greece:

α) αίτηση και εντολή προς την Invest in Greece,

β) επιχειρησιακό σχέδιο (business plan) της επένδυσης, που περιλαμβάνει οικονομικοτεχνική μελέτη και μελέτη σκοπιμότητας,

γ) μελέτη επιπτώσεων της επένδυσης στην ελληνική οικονομία (investment impact assessment).

δ) μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 15 εργάσιμων ημερών από την παραλαβή του φακέλου ο επενδυτής καλείται για συνεργασία σχετικά με το αίτημα του.

2) **Έλεγχος και Αξιολόγηση της Αίτησης:** Σε συνέχεια υποβολής της αίτησης από τον επενδυτή, η Invest in Greece ελέγχει το επιχειρησιακό σχέδιο και τη μελέτη επιπτώσεων και αξιολογεί εάν πληρούνται τα κριτήρια ένταξης στη Διαδικασία.

Εφόσον ο επενδυτής υποβάλει πλήρη φάκελο, η Invest in Greece υποχρεούται:

α) να αναλάβει η ίδια επ' ονόματι, κατ' εντολή και για λογαριασμό του επενδυτή τη διεκπεραίωση όλων των διαδικασιών και αδειοδοτήσεων που είναι απαραίτητες για την έναρξη υλοποίησης της επένδυσης, και

β) να παρέχει στον επενδυτή *χρονοδιάγραμμα προόδου εντός ενός μηνός* από τη συνάντησή για συνεργασία μαζί του.

γ) στη συνέχεια, ο αιτούμενος επενδυτής ενημερώνεται για τη θετική απόφαση της Invest in Greece για την προώθηση του φακέλου προς τη Διυπουργική Επιτροπή Επενδύσεων (ΔΕΕ), η οποία συγκροτείται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ως Πρόεδρο, τον Υπουργό Ανάπτυξης και άλλα αρμόδια μέλη της Κυβέρνησης και είναι αρμόδια για την ένταξη των επενδύσεων στη Διαδικασία Ταχείας Αδειοδότησης καθώς και για την εποπτεία και παρακολούθησή της.

3) **Ένταξη Επένδυσης στη Διαδικασία:** Μετά την ένταξη της επένδυσης στη Διαδικασία από τη ΔΕΕ και μετά από πρόσκληση του επενδυτή από την Invest in Greece, ο ενδιαφερόμενος επενδυτής καταθέτει στην Invest in Greece πλήρη φάκελο των δικαιολογητικών που είναι απαραίτητα για την έγκριση και έκδοση των σχετικών αδειών, προκειμένου η Invest in Greece, να προωθήσει το σχετικό φάκελο στις αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.

4) **Υποβολή Δικαιολογητικών στις Αρμόδιες Υπηρεσίες και Φορείς:** Σε διάστημα 15 εργάσιμων ημερών από τη γνωστοποίηση της απόφασης από την Invest in Greece στους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες για την ένταξη της επένδυσης στη Διαδικασία, οι εν λόγω φορείς υποχρεούνται να ελέγξουν την πληρότητα του φακέλου δικαιολογητικών. Σε κάθε περίπτωση όλα τα απαιτούμενα και ελλείποντα για την πληρότητα του φακέλου στοιχεία και οι τυχόν απαραίτητες διευκρινίσεις και συμπληρώσεις πρέπει να αναφέρονται εξαντλητικά στην απάντηση της αρμόδιας υπηρεσίας προς την Invest in Greece. Η δυνατότητα αυτή παρέχεται στους αρμόδιους φορείς μόνο μία φορά. Κάθε φορά που η Invest in Greece λαμβάνει τέτοια ενημέρωση καλεί τον ενδιαφερόμενο επενδυτή να συμπληρώσει το φάκελο και διαβιβάζει τα συμπληρωματικά στοιχεία στις αρμόδιες υπηρεσίες. Η εξέταση του φακέλου γίνεται από τους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες κατά απόλυτη προτεραιότητα.

5) **Έκδοση Αδειών:** Μετά την εξέταση του φακέλου από τους αρμόδιους φορείς, η έκδοση κάθε άδειας που απαιτείται για τη μελέτη, κατασκευή, χρηματοδότηση και λειτουργία των επενδύσεων που έχουν ενταχθεί στο πεδίο εφαρμογής της Διαδικασίας Ταχείας Αδειοδότησης, ολοκληρώνεται εντός προθεσμίας 3 μηνών από τη γνωστοποίηση της απόφασης από την Invest in Greece στους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες για την ένταξη της επένδυσης στη Διαδικασία. Αν εντός της προθεσμίας αυτής οι υπηρεσίες και φορείς δεν έχουν προβεί σε έγγραφη νόμιμα αιτιολογημένη άρνηση έκδοσης των αδειών που απαιτούνται, λογίζεται ότι αυτές έχουν εκδοθεί.

Η Διαδικασία Ταχείας Αδειοδότησης κάθε επένδυσης ολοκληρώνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Επιτυχημένες ελληνικές επιχειρήσεις σε περίοδο κρίσης

Παραδείγματα επιτυχημένων επιχειρήσεων και προοπτικές για το ξεπέρασμα της κρίσης

3.1. ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.

3.1.1. Τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της επιχείρησης στο διαδίκτυο:

Εικόνα 1. Το λογότυπο της επιχείρησης ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.

«Η ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε., επίσης γνωστή ως *HellasNet*, είναι μια Ανώνυμη Εταιρεία αφιερωμένη στη κατασκευή υψηλής ποιότητας δικτύων για την συσκευασία φρέσκιας παραγωγής, για τον

γεωργικό και τον φυτοκομικό κλάδο, για την συσκευασία/επεξεργασία ζαμπόν και κρέατος, για τον αθλητισμό, τη περίφραξη κήπου και σπιτιού, καθώς επίσης για έργα οδοποιίας και οικοδομικές εργασίες. Πρωτοπόρος παραγωγός, ταυτόχρονα σε όγκο αλλά και σε ποικιλία προϊόντων, η ΚΑΡΑΤΖΗΣ ΑΕ παρέχει στους πελάτες της καινοτόμες λύσεις δικτύων για μια ευρείας εμβέλειας εφαρμογές, τα οποία πωλούνται και χρησιμοποιούνται παγκοσμίως. Περίπου 20 χιλιάδες τόνοι από πρώτες ύλες επεξεργάζονται κάθε χρόνο σε τελικά προϊόντα της υψηλότερης ποιότητας σε πέντε εργοστάσια στην Ευρώπη.

Η Εταιρεία άρχισε τη λειτουργία της το 1974, όταν ο Μιλτιάδης και η Νανά Καρατζή ίδρυσαν την *HellasNet* στο Μελιδοχώρι, στο νησί της Κρήτης, παράγοντας ελαστικά δίκτυα που χρησιμοποιούνταν για την επεξεργασία κρέατος, πουλερικών και ζαμπόν. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 η Εταιρεία επεκτάθηκε περισσότερο σε πολυαιθυλένιο (PE) εξώθησης και την κατασκευή πλεκτών δικτύων, προσθέτοντας τέσσερις ακόμα νέες εγκαταστάσεις παραγωγής στη Κρήτη, στη βόρεια

Ελλάδα και στη Γερμανία. Το 2000 η ΚΑΡΑΤΖΗΣ ΑΕ μπήκε στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και συνεχίζει να επεκτείνεται. Ολόκληρος ο Όμιλος λειτουργεί σήμερα σύμφωνα με τα υψηλότερα Διεθνή Ποιοτικά Πρότυπα και ενεργεί σύμφωνα με αρκετά Συστήματα Ποιοτικού Ελέγχου, όπως ISO 9001, BRC και HACCP. Ο όμιλος Εταιρειών ΚΑΡΑΤΖΗΣ βασίζεται σήμερα σε μια έμπειρη ομάδα από 700 ανθρώπους, σε περισσότερο από 300 μηχανές πλεξίματος καταναμημένες σε 60.000 τετραγωνικά μέτρα εργοστασιακό χώρο.».¹¹²

3.1.2. Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης

Από τους ισολογισμούς των τριών τελευταίων ετών προκύπτει η οικονομική κατάσταση που απεικονίζεται στον Πίνακα 19:

Πίνακας 19. Ετήσιος κύκλος εργασιών και κέρδη προ φόρων της επιχείρησης ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.

Έτος	Κύκλος Εργασιών (€)	Αύξηση (%) σε σύγκριση με Κ.Ε. προηγούμενου έτους	Κέρδη προ φόρων (€)	Αύξηση (%) σε σύγκριση με κέρδη προηγούμενου έτους
2009	47.262.000,00	-	3.946.000,00	-
2010	43.696.000,00	-7,55	4.439.000,00	+12,49
2011	48.062.000,00	+9,99	5.587.000,00	+25,86

Πηγή:¹¹³ Ισολογισμοί της επιχείρησης από την ICAP DATABANK

Είναι φανερό ότι σε μία περίοδο πρωτόγνωρης κρίσης για την ελληνική οικονομία, η επιχείρηση ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε. καταφέρνει να αυξάνει τα κέρδη της κατά 12,49% το 2010 σε σύγκριση με το 2009, παρότι κατά το έτος αυτό σημειώνεται μικρή κάμψη στον κύκλο εργασιών της επιχείρησης, ενώ το εντυπωσιακό ποσοστό του 25,86% είναι η αντίστοιχη αύξηση των κερδών το 2011 σε σύγκριση με το 2010, οπότε διαπιστώνεται και αύξηση του κύκλου εργασιών της επιχείρησης σε ποσοστό που αγγίζει το 10%.

¹¹² Από την ιστοσελίδα της ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.: URL < <http://www.karatzis.gr/> >.

¹¹³ Από την ICAP DATABANK: URL < <http://dir.icap.gr/2002/companygr.asp?code=5500096> >.

3.2. ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.

3.2.1. Τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της επιχείρησης στο διαδίκτυο:

Εικόνα 2. Το λογότυπο της επιχείρησης ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.

«Η εταιρεία ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε., ιδρύθηκε το 1970, με έδρα το Ηράκλειο της Κρήτης.

Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες ελληνικές εταιρείες κατασκευής πλαστικών και έναν από τους κορυφαίους ευρωπαϊούς παραγωγούς πλαστικών και ταινιών γεωργικής χρήσης. Έχει ισχυρό διεθνή προσανατολισμό με συνδεδεμένες εταιρείες στη Γαλλία, τη Ρουμανία, την Πολωνία, τη Ρωσία, την Τουρκία και την Κίνα και εξαγωγές σε περισσότερες από 50 χώρες σε όλο τον κόσμο. Έχει ήδη εισαχθεί στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών από το Μάιο του 1999.»¹¹⁴

Η εταιρεία ειδικεύεται στην παραγωγή προϊόντων που εξυπηρετούν τις αγορές κηπευτικών και γεωργικών προϊόντων, τη βιομηχανία πλαστικών, καθώς και έργα που σχετίζονται με την προστασία των υδάτων και τη διαχείριση του περιβάλλοντος. Επίσης, η επιχείρηση ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε. κατέχει και λειτουργεί αιολικό πάρκο 12 MW στην Κρήτη, καθώς και τρεις φωτοβολταϊκούς σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, που εξασφαλίζουν στην επιχείρηση μία ανταγωνιστική πηγή ηλεκτρικής ενέργειας που παράγει περίπου 40.000.000 KWh ηλεκτρικής ενέργειας ανά έτος. Η επιχείρηση διαθέτει άριστα εξοπλισμένα εργαστήρια και είναι πιστοποιημένη σύμφωνα με το πρότυπο ISO 9001-2000. Ακόμη, διαθέτει καταρτισμένο επιστημονικό προσωπικό που παρακολουθεί την ποιότητα του προϊόντος από την πιλοτική παραγωγή του, μέχρι και την παραγωγή του ως τελικού προϊόντος προς διάθεση. Η συνεχής επικοινωνία με προμηθευτές πρώτων υλών και εξοπλισμού, αλλά πάνω απ' όλα με τους πελάτες, εξασφαλίζει ότι οι τελευταίες εξελίξεις και τεχνικές απαιτήσεις παρακολουθούνται στενά και να εφαρμοστούν.

¹¹⁴ Από την ιστοσελίδα της ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε.: URL < <http://www.plastikakritis.com/> >.

3.2.2. Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης

Από τους ισολογισμούς των τριών τελευταίων ετών προκύπτει η οικονομική κατάσταση που απεικονίζεται στον Πίνακα 20:

Πίνακας 20. Ετήσιος κύκλος εργασιών και κέρδη προ φόρων της επιχείρησης ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.

Έτος	Κύκλος Εργασιών (€)	Αύξηση (%) σε σύγκριση με Κ.Ε. προηγούμενου έτους	Κέρδη προ φόρων (€)	Αύξηση (%) σε σύγκριση με κέρδη προηγούμενου έτους
2009	86.831.000,00	-	8.460.000,00	-
2010	98.625.000,00	+13,58	9.817.000,00	+16,04
2011	106.047.000,00	+7,53	11.706.000,00	+19,24

Πηγή:¹¹⁵ Ισολογισμοί της επιχείρησης από την ICAP DATABANK

Είναι φανερό ότι η επιχείρηση ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Ε. καταφέρνει να αυξάνει τα κέρδη της κατά 16,04% το 2010 σε σύγκριση με το 2009, αυξάνοντας παράλληλα και τον κύκλο εργασιών της κατά 13,58%, ενώ η αντίστοιχη αύξηση των κερδών το 2011 σε σύγκριση με το 2010 φθάνει σε ποσοστό το 19,24%, με διαπιστωμένη αύξηση του κύκλου εργασιών της επιχείρησης σε ποσοστό 7,53%, αντίστοιχα, αποδεικνύοντας την αντοχή της επιχείρησης σε δυσκολότερες συνθήκες.

3.3. ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.

3.3.1. Τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της επιχείρησης στο διαδίκτυο:

Εικόνα 3. Το λογότυπο της επιχείρησης ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.

«Η εταιρεία ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε. δραστηριοποιείται στην εμπορία ηλεκτρονικών υπολογιστών, ειδών

¹¹⁵ Από την ICAP DATABANK: URL < <http://dir.icap.gr/2002/companygr.asp?code=7233600> >.

γραφείου και εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών. Το Πλαίσιο γεννήθηκε το 1969 σε ένα μαγαζάκι 10 τμ. στην παράπλευρη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου στην οδό Στουρνάρη 24, με είδη Σχεδίου & Χαρτοπωλείου. Το 1979, η όλο και πλατύτερη αποδοχή της επιχείρησης από το καταναλωτικό κοινό έχει σαν αποτέλεσμα τη συνεχή αύξηση του τζίρου της και τη μετατροπή της ατομικής επιχείρηση σε Ανώνυμη Εταιρεία με την επωνυμία ΠΛΑΙΣΙΟ Α.Ε.. Το 1986, υπήρξε σταθμός στο δρόμο των επιτυχιών της επιχείρησης και αφετηρία της αλματώδους ανάπτυξης που επακολούθησε, αφού, η ΠΛΑΙΣΙΟ Α.Ε. εισέρχεται δυναμικά στο χώρο της πληροφορικής και δημιουργεί ειδικό Computers shop επί της οδού Στουρνάρη 24, ενώ δύο χρόνια μετά, το 1988, μετεξελίσσεται σε ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Ε.. Το 2000 η επιχείρηση διαθέτοντας 11 υποκαταστήματα σε όλη την Ελλάδα, μετονομάζεται σε ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.. Σήμερα η επιχείρηση διαθέτει 18 υποκαταστήματα σε όλη την Ελλάδα και ένα νέο υπερχώρο εμπειρίας και διασκέδασης 2.200 τμ. στο «The Mall», κοντά στο αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος.»¹¹⁶

3.3.2. Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης

Από τους ισολογισμούς των τριών τελευταίων ετών προκύπτει η οικονομική κατάσταση που απεικονίζεται στον Πίνακα 21:

Πίνακας 21. Ετήσιος κύκλος εργασιών και κέρδη προ φόρων της επιχείρησης ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.

Έτος	Κύκλος Εργασιών (€)	Αύξηση (%) σε σύγκριση με Κ.Ε. προηγούμενου έτους	Κέρδη προ φόρων (€)	Αύξηση (%) σε σύγκριση με κέρδη προηγούμενου έτους
2009	386.559.000,00	-	8.055.000,00	-
2010	354.231.000,00	-8,36%	5.244.000,00	-34,90%
2011	308.020.000,00	-13,05%	8.802.000,00	+67,85%

Πηγή:¹¹⁷ Ισολογισμοί της επιχείρησης από την ICAP DATABANK

Είναι φανερά τα εντυπωσιακά αποτελέσματα της επιχείρησης ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε. που καταφέρνει να διατηρεί κέρδη της κατά τη δύσκολη τελευταία διετία. Έτσι, παρά τη μείωση του κύκλου εργασιών κατά 8,36% το 2010 σε

¹¹⁶ Από την ιστοσελίδα της ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.: URL < <http://www.plaisio.gr/> >.

¹¹⁷ Από την ICAP DATABANK: URL < <http://dir.icap.gr/2002/companygr.asp?code=0005602> >.

σύγκριση με το 2009, και κατά 13,05% το 2011 σε σύγκριση με το 2010, διατηρεί κέρδη κατά το 2010, παρά τη σχετική μείωσή τους κατά 34,90% σε σχέση με το 2009, ενώ παρουσιάζει εντυπωσιακή αύξηση κερδών κατά 67,85% κατά τις δυσκολότερες συνθήκες του 2011 σε σύγκριση με το 2010.

3.4. JUMBO A.E.

3.4.1. Τα χαρακτηριστικά της επιχείρησης

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της επιχείρησης στο διαδίκτυο:

Εικόνα 4. Το λογότυπο της επιχείρησης JUMBO A.E.

«Το 1986, ‘γεννιέται’ στην Αθήνα ένα νέο κατάστημα παιχνιδιών με την επωνυμία Jumbo. Για την πώληση παιχνιδιών σε τεράστια ποικιλία, για όλες τις ηλικίες και όλα τα γούστα, επώνυμες μάρκες αλλά και

εισαγωγής, βρεφικά είδη, είδη βιβλιοχαρτοπωλείου αλλά και εποχιακά, διακοσμητικά και διάφορα είδη σπιτιού για τα ‘μεγάλα παιδιά’. Τον Απρίλιο του 2000, έτος κατά το οποίο η επιχείρηση διαθέτει 19 υποκαταστήματα σε όλη την Ελλάδα, γίνεται αλλαγή της επωνυμίας της εταιρίας από *Μπέϊμπυ Λαντ Παιχνίδια Α.Ε.* σε *JUMBO Ανώνυμη Εμπορική Εταιρία* και διακριτικό τίτλο ‘Jumbo’.

Τα Jumbo σήμερα δραστηριοποιούνται σε τρεις χώρες και συνιστούν πλέον τα μεγαλύτερα καταστήματα παιχνιδιών στη χώρα μας, αλλά και μία από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις λιανικής πώλησης, με 57 καταστήματα: 48 στην Ελλάδα, 3 στην Κύπρο και 6 στη Βουλγαρία, ενώ απασχολούν 3.000 περίπου εργαζομένους. Πέρα από την επέκταση του δικτύου της στις χώρες αυτές, η εταιρεία έχει επενδύσει σε αγορά γης στη Ρουμανία με σκοπό την μελλοντική εκμετάλλευσή της μέσω ανάπτυξης δικτύου στη χώρα. Επίσης, η εταιρεία έχει συνάψει συμβάσεις εμπορικής συνεργασίας με εταιρείες που διατηρούν καταστήματα που φέρουν το σήμα της

Jumbo στην ΠΓΔΜ (FYROM) και στην Αλβανία. Η διοίκηση της εταιρείας είναι σε συνεχή αναζήτηση ευκαιριών για την επέκτασή της σε γειτονικές χώρες.».¹¹⁸

3.4.2. Η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης

Από τους ισολογισμούς των τριών τελευταίων ετών προκύπτει η οικονομική κατάσταση που απεικονίζεται στον Πίνακα 22:

Πίνακας 22. Ετήσιος κύκλος εργασιών και κέρδη προ φόρων της επιχείρησης JUMBO A.E.

Έτος	Κύκλος Εργασιών (€)	Αύξηση (%) σε σύγκριση με Κ.Ε. προηγούμενου έτους	Κέρδη προ φόρων (€)	Αύξηση (%) σε σύγκριση με κέρδη προηγούμενου έτους
2009	444.140.428,00	-	107.748.817,00	-
2010	459.174.793,00	+3,39%	110.322.844,00	+2,39%
2011	461.845.569,00	+0,58%	102.066.425,00	-7,48%

Πηγή:¹¹⁹ Ισολογισμοί της επιχείρησης από την ICAP DATABANK

Η διατήρηση υψηλών αριθμητικά κερδών της επιχείρησης *JUMBO A.E.*, κατά τη δύσκολη τελευταία διετία είναι εντυπωσιακή. Έτσι, με μικρή αύξηση του κύκλου εργασιών κατά 3,39% το 2010 σε σύγκριση με το 2009, και κατά 0,58% το 2011 σε σύγκριση με το 2010, αυξάνει κέρδη κατά το 2010, κατά 2,39% σε σχέση με το 2009, ενώ παρουσιάζει μείωση κερδών κατά 7,48% κατά τις δυσκολότερες συνθήκες του 2011 σε σύγκριση με το 2010, διατηρώντας όμως υψηλά αριθμητικά κέρδη.

3.5. Η ανάλυση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων

3.5.1. Χρησιμοποιούμενοι δείκτες¹²⁰

Η ανάλυση της κερδοφορίας των παραπάνω κερδοφόρων επιχειρήσεων έγινε με τη χρήση αριθμοδεικτών που χρησιμοποιούνται στη βιβλιογραφία για τον

¹¹⁸ Από την ιστοσελίδα της *JUMBO A.E.*: URL < <http://www.jumbo.gr/> >.

¹¹⁹ Από την *ICAP DATABANK*: URL < <http://dir.icap.gr/2002/companygr.asp?code=0055490> >.

¹²⁰ Χαραλαμπίδης, Ι., «Χρηματοοικονομικοί δείκτες», στο *Λειτουργίες Επιχειρήσεων*, Παν. Αιγαίου, χχ, URL <http://www.icsd.aegean.gr/website_files/metaptxyiako/459860550.pdf>.

υπολογισμό της, δηλαδή, του **Δείκτη Απόδοσης Ιδίων Κεφαλαίων ROE** (Return on Equity), που μετρά το ποσοστό κέρδους που επιτυγχάνεται από την επένδυση κεφαλαίων, και του **Δείκτη Απόδοσης Περιουσιακών Στοιχείων ROA** (Return on Assets), που μετρά το ποσοστό κέρδους που αποδίδουν τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης. Οι δείκτες αυτοί εφαρμόζονται εύκολα, τα αποτελέσματά τους εμφανίζονται με απόλυτες τιμές ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για συγκρίσεις, υπολογισμούς και αξιολογήσεις, και επιπλέον, τα απαιτούμενα στοιχεία για τον υπολογισμό τους είναι διαθέσιμα μέσω των ισολογισμών των παραπάνω επιχειρήσεων. Με τον τρόπο αυτό, επιδιώκεται να δοθεί μία περισσότερο ολοκληρωμένη εικόνα των παραπάνω επιχειρήσεων για την κερδοφορία τους σε περίοδο οικονομικής κρίσης.

Συγκεκριμένα:

$$\text{Δείκτης ROE} = \frac{\text{Κέρδη προ Φόρων}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} \quad (1)$$

με παραλλαγή του:

$$\text{Δείκτης ROE} = \frac{\text{Κέρδη μετά Φόρων}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}} \quad (2)$$

Επίσης:

$$\text{Δείκτης ROA} = \frac{\text{Κέρδη προ Φόρων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}} \quad (3)$$

με παραλλαγή του:

$$\text{Δείκτης ROA} = \frac{\text{Κέρδη μετά Φόρων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}} \quad (4)$$

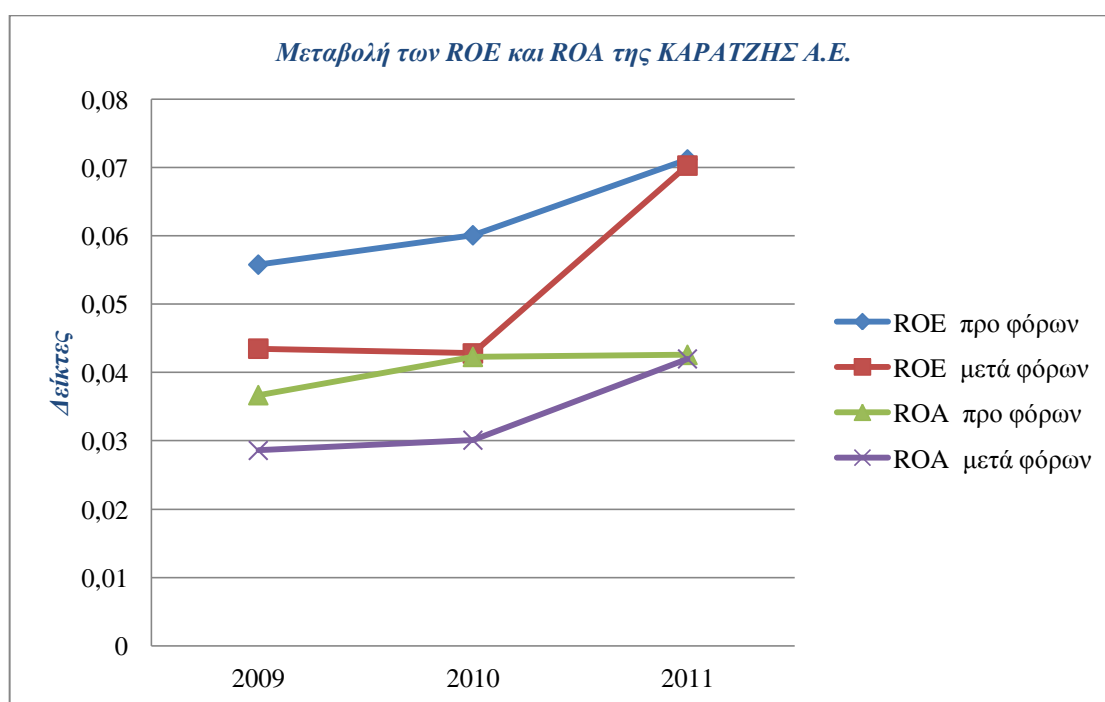
3.5.2. Εξέλιξη των δεικτών ROE και ROA των επιχειρήσεων

Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία των ισολογισμών των παραπάνω επιχειρήσεων, *KAPATZHΣ A.E.*, *ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ A.B.E.E.*, *ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS A.E.B.E.* και *JUMBO A.E.*, καταρτίστηκαν οι ακόλουθοι Πίνακες 23, 24, 25 και 26 αντίστοιχα, για τους δείκτες ROE και ROA, προ και μετά φόρων, καθώς και τα αντίστοιχα Διαγράμματα 11, 12, 13 και 14 για τη εξέταση της εξέλιξης των δεικτών αυτών για τα έτη 2009, 2010 και 2011.

Πίνακας 23. Δείκτες ROE και ROA για την ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.

Έτος	Ίδια κεφάλαια	Σύνολο Ενεργητικού	Κέρδη προ Φόρων	Κέρδη μετά Φόρων	ROE προ φόρων	ROE μετά φόρων	ROA προ φόρων	ROA μετά φόρων
2009	70.758.000	107.582.000	3.946.000	3.078.000	0,0558	0,0435	0,0367	0,0286
2010	73.919.022	104.953.952	4.439.000	3.161.000	0,0601	0,0428	0,0423	0,0301
2011	78.480.344	131.240.074	5.587.000	5.516.000	0,0712	0,0703	0,0426	0,0420

Διάγραμμα 11.

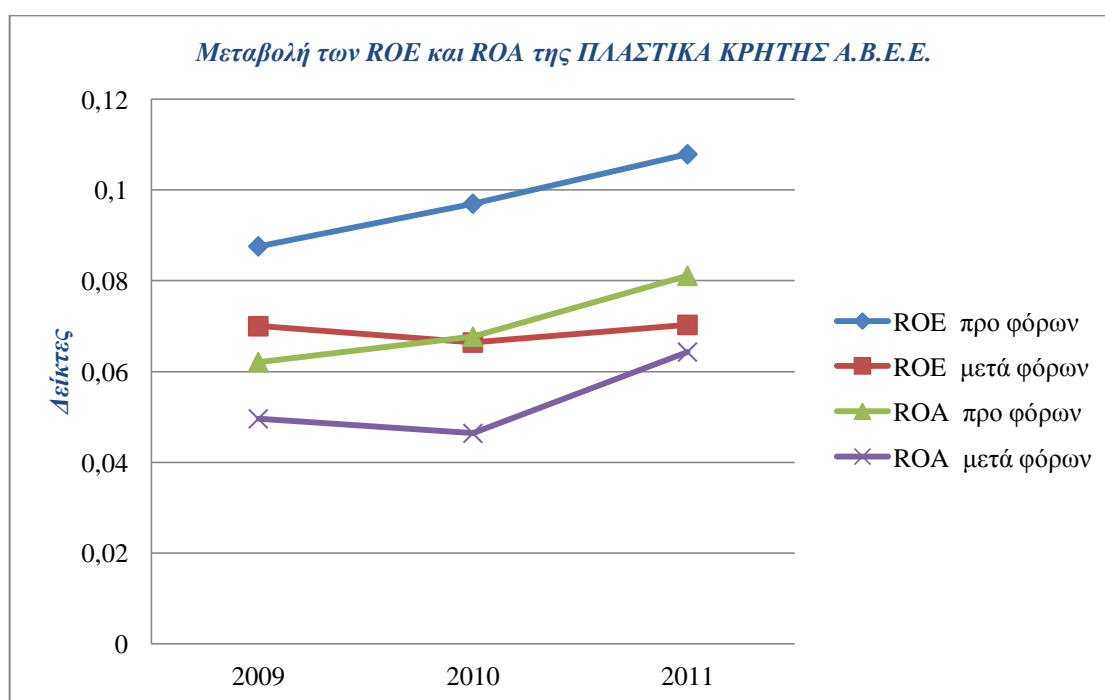
Για την ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε., παρά τους μικρούς, συγκριτικά με τις άλλες επιχειρήσεις, δείκτες ROE και ROA, προ και μετά φόρων, είναι χαρακτηριστική η συνεχής ανοδική τους πορεία σε μία περίοδο κρίσης, που αναδεικνύει τις δυνατότητες της επιχείρησης να ξεπερνά τα προβλήματα σε δύσκολες εποχές για τη οικονομία.

Έτσι, ο δείκτης ROE προ φόρων, αυξάνεται από 0,0558 (ή 0,0435 μετά φόρων) το 2009 σε 0,0712 (ή 0,0703 μετά φόρων) το 2011, ενώ, ο δείκτης ROA προ φόρων, αυξάνεται από 0,0367 (ή 0,0286 μετά φόρων) το 2009 σε 0,0426 (ή 0,0429 μετά φόρων) το 2011.

Πίνακας 24. Δείκτες ROE και ROA για την ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.

Έτος	Ίδια κεφάλαια	Σύνολο Ενεργητικού	Κέρδη προ Φόρων	Κέρδη μετά Φόρων	ROE προ φόρων	ROE μετά φόρων	ROA προ φόρων	ROA μετά φόρων
2009	96.558.000	136.264.000	8.460.000	6.759.000	0,0876	0,0700	0,0621	0,0496
2010	101.255.000	144.927.000	9.817.000	6.719.000	0,0970	0,0664	0,0677	0,0464
2011	108.474.000	144.357.000	11.706.000	9.277.000	0,1079	0,0703	0,0811	0,0643

Διάγραμμα 12.

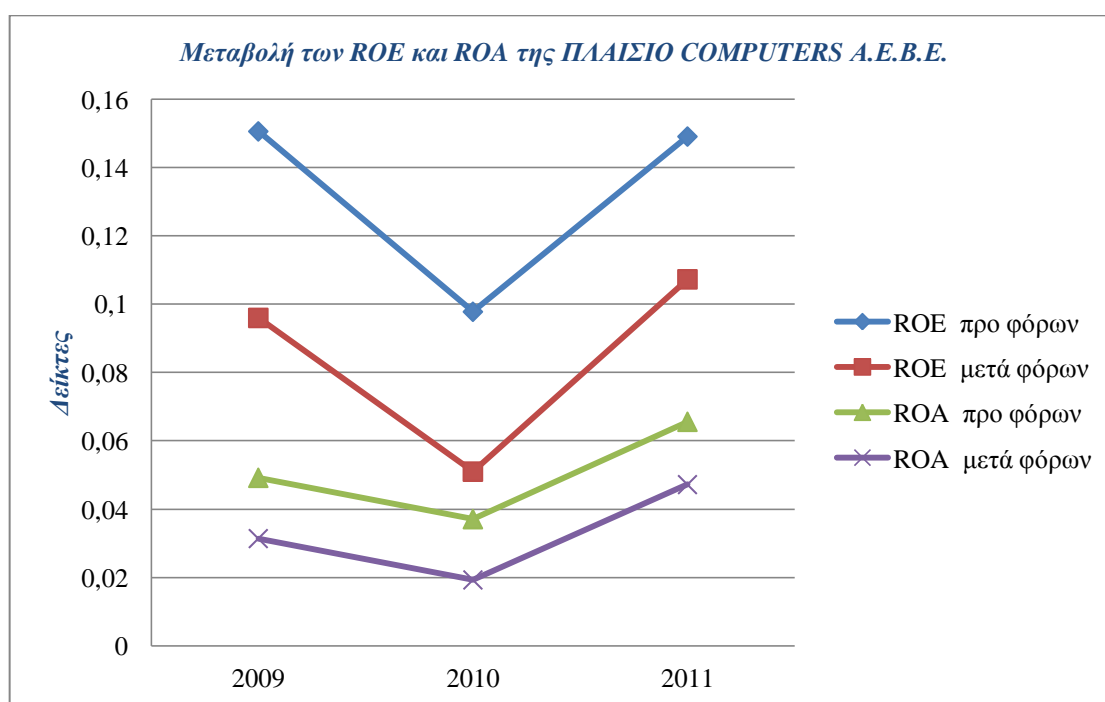
Για την ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε., η αύξηση των δεικτών ROE και ROA, προ και μετά φόρων, είναι χαρακτηριστική για την επιχείρηση σε μία περίοδο κρίσης, που αναδεικνύει τις δυνατότητες της επιχείρησης, παρότι οι δείκτες αυτοί δεν είναι από τους μεγαλύτερους μεταξύ των αναφερόμενων επιχειρήσεων.

Έτσι, ο δείκτης ROE προ φόρων, αυξάνεται από 0,0876 (ή 0,0700 μετά φόρων) το 2009 σε 0,1079 (ή 0,0703 μετά φόρων) το 2011, ενώ, ο δείκτης ROA προ φόρων, αυξάνεται από 0,0621 (ή 0,0496 μετά φόρων) το 2009 σε 0,0811 (ή 0,0643 μετά φόρων) το 2011.

Πίνακας 25. Δείκτες ROE και ROA για την ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS A.E.B.E.

Έτος	Ίδια κεφάλαια	Σύνολο Ενεργητικού	Κέρδη προ Φόρων	Κέρδη μετά Φόρων	ROE προ φόρων	ROE μετά φόρων	ROA προ φόρων	ROA μετά φόρων
2009	53.488.000	163.743.000	8.055.000	5.136.000	0,1506	0,0960	0,0492	0,0314
2010	53.637.000	141.522.000	5.244.000	2.738.000	0,0978	0,0510	0,0371	0,0193
2011	59.026.000	134.136.000	8.802.000	6.336.000	0,1491	0,1073	0,0656	0,0472

Διάγραμμα 13.

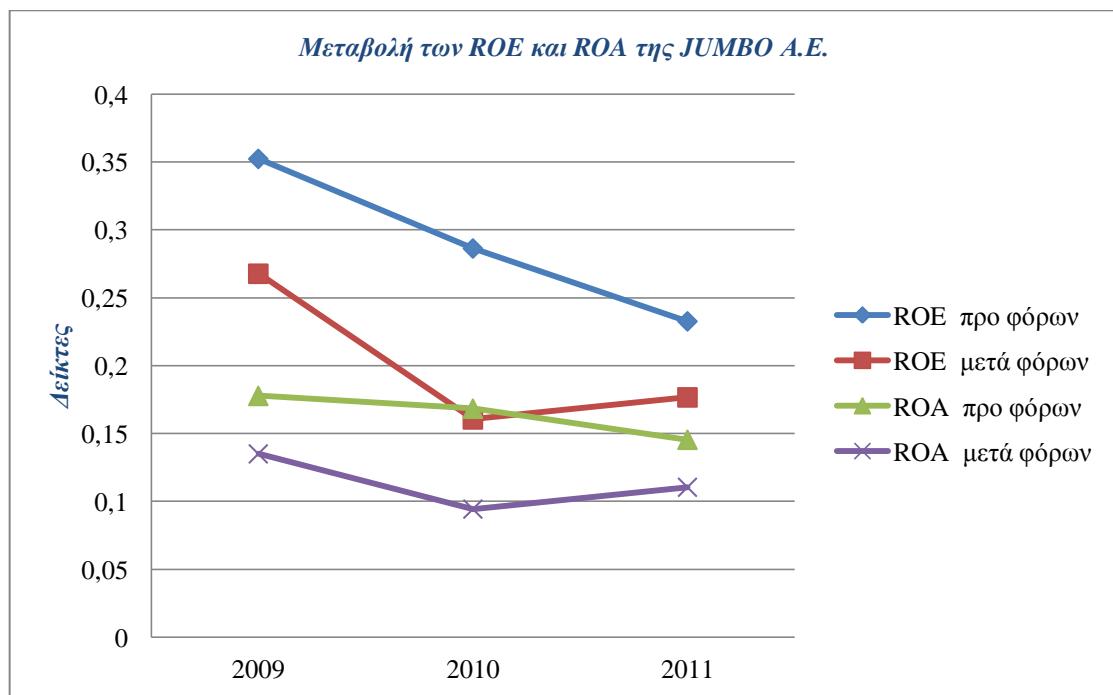
Για την ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS A.E.B.E., παρά την κάμψη του 2010, η αυξητική τάση των δεικτών ROE και ROA, προ και μετά φόρων, είναι εμφανής για την επιχείρηση σε μία περίοδο κρίσης, που φανερώνει τις δυνατότητες της επιχείρησης να ανακάμπτει, ενώ οι δείκτες ROE είναι εμφανώς μεγαλύτεροι από αυτούς των δύο προηγούμενων επιχειρήσεων.

Έτσι, ο δείκτης ROE προ φόρων, μεταβάλλεται από 0,1506 (ή 0,0960 μετά φόρων) το 2009 σε 0,1491 (ή 0,1073 μετά φόρων) το 2011, ενώ, ο δείκτης ROA προ φόρων, αυξάνεται από 0,0492 (ή 0,0314 μετά φόρων) το 2009 σε 0,0656 (ή 0,0472 μετά φόρων) το 2011.

Πίνακας 26. Δείκτες ROE και ROA για την JUMBO A.E.

Έτος	Ίδια κεφάλαια	Σύνολο Ενεργητικού	Κέρδη προ Φόρων	Κέρδη μετά Φόρων	ROE προ φόρων	ROE μετά φόρων	ROA προ φόρων	ROA μετά φόρων
2009	305.760.536	606.005.619	107.748.817	81.879.281	0,3524	0,2678	0,1778	0,1351
2010	385.225.067	655.203.565	110.322.844	61.819.150	0,2864	0,1605	0,1684	0,0944
2011	438.531.040	701.453.750	102.066.425	77.498.488	0,2327	0,1767	0,1455	0,1105

Διάγραμμα 14.

Για την JUMBO A.E., παρά την αισθητή κάμψη των δεικτών ROE και ROA προ φόρων, κατά την τελευταία τριετία, η διατήρησή τους σε υψηλά επίπεδα σε μία περίοδο κρίσης, φανερώνει τις δυνατότητες της επιχείρησης να ξεπερνά τα προβλήματα, ενώ και οι δύο δείκτες ROE και ROA είναι εμφανώς μεγαλύτεροι από όλες τις προηγούμενες επιχειρήσεις.

Έτσι, ο δείκτης ROE προ φόρων, μειώνεται από 0,3524 (ή 0,2678 μετά φόρων) το 2009 σε 0,2327 (ή 0,1767 μετά φόρων) το 2011, ενώ, ο δείκτης ROA προ φόρων, μειώνεται από 0,1778 (ή 0,1455 μετά φόρων) το 2009 σε 0,1351 (ή 0,1105 μετά φόρων) το 2011. Ωστόσο και οι δύο δείκτες μετά φόρων δείχνουν ανοδική πορεία το 2011 σε σύγκριση με το 2010.

3.6. Η μέτρηση της αποτελεσματικότητας των επιχειρήσεων

3.6.1. Χρησιμοποιούμενοι δείκτες ¹²¹

Η μέτρηση της αποτελεσματικότητας των παραπάνω κερδοφόρων επιχειρήσεων έγινε με τη χρήση χρηματοοικονομικών δεικτών που χρησιμοποιούνται στη βιβλιογραφία, δηλαδή, του **Δείκτη Περιθωρίου Κέρδους (ΔΠΚ)**, που δείχνει το ποσοστό των εσόδων τα οποία μένουν στην επιχείρηση ως καθαρά κέρδη, και του **Δείκτη Εκμετάλλευσης Ενεργητικού (ΔΕΕ)** που εκφράζει τα συνολικά έσοδα ως ποσοστό του ενεργητικού και δείχνει σε τι ποσοστό η επιχείρηση χρησιμοποιεί τα περιουσιακά της στοιχεία για να δημιουργήσει έσοδα..

Συγκεκριμένα:

$$\text{Δείκτης Περιθωρίου Κέρδους} = \frac{\text{Κέρδη προ Φόρων}}{\text{Κύκλο Εργασιών}} \quad (5)$$

με παραλλαγή του:

$$\text{Δείκτης Περιθωρίου Κέρδους} = \frac{\text{Κέρδη μετά Φόρων}}{\text{Κόκλο Εργασιών}} \quad (6)$$

Επίσης:

$$\text{Δείκτης Εκμετάλλευσης Ενεργητικού} = \frac{\text{Κύκλος Εργασιών}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}} \quad (7)$$

3.6.2. Εξέλιξη των δεικτών ΔΠΚ και ΔΕΕ των επιχειρήσεων

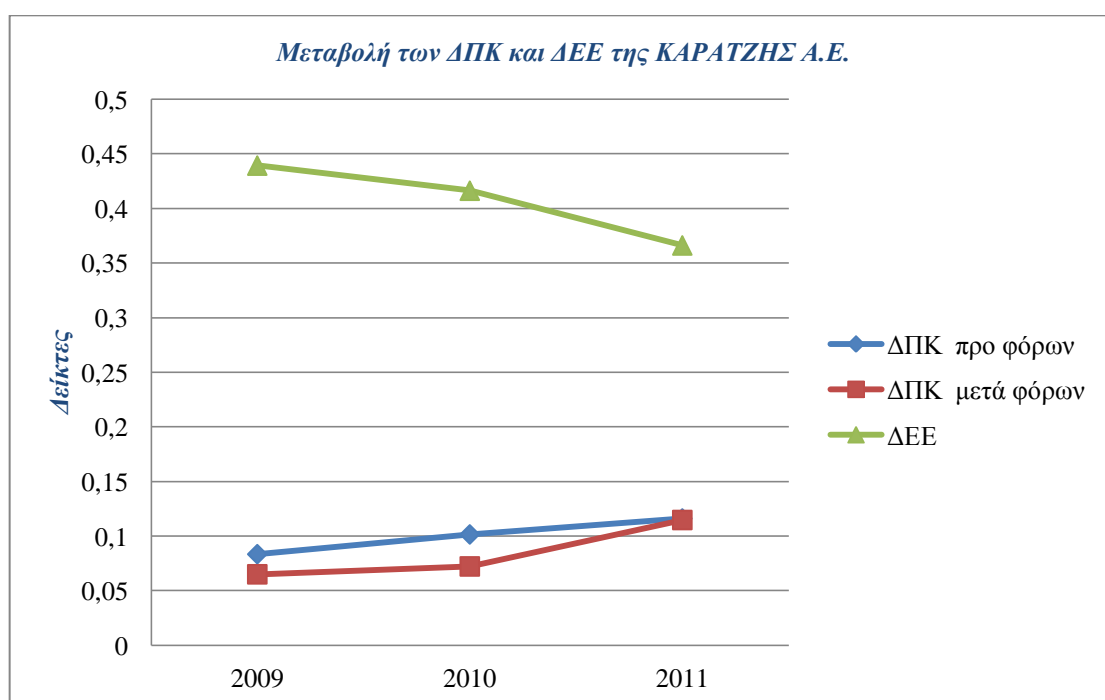
Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία των ισολογισμών των παραπάνω επιχειρήσεων, *ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.*, *ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.*, *ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.* και *JUMBO Α.Ε.*, καταρτίστηκαν οι ακόλουθοι Πίνακες 27, 28, 29 και 30 αντίστοιχα, για τους δείκτες ΔΠΚ και ΔΕΕ, καθώς και τα αντίστοιχα Διαγράμματα 15, 16, 17 και 18 για τη εξέταση της εξέλιξης των δεικτών αυτών για τα έτη 2009, 2010 και 2011.

¹²¹ Χαραλαμπίδης, ό.π.

Πίνακας 27. Δείκτες ΔΠΚ και ΔΕΕ για την ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.

Έτος	Σύνολο Ενεργητικού	Κύκλος Εργασιών	Κέρδη προ Φόρων	Κέρδη μετά Φόρων	ΔΠΚ προ φόρων	ΔΠΚ μετά φόρων	ΔΕΕ
2009	107.582.000	47.262.000	3.946.000	3.078.000	0,0835	0,0651	0,4393
2010	104.953.952	43.696.000	4.439.000	3.161.000	0,1016	0,0723	0,4163
2011	131.240.074	48.062.000	5.587.000	5.516.000	0,1162	0,1148	0,3662

Διάγραμμα 15.

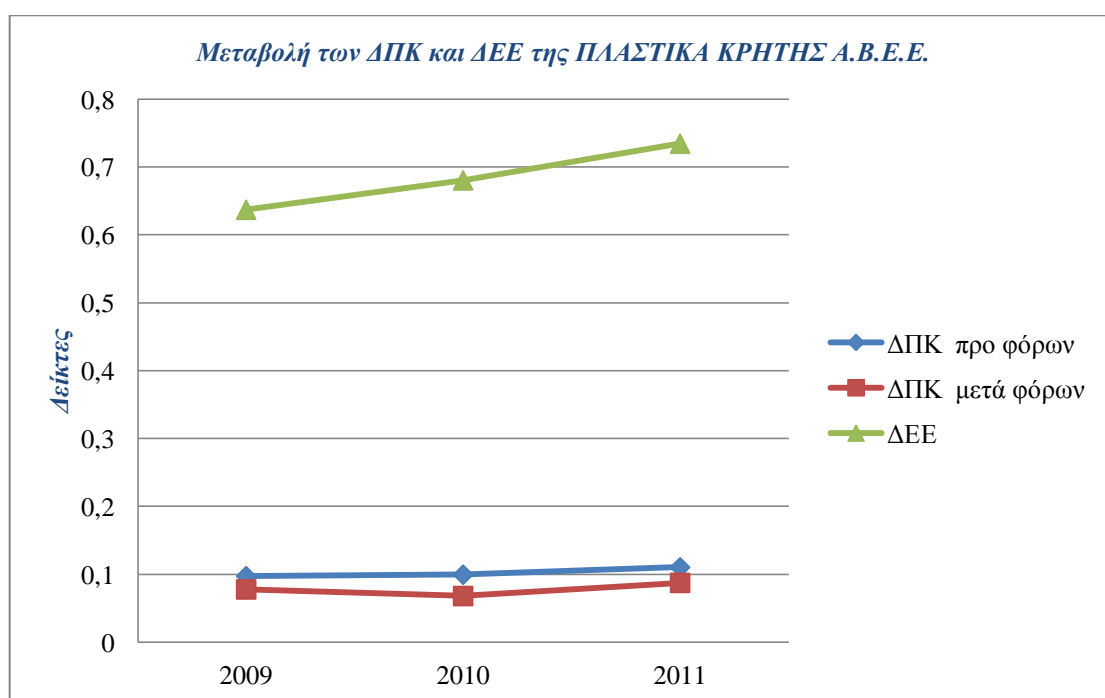
Για την ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε., παρά τους μικρούς ΔΠΚ προ φόρων και ΔΠΚ μετά φόρων, συγκριτικά με τις άλλες επιχειρήσεις, είναι χαρακτηριστική η έστω και μικρή συνεχής ανοδική τους πορεία σε μία περίοδο κρίσης, που αναδεικνύει τη αποτελεσματικότητα της επιχείρησης σε δύσκολες εποχές για τη οικονομία, αφήνοντας μικρά αλλά σταθερά αυξανόμενα περιθώρια κέρδους. Ωστόσο χαρακτηριστική είναι η μείωση του ΔΕΕ, που δείχνει τον περιορισμό του ποσοστού χρήσης περιουσιακών στοιχείων της για τη δημιουργία εσόδων σε περίοδο κρίσης.

Έτσι, ο ΔΠΚ προ φόρων, αυξάνεται από 0,0835 (ή 0,0651 μετά φόρων) το 2009 σε 0,1162 (ή 0,1148 μετά φόρων) το 2011, ενώ, ο ΔΕΕ μειώνεται από 0,4393 το 2009 σε 0,3662 το 2011.

Πίνακας 28. Δείκτες ΔΠΚ και ΔΕΕ για την ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.

Έτος	Σύνολο Ενεργητικού	Κύκλος Εργασιών	Κέρδη προ Φόρων	Κέρδη μετά Φόρων	ΔΠΚ προ φόρων	ΔΠΚ μετά φόρων	ΔΕΕ
2009	136.264.000	86.831.000	8.460.000	6.759.000	0,0974	0,0778	0,6372
2010	144.927.000	98.625.000	9.817.000	6.719.000	0,0995	0,0681	0,6805
2011	144.357.000	106.047.000	11.706.000	9.277.000	0,1104	0,0875	0,7346

Διάγραμμα 16.

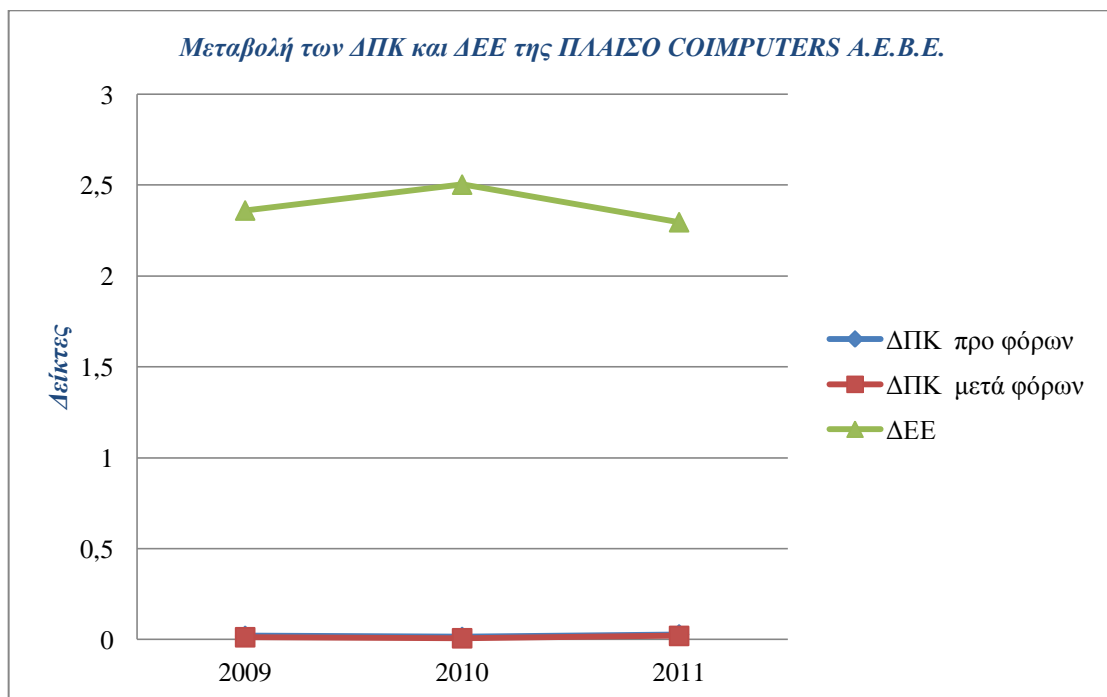
Για την ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε., παρότι οι ΔΠΚ προ φόρων και ΔΠΚ μετά φόρων δεν είναι από τους μεγαλύτερους μεταξύ των υπό εξέταση επιχειρήσεων, η μικρή τους αύξηση προ και μετά φόρων, είναι χαρακτηριστική για την επιχείρηση σε μία περίοδο κρίσης, που αναδεικνύει την αποτελεσματικότητά της. Ακόμη, η χαρακτηριστικά ανοδική πορεία του ΔΕΕ αναδεικνύει την ικανότητα της επιχείρησης για αυξανόμενα αποτελεσματική εκμετάλλευση του ενεργητικού της κατά την κρίση.

Έτσι, ο ΔΠΚ προ φόρων, αυξάνεται από 0,0974 (ή 0,0778 μετά φόρων) το 2009 σε 0,1104 (ή 0,0875 μετά φόρων) το 2011, ενώ, ο ΔΕΕ αυξάνεται από 0,6372 το 2009 σε 0,7346 το 2011.

Πίνακας 29. Δείκτες ΔΠΚ και ΔΕΕ για την ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS A.E.B.E.

Έτος	Σύνολο Ενεργητικού	Κύκλος Εργασιών	Κέρδη προ Φόρων	Κέρδη μετά Φόρων	ΔΠΚ προ φόρων	ΔΠΚ μετά φόρων	ΔΕΕ
2009	163.743.000	386.559.000	8.055.000	5.136.000	0,0208	0,0133	2,3608
2010	141.522.000	354.231.000	5.244.000	2.738.000	0,0148	0,0077	2,5030
2011	134.136.000	308.020.000	8.802.000	6.336.000	0,0286	0,0206	2,2963

Διάγραμμα 17.

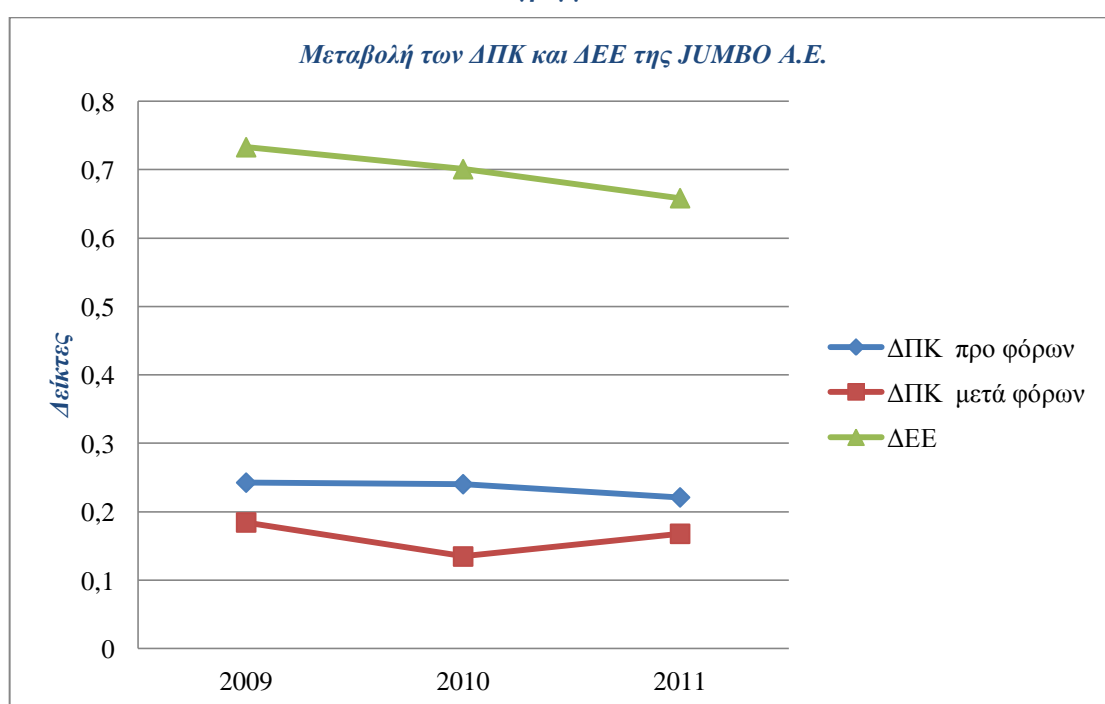
Για την ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS A.E.B.E., οι ΔΠΚ προ φόρων και ΔΠΚ μετά φόρων δεν είναι μεγάλοι συγκριτικά με τις προηγούμενες επιχειρήσεις, ωστόσο ο μεγάλος κύκλος εργασιών επιτρέπει την ύπαρξη αριθμητικά ικανοποιητικών κερδών για την επιχείρηση σε μία περίοδο κρίσης. Είναι όμως αξιοσημείωτες οι αυξημένες τιμές του ΔΕΕ που επιτρέπουν την αποτελεσματική αξιοποίηση του ενεργητικού της επιχείρησης κατά την κρίση.

Έτσι, ο ΔΠΚ προ φόρων, αυξάνεται από 0,0208 (ή 0,0133 μετά φόρων) το 2009 σε 0,0286 (ή 0,0206 μετά φόρων) το 2011, ενώ ο ΔΕΕ μειώνεται ελαφρά από 2,3608 το 2009 σε 2,2963 το 2011.

Πίνακας 30. Δείκτες ΔΠΚ και ΔΕΕ για την JUMBO A.E.

Έτος	Σύνολο Ενεργητικού	Κύκλος Εργασιών	Κέρδη προ Φόρων	Κέρδη μετά Φόρων	ΔΠΚ προ φόρων	ΔΠΚ μετά φόρων	ΔΕΕ
2009	606.005.619	444.140.428	107.748.817	81.879.281	0,2426	0,1844	0,7329
2010	655.203.565	459.174.793	110.322.844	61.819.150	0,2403	0,1346	0,7008
2011	701.453.750	461.845.569	102.066.425	77.498.488	0,2210	0,1678	0,6584

Διάγραμμα 18.

Για την JUMBO A.E., οι ΔΠΚ προ φόρων και ΔΠΚ μετά φόρων είναι οι μεγαλύτεροι συγκριτικά με τις προηγούμενες επιχειρήσεις, ενώ η διατήρησή τους σε υψηλά επίπεδα κατά την τελευταία τριετία της κρίσης, δικαιολογεί τις δυνατότητες της επιχείρησης να επιτυγχάνει υψηλά αριθμητικά κέρδη, παρά τη μείωση των ΔΕΕ κατά την ίδια τριετία.

Έτσι, ο ΔΠΚ προ φόρων, μειώνεται ελαφρά από 0,2426 (ή 0,1844 μετά φόρων) το 2009 σε 0,2210 (ή 0,1678 μετά φόρων) το 2011, ενώ ο ΔΕΕ μειώνεται από 0,7329 το 2009 σε 0,6584 το 2011.

3.7. Η περίπτωση της ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.

3.7.1. Το ερωτηματολόγιο

Το ακόλουθο ερωτηματολόγιο συντάχθηκε με σκοπό να υποβληθεί στους αρμοδίους της επιχείρησης ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε., ώστε να διευκρινιστεί ο τρόπος με τον οποίο η επιχείρηση κατορθώνει να ανταπεξέρχεται με επιτυχία μία πολύ δύσκολη περίοδο οικονομικής στη χώρα μας:

- Πείτε μας λίγα λόγια για την οργάνωση, τις στρατηγικές επέκτασης, το όραμα και τους στόχους της επιχείρησης.
- Πώς αντιλαμβάνεστε την επιχειρηματικότητα και κατά πόσο θεωρείτε αναγκαία τα προϊόντα καινοτομίας;
- Ποιά τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε στο εσωτερικό και ποιιά στο εξωτερικό κυρίως λόγω ελληνικής καταγωγής της επιχείρησης;
- Ποιά τα πλεονεκτήματα-μειονεκτήματα της γεωγραφικής σας θέσης τόσο για τον ελλαδικό όσο και για το διεθνή χώρο;
- Πώς καταφέρατε να αντέξετε στην οικονομική κρίση, εφόσον σας επηρέασε, και ποιές είναι οι στρατηγικές σας εν μέσω οικονομικής κρίσης;
- Εκτός από προβλήματα εν μέσω οικονομικής κρίσης, εμφανίστηκαν προβλεπόμενες ή απρόβλεπτες ευκαιρίες;
- Πώς σκοπεύετε να κινηθείτε στο άμεσο μέλλον και ποιες συμβουλές θα δίνετε στις επιχειρήσεις που ανταγωνίζονται στο δύσκολο ανταγωνιστικό περιβάλλον;
- Τελικά ποιό είναι το μυστικό της επιτυχίας σας;

3.7.2. Πως απαντούν οι αρμόδιοι της ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.

Στο ερωτηματολόγιο εκ μέρους της επιχείρησης ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε., απάντησε ο Διευθυντής Λογιστηρίου του Ομίλου Επιχειρήσεων ΚΑΡΑΤΖΗ, κ. Νίκος Αμωναχάκης ως εξής:

- Πείτε μας λίγα λόγια για την οργάνωση, τις στρατηγικές επέκτασης, το όραμα και τους στόχους της επιχείρησης;

«Η εταιρεία μας έχει 2 παραγωγικές μονάδες και μια ξενοδοχειακή στην Κρήτη μια παραγωγική μονάδα στην Λάρισα, μια παραγωγική μονάδα στο KUSEY της Γερμανίας και μια παραγωγική μονάδα στο Kansas των Η.Π.Α. Επιπλέον τον τελευταίο χρόνο μπήκε δυναμικά στο χώρο της ενέργειας με την λειτουργία 5 μονάδων παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος από φωτοβολταϊκά συνολικής ισχύος 12MW. Η διοικητική διάρθρωση της είναι λιτή και στηρίζεται στο μοντέλο της συναπόφασης από τα στελέχη που ασκούν το management. Έχει στελέχη εξειδικευμένα στο αντικείμενό τους και όλα τα τμήματα που χρειάζεται μια σύγχρονη εξαγωγική επιχείρηση για να λειτουργήσει (οικονομική διεύθυνση, διεύθυνση πωλήσεων, διεύθυνση ποιότητας, διεύθυνση βιομηχανίας, διεύθυνση ξενοδοχειακού κλάδου, διεύθυνση τομέα ενέργειας, διεύθυνση έρευνας και ανάπτυξης, τμήμα marketing, τμήμα προμηθειών, τμήμα logistics). Όλες οι διευθύνσεις αναφέρονται στην κεντρική διοίκηση. Στόχος της εταιρείας μας είναι τα επόμενα δύσκολα για την ελληνική και την παγκόσμια οικονομία χρόνια να διατηρήσει την ηγετική θέση της στον χώρο της βιομηχανίας και να επεκταθεί σε νέες και ασφαλείς αγορές.»

- Πώς αντιλαμβάνεστε την επιχειρηματικότητα και κατά πόσο θεωρείτε αναγκαία τα προϊόντα καινοτομίας;

«Για να υπάρχει επιχειρηματικότητα πρέπει να λειτουργεί σε σταθερό περιβάλλον (οικονομικό, φορολογικό, διοικητικό από την κρατική μηχανή) και να δίδονται κίνητρα για την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων καθώς και στήριξη των καινοτόμων τεχνολογιών.»

- Ποιά τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε στο εσωτερικό και ποιά στο εξωτερικό κυρίως λόγω ελληνικής καταγωγής της επιχείρησης;

«Το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η επιχείρησή μας λόγω του ότι δραστηριοποιείται στον ελληνικό χώρο είναι η γραφειοκρατία και η ασυνέπεια του κράτους απέναντι σε εξαγωγικές επιχειρήσεις (π.χ. καθυστέρηση επιστροφής ΦΠΑ, απεργίες σε λιμάνια και τελωνεία, μη σταθερό φορολογικό σύστημα) με αποτέλεσμα να αποδιοργανώνει την επιχείρησή μας βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα στον επιχειρηματικό της σχεδιασμό και ιδιαίτερα στις ταμειακές ροές.»

- Ποιά τα πλεονεκτήματα-μειονεκτήματα της γεωγραφικής σας θέσης τόσο για τον ελλαδικό όσο και για το διεθνή χώρο;

«Μειονέκτημα για τον διεθνή χώρο για την επιχείρησή μας είναι ότι 2 από τις παραγωγικές μονάδες είναι σε νησιωτική περιοχή και μακριά από τις αγορές της κεντρικής Ευρώπης στην οποία απευθυνόμαστε. Από την άλλη πλευρά θεωρούμε σαν πλεονέκτημα, και έχοντας ως γνώμονα τον άνθρωπο, ότι η επιχείρησή μας στελεχώνεται από Έλληνες εργαζόμενους με μεράκι για την δουλειά τους και μακρόχρονη πείρα.»

- Πώς κατάφεραν να αντέξετε στην οικονομική κρίση, εφόσον σας επηρέασε, και ποιές είναι οι στρατηγικές σας εν μέσω οικονομικής κρίσης;

«Με συνετή διαχείριση και περιορισμό σταθερών δαπανών. Στρατηγική μας είναι η διατήρηση και επέκταση της επιχείρησής μας πάντα με γνώμονα τις ασφαλείς συναλλαγές από πλευράς χρηματοροών.»

- Εκτός από προβλήματα εν μέσω οικονομικής κρίσης, εμφανίστηκαν προβλεπόμενες ή απρόβλεπτες ευκαιρίες;

«Ευκαιρίες εμφανίστηκαν κάποιες από τις οποίες κρίθηκαν ικανοποιητικές και υλοποιήθηκαν.»

- Πώς σκοπεύετε να κινηθείτε στο άμεσο μέλλον και ποιες συμβουλές θα δίνετε στις επιχειρήσεις που ανταγωνίζονται στο δύσκολο ανταγωνιστικό περιβάλλον;

«Η απάντηση είναι ίδια: Με συνετή διαχείριση και περιορισμό σταθερών δαπανών. Στρατηγική μας είναι η διατήρηση και επέκταση της επιχείρησής μας πάντα με γνώμονα τις ασφαλείς συναλλαγές από πλευράς χρηματοροών.»

- Τελικά ποιο είναι το μυστικό της επιτυχίας σας;

«Η συνετή διοίκηση και η συνεχής έρευνα αγοράς και ανάπτυξη πωλήσεων για καινοτόμα προϊόντα.»

Συμπεράσματα

Η επιχειρηματικότητα, ως αναγνώριση των υφιστάμενων ευκαιριών για ανάληψη πρωτοβουλιών ώστε να προκύψει οικονομικό όφελος, αποτελεί για την Ελλάδα σε περίοδο κρίση ιδιαίτερα σημαντικό θέμα για διερεύνηση και ανάλυση. Αποκτά μάλιστα ιδιαίτερη σημασία όταν συνδυάζεται με την καινοτομία και την παραγωγικότητα, ώστε να διατηρείται ένας σημαντικός βαθμός ανταγωνιστικότητας που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των διεθνών αγορών, λειτουργώντας θετικά προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης της χώρας. Η σημασία της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας αναγνωρίζονται και υποστηρίζονται από ευρωπαϊκές πολιτικές και αξιολογούνται από διεθνείς, ευρωπαϊκούς και ελληνικούς φορείς όπως το *Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας (GEM)*, το ελληνικό *Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)*, την πρωτοβουλία *Small Business Act (SBA)* της ΕΕ για τις μικρές επιχειρήσεις, την πρωτοβουλία *PRO INNO* ΕΕ για την καινοτομία, και το *Παγκόσμιο Οικονομικό Forum (WEF)* για την ανταγωνιστικότητα.

Διερευνώντας την ελληνική επιχειρηματικότητα στα πλαίσια της ελληνικής οικονομικής κρίσης, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι «υπαρκτές» και χρόνιες **συστημικές αδυναμίες της ελληνικής επιχειρηματικότητας**, που εδράζονται στην *έλλειψη αρκετών ανταγωνιστικών επιχειρήσεων στο διεθνή χώρο, στρεβλώσεις και εμπόδια που δεν διευκολύνουν τη διείσδυση στις διεθνείς αγορές, δομικές αδυναμίες στην παραγωγή και χρήση υψηλής τεχνολογίας, περιορισμένη δαπάνες στην έρευνα για την καινοτομία, περιορισμένη συμμετοχή αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη σύγχρονη επιχειρηματικότητα*. Η κατάταξη της Ελλάδας στον τομέα της καινοτομίας στην ΕΕ, είναι χαμηλή σύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις *European Innovation Scoreboard*, για τα έτη 2008, 2009, και *Innovation Union Scoreboard*, για τα έτη 2010 και 2011, ενώ γενικά οι ΜΜΕ ως προς την επίδοσή τους βρίσκονται σε όλους σχεδόν τους τομείς κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ, με εξαίρεση μόνο στον τομέα της «δεύτερης ευκαιρίας», σύμφωνα με τα στοιχεία κυρίως από το *Ενημερωτικό Δελτίο*

για τη SBA στην Ελλάδα 2010/11. Ακόμη, η Ελλάδα κατατάσσεται ως προς την ανταγωνιστικότητα στην 90^η θέση ανάμεσα σε 142 χώρες από όλο τον κόσμο για το 2011, καταλαμβάνοντας την τελευταία θέση των κρατών-μελών της ΕΕ, όπως καταγράφεται στις ετήσιες εκθέσεις του *The Global Competitiveness Report* του WEF για το 2010 και το 2011. Ιδιαίτερα κατατοπιστικές είναι οι έρευνες του WEF για τον εντοπισμό των πλέον **προβληματικών στοιχείων που παρεμποδίζουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων**, σύμφωνα με τις οποίες, τόσο για το 2010, όσο και για το 2011, έχει στην πρώτη θέση τη *μη αποδοτική κρατική γραφειοκρατία*, ενώ στις πρώτες θέσεις αναφέρονται και για τα δύο τελευταία χρόνια η *διαφθορά*, οι *ανασταλτικοί εργατικοί κανονισμοί*, η *πολιτική αστάθεια*, το *φορολογικό σύστημα* και η *πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις*.

Ιδιαίτερα αποκαλυπτικές είναι και οι έρευνες για την επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα που πραγματοποίησε ο IOBE τα τελευταία χρόνια. Ως προς τους **δείκτες και κίνητρα επιχειρηματικότητας**, η *επιθυμία έναρξης επιχειρηματικής δραστηριότητας* μειώθηκε λόγω των οικονομικών συνθηκών και της αβεβαιότητας. Η *διακοπή λειτουργίας επιχειρήσεων οφείλεται στην έλλειψη κερδοφορίας* για τη μεγάλη πλειοψηφία των επιχειρηματιών. Η *επιχειρηματικότητα ανάγκης* μειώθηκε γενικά, αν και για στους επιχειρηματίες αρχικών σταδίων έχει αυξηθεί σε μικρό βαθμό, γεγονός που ίσως να σημαίνει ότι η κρίση μπορεί να έχει παρουσιάσει κάποιες επιχειρηματικές ευκαιρίες, ενώ και η *επιχειρηματικότητα ευκαιρίας* μειώθηκε. Ως προς τα **κλαδικά χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας των αρχικών σταδίων** ο τομέας των προϊόντων/υπηρεσιών προς καταναλωτές, απορροφά το υψηλότερο μερίδιο των νέων εγχειρημάτων στην Ελλάδα. Η έρευνα για τα **ποιοτικά χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας των αρχικών σταδίων** δείχνει *μείωση του βαθμού καινοτομίας*, και *έλλειψη ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων*, ως προς το *βαθμό εξωστρέφειας*, καταγράφεται *ύφεση στην ένταση του εξαγωγικού προσανατολισμού των επιχειρήσεων*, ενώ ως προς το *επίπεδο τεχνολογίας*, σημαντικό ποσοστό δηλώνει πως χρησιμοποιεί τεχνολογίες που είναι διαθέσιμες στην αγορά λιγότερο από ένα έτος. Ως προς τα **δημογραφικά χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας των αρχικών σταδίων**, η «έμφυλη» διάρθρωση της επιχειρηματικότητας δείχνει ότι το *μερίδιο της γυναικείας επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων καλύπτει το ένα τρίτο των επιχειρηματιών*, ενώ στο επίπεδο εκπαίδευσης παρατηρείται *εκτίναξη του ποσοστού των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στους επιχειρηματίες αρχικών σταδίων*, αφού η συνεπακόλουθη της

κρίσης ανεργία, οδηγεί πολλούς πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην επιχειρηματική ενασχόληση, αντί της αναζήτησης εργασίας ως μισθωτών. Αποκαλυπτική είναι και η έρευνα του IOBE για την οικονομική συγκυρία στην Ελλάδα μέχρι τα τέλη Ιουνίου του 2012. Σύμφωνα με την έρευνα αυτή, ο **Γενικός Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα** παρουσιάζει τη μικρότερη τιμή του έτους στο τέλος του έκτου μήνα του 2012, με τους αντίστοιχους δείκτες για την ΕΕ και για την Ευρωζώνη να εξακολουθούν να απέχουν από τους μακροχρόνιους μέσους όρους και για τις δύο ζώνες.

Ορισμένες από τις **επιχειρήσεις που διαφαίνεται ότι μπορούν να επιβιώσουν και να βγουν ισχυρότερες από την κρίση**, ανήκουν στους *κλάδους των ποιοτικών τροφίμων που συνδυάζονται με τεχνολογικές καινοτομίες και προσφέρουν νέες γεύσεις, συνδυασμένες πολλές φορές με τάσεις υγιεινής διατροφής. Επίσης, της ναυτιλίας και των σχετικών με αυτήν υπηρεσιών, που παραμένουν διεθνώς ανταγωνιστικές. Ακόμη, του ποιοτικού τουρισμού και των συνδεομένων με αυτόν υπηρεσιών, που προσφέρουν γνήσιες εμπειρίες σε προσιτές τιμές. Τέλος, των εξαρτημένων επιχειρήσεων από εθνικές και κοινοτικές πολιτικές, όπως των ήπιων μορφών ενέργειας και της ηλιακής ενέργειας, συνδυασμένων με σύγχρονες τεχνολογίες.*

Στη βιωσιμότητα και εξέλιξη της ελληνικής επιχειρηματικότητας μπορούν να συμβάλουν οι **δημόσιες πολιτικές με σαφή στρατηγική τη διεθνή ανταγωνιστικότητα** των ελληνικών επιχειρήσεων, βασισμένη στην καινοτομική διαφοροποίηση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με ενίσχυση των μηχανισμών άντλησης και εφαρμογής ιδεών από το διεθνή ανταγωνιστικό χώρο, επικέντρωση σε προγράμματα που εστιάζουν στη διαφοροποίηση με τη χρήση τεχνολογιών αιχμής και ενίσχυση των κατάλληλων και ικανών επιχειρήσεων για τη διεθνή ανταγωνιστικότητα. Σ' αυτή τη λογική ο Νόμος του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, «Fast Track» (Διαδικασία Ταχείας Αδειοδότησης), καθορίζει πλέον ευέλικτες διαδικασίες για τη *γρήγορη έκδοση αδειών υλοποίησης επενδύσεων στην Ελλάδα*, σε τομείς που αφορούν στη βιομηχανία, στην ενέργεια, στον τουρισμό, στην υψηλή τεχνολογία και στην καινοτομία.

Παρά το δυσμενές οικονομικό κλίμα, ορισμένες ελληνικές επιχειρήσεις κατορθώνουν όχι μόνο να επιβιώνουν, αλλά και να λειτουργούν υποδειγματικά, αναδεικνύοντας δυνατότητες και διεισδυτικότητες στο διεθνή επιχειρηματικό στίβο, που τις καθιστά ανταγωνιστικές. Τέτοιες είναι οι *KAPATZΗΣ Α.Ε.* και *ΠΛΑΣΤΙΚΑ*

ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε., με έδρα την Κρήτη, καθώς και οι *ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.* και *JUMBO Α.Ε.*, των οποίων τα οικονομικά στοιχεία είναι αξιόλογα. Η ανάλυση της κερδοφορίας τους μέσω των Δεικτών Αποδοτικότητας Επενδυμένων Κεφαλαίων (ROA) και Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (ROE), καθώς και της αποτελεσματικότητας τους μέσω των Δεικτών Περιθωρίου Κέρδους (ΔΠΚ) και μέσω των Δεικτών Εκμετάλλευσης Ενεργητικού (ΔΕΕ), έδειξε τη δυνατότητά τους να ξεπερνούν τα προβλήματα που προέκυψαν λόγω της οικονομικής κρίσης. Με σκοπό να διερευνήσουμε τους λόγους και τις αιτίες αυτής της επιτυχίας, υποβάλαμε ερωτηματολόγιο σε μία από αυτές, την *ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.*, με αντικείμενο την παραγωγή δικτύων συσκευασίας αγροτικών προϊόντων και κρεάτων, γεωργίας και δόμησης, εκμετάλλευση ξενοδοχείων και παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με τη λειτουργία φωτοβολταϊκού πάρκου. Από τις απαντήσεις έγινε σαφές ότι: *Το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η επιχείρησή λόγω του ότι δραστηριοποιείται στον ελληνικό χώρο είναι η γραφειοκρατία και η ασυνέπεια του κράτους απέναντι σε εξαγωγικές επιχειρήσεις (π.χ. καθυστέρηση επιστροφής ΦΠΑ, απεργίες σε λιμάνια και τελωνεία, μη σταθερό φορολογικό σύστημα) με αποτέλεσμα να αποδιοργανώνεται η επιχείρηση βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα στον επιχειρηματικό της σχεδιασμό και ιδιαίτερα στις ταμειακές ροές. Ακόμη, η επιχείρηση θεωρεί ότι για να υπάρχει επιχειρηματικότητα πρέπει να λειτουργεί σε σταθερό περιβάλλον (οικονομικό, φορολογικό, διοικητικό από την κρατική μηχανή) και να δίδονται κίνητρα για την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων καθώς και στήριξη των καινοτόμων τεχνολογιών. Ωστόσο, σε περίοδο κρίσης ευκαιρίες εμφανίστηκαν, κάποιες από τις οποίες κρίθηκαν ικανοποιητικές και υλοποιήθηκαν. Η επιχείρηση που στελεχώνεται από Έλληνες εργαζόμενους με μεράκι για την δουλειά τους και μακρόχρονη πείρα., έχοντας ως γνώμονα τον άνθρωπο, κατάφερε να ανταπεξέλθει. Πολιτική της επιχείρησης υπήρξε η συνετή διαχείριση και ο περιορισμός των σταθερών δαπανών. Στρατηγική της η οργάνωση, η διατήρηση και η επέκταση της επιχείρησής πάντα με γνώμονα τις ασφαλείς συναλλαγές από πλευράς χρηματοροών.*

Παράρτημα

Ισολογισμοί επιχειρήσεων

Ισολογισμός ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.¹²²

Κωδικός: 5500096

Στοιχεία Επικοινωνίας

ΒΙ.ΠΕ. Ηρακλείου, Οδός Α', Τ.Θ. 1490
716 01, Νέα Αλικαρνασσός, Ηράκλειο
Τηλ. 2810382900
Fax. 2810381400
U.R.L. www.karatzis.gr
e-mail. hellasnet@karatzis.gr

PROFILE

ΚΛΑΔΟΣ : Βιομηχανία (Διάφορα Προϊόντα)

ΙΔΡΥΣΗ (ΕΤΟΣ) : 1979
ΔΙΕΥΘ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ : Αντώνιος Μιλ. Καράτζης
ΜΕΤΟΧ. ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Euro 21.138.900
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ : Euro 78.480.344
(31.12.2011)
ΠΩΛΗΣΕΙΣ : Euro 48.061.000
(01.01.2011 - 31.12.2011)
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ : 468

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Παραγωγή διχτυών συσκευασίας αγροτικών προϊόντων και κρεάτων, γεωργίας και δόμησης. Εκμετάλλευση ξενοδοχείων. Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (φωτοβολταϊκό πάρκο)

ΒΑΣΙΚΗ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Αντώνιος Μιλ. Καράτζης (έτος γεννήσεως 1976)

Μαρία Μιλ. Καράτζη (έτος γεννήσεως 1978)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:

Μιλτιάδης Αντ. Καράτζης Πρόεδρος
Αθηνά Μιλ. Καράτζη Αντιπρόεδρος
Αντώνιος Μιλ. Καράτζης Διευθύνων Σύμβουλος
Μαρία Μιλ. Καράτζη Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Κωνσταντίνος Λεω. Αρχοντάκης Μέλος
Κωνσταντίνος Αντ. Περαντωνάκης Μέλος
Ηλίας Μύρ. Δαπουλάκης Μέλος
Ιάσων Εμμ. Παπαστεφανάκης Μέλος
Ηλίας Ανα. Καλαθάς Μέλος

¹²² Από την ICAP DATABANK: URL < <http://dir.icap.gr/2002/companygr.asp?code=5500096> >.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΡΑΤΖΗ Α.Ε.

ΤΑ ΠΟΣΑ ΣΕ	EURO	EURO	EURO
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	31/12/2011	31/12/2010	31/12/2009
ΚΑΘΑΡΑ ΠΑΓΙΑ	97.907.275	79.918.534	80.961.000
ΓΗΠΕΔΑ - ΟΙΚΟΠΕΔΑ	16.437.786	14.096.000	14.096.000
ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	52.670.522	50.263.257	48.627.000
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	46.421.771	31.190.000	30.883.000
ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠ.-ΔΑΠ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣ	399.716	342.000	296.000
ΜΕΙΟΝ ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	30.631.711	26.756.000	23.635.000
ΑΠΟΣΒ. ΚΤΙΡΙΩΝ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	14.492.517	12.891.000	11.259.000
ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΜΗΧΑΝ. ΕΞΟΠΛ.	15.893.974	13.655.000	12.200.000
ΑΠΟΣΒ. ΔΑΠΑΝ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣΒ.-ΑΣΩΜ.ΑΚΙ	245.220	210.000	176.000
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	156.748	114.000	335.000
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ	12.452.443	10.669.277	10.359.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	16.077.030	12.852.242	12.626.000
ΕΤΟΙΜΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ-ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	6.855.667	6.971.605	7.579.000
ΥΛΕΣ & ΥΛΙΚΑ	9.221.363	5.880.637	5.047.000
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	12.730.163	11.360.536	12.693.000
ΑΠΑΙΤ. ΠΕΛΑΤΩΝ-ΓΡΑΜΜ.ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	8.015.808	7.735.100	9.024.000
ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ	0	28.321	58.000
ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	4.714.355	3.597.115	3.611.000
ΤΑΜΕΙΟ - ΤΡΑΠΕΖΕΣ	4.525.606	822.640	1.302.000
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	131.240.074	104.953.952	107.582.000

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	78.480.344	73.919.022	70.758.000
ΜΕΤΟΧΙΚΟ-ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	21.138.900	21.138.900	21.139.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	51.097.769	49.657.014	49.544.000
ΑΔΙΑΝ. ΚΕΡΔΗ-ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΖΗΜΙ	6.243.675	3.123.108	75.000
ΜΕΣΟ.& ΜΑΚΡΟ. ΥΠΟΧ.& ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	18.502.219	8.568.733	10.066.000
ΜΕΣΟΜΑΚΡ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	17.061.865	7.445.109	8.733.000
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	1.440.354	1.123.624	1.333.000
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	34.257.511	22.466.197	26.758.000
ΟΦΕΙΛΕΣ ΣΕ ΤΡΑΠ.-ΔΟΣΕΙΣ Μ.ΔΑΝΕΙ	27.090.319	14.437.889	19.636.000
ΓΡΑΜ. ΠΛΗΡΩΤΕΑ-ΠΡΟΜ/ΤΕΣ-ΠΙΣΤΩΤΕ	5.562.357	5.316.991	4.354.000
ΜΕΡΙΣΜ.ΠΛΗΡΩΤ.-ΚΕΡΔΗ ΠΡΟΣ ΔΙΑΝΟ	0	0	2.000
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	1.604.835	2.711.317	2.766.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	131.240.074	104.953.952	107.582.000

	01/01/2011	01/01/2010	01/01/2009
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	31/12/2011	31/12/2010	31/12/2009
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΠΩΛΗΣΕΙΣ)	48.061.000	43.696.000	47.262.000
ΜΕΙΟΝ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	35.999.000	34.174.000	36.627.000
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ	12.062.000	9.522.000	10.635.000
ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	5.719.000	5.474.000	5.696.000
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ	6.343.000	4.048.000	4.939.000
ΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	0	391.000	0
ΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	756.000	0	993.000
ΑΠΟΣΒ. ΕΚΤΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ	3.787.000	3.390.000	3.517.000
ΑΠΟΣΒ. ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤ	3.787.000	3.390.000	3.517.000
ΚΕΡΔΟΣ ΠΡΟ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	5.587.000	4.439.000	3.946.000
ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	71.000-	1.278.000-	868.000-

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΗ Α.Ε.

ΤΑ ΠΟΣΑ ΣΕ	EURO	EURO
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	30/09/2011	30/09/2010
ΚΑΘΑΡΑ ΠΑΓΙΑ	96.695.821	80.783.635
ΓΗΠΕΔΑ - ΟΙΚΟΠΕΔΑ	16.437.786	0
ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	51.167.982	69.849.408
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	45.832.547	0
ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠ.-ΔΑΠ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣ	364.004	118.880
ΜΕΙΟΝ ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	29.558.941	0
ΑΠΟΣΒ. ΚΤΙΡΙΩΝ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	14.247.406	0
ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΜΗΧΑΝ. ΕΞΟΠΛ.	15.073.274	0
ΑΠΟΣΒ. ΔΑΠΑΝ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣΒ.-ΑΣΩΜ.ΑΚΙ	238.261	0
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	0	218.439
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ	12.452.443	10.596.908
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	14.089.881	11.919.573
ΕΤΟΙΜΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ-ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	14.089.881	11.919.573
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	15.823.543	14.408.665
ΑΠΑΙΤ. ΠΕΛΑΤΩΝ-ΓΡΑΜΜ.ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	10.103.264	10.232.549
ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ	42.148	57.668

ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	5.678.131	4.118.448
ΤΑΜΕΙΟ - ΤΡΑΠΕΖΕΣ	1.717.016	191.701
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	128.326.261	107.303.574

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	78.193.538	74.474.655
ΜΕΤΟΧΙΚΟ-ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	21.138.900	21.138.900
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	51.062.986	49.723.856
ΑΔΙΑΝ. ΚΕΡΔΗ-ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΖΗΜΙ	5.991.652	3.611.899
ΜΕΣΟ.& ΜΑΚΡΟ. ΥΠΟΧ.& ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	18.511.764	8.669.315
ΜΕΣΟΜΑΚΡ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	17.388.140	7.337.120
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	1.123.624	1.332.195
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	31.620.959	24.159.603
ΟΦΕΙΛΕΣ ΣΕ ΤΡΑΠ.-ΔΟΣΕΙΣ Μ.ΔΑΝΕΙ	21.606.018	15.555.622
ΓΡΑΜ. ΠΛΗΡΩΤΕΑ-ΠΡΟΜ/ΤΕΣ-ΠΙΣΤΩΤΕ	6.007.792	4.811.265
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	4.007.149	3.792.716
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	128.326.261	107.303.574

	01/01/2011	01/01/2010
	30/09/2011	30/09/2010
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ		
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΠΩΛΗΣΕΙΣ)	39.170.577	34.700.000
ΜΕΙΟΝ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	28.360.146	26.209.000
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ	10.810.431	8.491.000
ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ & ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤ. ΕΣΟΔΑ	773.527	0
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	862.278	0
ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	4.498.599	4.124.000
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ	6.223.081	4.367.000
ΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	409.735	384.000
ΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	272.501	0
ΑΠΟΣΒ. ΕΚΤΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ	2.729.584	2.583.000
ΑΠΟΣΒ. ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤ	2.729.584	2.583.000
ΚΕΡΔΟΣ ΠΡΟ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	6.360.315	4.751.000
ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	1.131.612-	1.034.000-

Τελευταία Ενημέρωση: 2/5/2012

Οι πληροφορίες που παρέχονται από την ICAP DATABANK για τις εισηγμένες στο Χ.Α.Α εταιρίες προέρχονται από πηγές πληροφόρησης όπως τα Ενημερωτικά Δελτία που εκδίδουν οι εταιρίες, τον Οικονομικό Τύπο, τα Φύλλα Εφημερίδας Κυβερνήσεως, τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις και την απ' ευθείας επαφή με τις εταιρίες. Το profile των επιχειρήσεων (οικονομική κατάσταση - πορεία εργασιών), προκύπτει από την επεξεργασία της συνολικής εικόνας των οικονομικών τους δραστηριοτήτων.

Επιδιώκεται η συνεχής ενημέρωση των πληροφοριών εβδομαδιαίως η οποία ωστόσο εξαρτάται από τη ροή ανακοινώσεων των σχετικών πηγών. Οι πληροφορίες αυτές αποτελούν βοηθητικό εργαλείο και δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση παράγοντα στήριξης επιχειρηματικών ή επενδυτικών αποφάσεων.

Ισολογισμός ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.¹²³

Κωδικός: 7233600
Στοιχεία Επικοινωνίας
Φοινικιά, Τ.Θ. 1093
711 10, Ηράκλειο
Τηλ. 2810308500
Fax. 2810381328
U.R.L. www.plastikakritis.com
e-mail. info>plastikakritis.com

PROFILE

ΚΛΑΔΟΣ : Βιομηχανία (Ελαστικό - Πλαστικά)

ΙΔΡΥΣΗ (ΕΤΟΣ) : 1974
ΑΡΧΙΚΗ ΙΔΡΥΣΗ : 1970
ΔΙΕΥΘ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ : Εμμανουήλ Ιωά. Λεμπιδάκης
Μιχαήλ Ιωά. Λεμπιδάκης
ΜΕΤΟΧ. ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Euro 9.035.136
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ : Euro 108.474.000
(31.12.2011)
ΠΩΛΗΣΕΙΣ : Euro 106.047.000
(01.01.2011 - 31.12.2011)
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ : 329

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Παραγωγή φύλλων πολυαιθυλενίου, γεωμεμβρανών, πλαστικών πρώτων υλών (masterbatches), σωλήνων πολυαιθυλενίου. Ανακύκλωση πλαστικών. Αιολικά και φωτοβολταϊκά πάρκα

ΒΑΣΙΚΗ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Εμμανουήλ Ιωά. Λεμπιδάκης (έτος γεννήσεως 1965)
Μιχαήλ Ιωά. Λεμπιδάκης (έτος γεννήσεως 1964)
Μαρία Μιχ. Φερετζάκη
Αννα Ιωά. Λεμπιδάκη (έτος γεννήσεως 1942)
Μάριος-Μηνάς Γεώ. Φερετζάκης (έτος γεννήσεως 1934)
Χριστίνα Μάρ. Φερετζάκη
Αννα Μάρ. Φερετζάκη
Ελένη Δημ. Τρίκουλη
Χριστίνα Δημ. Τρίκουλη
Ιωάννης Μιχ. Λεμπιδάκης (έτος γεννήσεως 1937)
Κωνσταντίνος Μιχ. Περάκης (έτος γεννήσεως 1948)
Ευγενία Δημ. Τρίκουλη (έτος γεννήσεως 1938)
Δημήτριος Ιωά. Τρίκουλης

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:

Ιωάννης Μιχ. Λεμπιδάκης Πρόεδρος
Αννα Ιωά. Λεμπιδάκη Αντιπρόεδρος
Κωνσταντίνος Μιχ. Περάκης Αντιπρόεδρος
Εμμανουήλ Ιωά. Λεμπιδάκης Διευθύνων Σύμβουλος
Μιχαήλ Ιωά. Λεμπιδάκης Διευθύνων Σύμβουλος
Δημήτριος Αλέ. Αρμάος Μέλος
Ιωάννης Δημ. Μελάς Μέλος
Εμμανουήλ Ανδρεαδάκης Μέλος
Εμμανουήλ Βασ. Κυκριλής Μέλος
Γεώργιος Κόρκακας Μέλος
Γεώργιος Μ. Βαλεργάκης Μέλος

¹²³ Από την ICAP DATABANK: URL < <http://dir.icap.gr/2002/companygr.asp?code=7233600> >.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.

ΤΑ ΠΟΣΑ ΣΕ	EURO	EURO	EURO
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	31/12/2011	31/12/2010	31/12/2009
ΚΑΘΑΡΑ ΠΑΓΙΑ	69.227.000	69.467.000	70.397.000
ΓΗΠΕΔΑ - ΟΙΚΟΠΕΔΑ	18.301.000	18.056.000	17.672.000
ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	19.051.000	18.771.000	19.061.000
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	35.838.000	34.497.000	33.747.000
ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠ.-ΔΑΠ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣ	351.000	319.000	272.000
ΜΕΙΟΝ ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	23.205.000	19.990.000	17.013.000
ΑΠΟΣΒ. ΚΤΙΡΙΩΝ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	6.451.000	5.859.000	5.268.000
ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΜΗΧΑΝ. ΕΞΟΠΛ.	16.473.000	13.877.000	11.520.000
ΑΠΟΣΒ. ΔΑΠΑΝ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣΒ.-ΑΣΩΜ.ΑΚΙ	281.000	254.000	225.000
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	775.000	1.719.000	876.000
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ	18.116.000	16.095.000	15.782.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	21.633.000	19.087.000	13.987.000
ΕΤΟΙΜΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ-ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	5.992.000	5.699.000	5.683.000
ΥΛΕΣ & ΥΛΙΚΑ	15.641.000	13.388.000	8.304.000
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	45.795.000	49.016.000	46.614.000
ΑΠΑΙΤ. ΠΕΛΑΤΩΝ-ΓΡΑΜΜ.ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	44.214.000	46.826.000	45.055.000
ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ	491.000	606.000	434.000
ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	1.090.000	1.584.000	1.125.000
ΤΑΜΕΙΟ - ΤΡΑΠΕΖΕΣ	7.702.000	7.357.000	5.266.000
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	144.357.000	144.927.000	136.264.000

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	108.474.000	101.255.000	96.558.000
ΜΕΤΟΧΙΚΟ-ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	9.035.000	10.952.000	8.761.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	71.681.000	70.922.000	68.897.000
ΑΔΙΑΝ. ΚΕΡΔΗ-ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΖΗΜΙ	27.758.000	19.381.000	18.900.000
ΜΕΣΟ.& ΜΑΚΡΟ. ΥΠΟΧ.& ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	6.533.000	16.471.000	23.521.000
ΜΕΣΟΜΑΚΡ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	4.301.000	14.354.000	21.487.000
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	2.232.000	2.117.000	2.034.000
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	29.350.000	27.201.000	16.185.000
ΟΦΕΙΛΕΣ ΣΕ ΤΡΑΠ.-ΔΟΣΕΙΣ Μ.ΔΑΝΕΙ	11.579.000	8.248.000	63.000
ΓΡΑΜ. ΠΛΗΡΩΤΕΑ-ΠΡΟΜ/ΤΕΣ-ΠΙΣΤΩΤΕ	14.058.000	13.701.000	11.211.000
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΜΕΤΟΧΩΝ-ΕΤΑΙΡΩΝ	0	32.000	8.000
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	3.713.000	5.220.000	4.903.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	144.357.000	144.927.000	136.264.000

	01/01/2011	01/01/2010	01/01/2009
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	31/12/2011	31/12/2010	31/12/2009
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΠΩΛΗΣΕΙΣ)	106.047.000	98.625.000	86.831.000
ΜΕΙΟΝ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	83.820.000	77.870.000	67.399.000
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ	22.227.000	20.755.000	19.432.000
ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	11.289.000	11.081.000	10.661.000
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ	10.938.000	9.674.000	8.771.000
ΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	768.000	143.000	0
ΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	0	0	311.000
ΑΠΟΣΒ. ΕΚΤΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ	3.201.000	3.086.000	2.913.000
ΑΠΟΣΒ. ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤ	3.201.000	3.086.000	2.913.000
ΚΕΡΔΟΣ ΠΡΟ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	11.706.000	9.817.000	8.460.000
ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	2.429.000-	3.098.000-	1.701.000-

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.

ΤΑ ΠΟΣΑ ΣΕ	EURO	EURO
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	30/09/2011	30/09/2010
ΚΑΘΑΡΑ ΠΑΓΙΑ	68.278.000	67.587.000
ΓΗΠΕΔΑ - ΟΙΚΟΠΕΔΑ	18.133.000	17.914.000
ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	18.640.000	18.361.000
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	35.493.000	34.383.000
ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠ.-ΔΑΠ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣ	63.000	307.000
ΜΕΙΟΝ ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	22.091.000	19.200.000
ΑΠΟΣΒ. ΚΤΙΡΙΩΝ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	6.300.000	5.705.000
ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΜΗΧΑΝ. ΕΞΟΠΛ.	15.791.000	13.246.000
ΑΠΟΣΒ. ΔΑΠΑΝ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣΒ.-ΑΣΩΜ.ΑΚΙ	0	249.000
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	925.000	816.000
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ	17.115.000	15.006.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	20.132.000	16.145.000
ΕΤΟΙΜΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ-ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	20.132.000	16.145.000
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	50.436.000	53.168.000
ΑΠΑΙΤ. ΠΕΛΑΤΩΝ-ΓΡΑΜΜ.ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	43.634.000	46.393.000
ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ	544.000	625.000

ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	6.258.000	6.150.000
ΤΑΜΕΙΟ - ΤΡΑΠΕΖΕΣ	6.344.000	10.089.000
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	145.190.000	146.989.000
ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	106.788.000	99.207.000
ΜΕΤΟΧΙΚΟ-ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	9.035.000	10.952.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	72.017.000	71.318.000
ΑΔΙΑΝ. ΚΕΡΔΗ-ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΖΗΜΙ	25.736.000	16.937.000
ΜΕΣΟ.& ΜΑΚΡΟ. ΥΠΟΧ.& ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	16.564.000	23.650.000
ΜΕΣΟΜΑΚΡ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	14.207.000	21.376.000
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	2.357.000	2.274.000
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	21.838.000	24.132.000
ΟΦΕΙΛΕΣ ΣΕ ΤΡΑΠ.-ΔΟΣΕΙΣ Μ.ΔΑΝΕΙ	96.000	2.663.000
ΓΡΑΜ. ΠΛΗΡΩΤΕΑ-ΠΡΟΜ/ΤΕΣ-ΠΙΣΤΩΤΕ	14.455.000	14.166.000
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	7.287.000	7.303.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	145.190.000	146.989.000
	01/01/2011	01/01/2010
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	30/09/2011	30/09/2010
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΠΩΛΗΣΕΙΣ)	82.757.000	74.574.000
ΜΕΙΟΝ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	64.984.000	58.917.000
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ	17.773.000	15.657.000
ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	8.841.000	8.596.000
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ	8.932.000	7.061.000
ΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	383.000	357.000
ΑΠΟΣΒ. ΕΚΤΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ	2.366.000	2.297.000
ΑΠΟΣΒ. ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤ	2.366.000	2.297.000
ΚΕΡΔΟΣ ΠΡΟ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	9.315.000	7.418.000
ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	1.816.000-	2.633.000-

Τελευταία Ενημέρωση: 2/5/2012

Οι πληροφορίες που παρέχονται από την ICAP DATABANK για τις εισηγμένες στο Χ.Α.Α εταιρίες προέρχονται από πηγές πληροφόρησης όπως τα Ενημερωτικά Δελτία που εκδίδουν οι εταιρίες, τον Οικονομικό Τύπο, τα Φύλλα Εφημερίδας Κυβερνήσεως, τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις και την απ' ευθείας επαφή με τις εταιρίες. Το profile των επιχειρήσεων (οικονομική κατάσταση - πορεία εργασιών), προκύπτει από την επεξεργασία της συνολικής εικόνας των οικονομικών τους δραστηριοτήτων.

Επιδιώκεται η συνεχής ενημέρωση των πληροφοριών εβδομαδιαίως η οποία ωστόσο εξαρτάται από τη ροή ανακοινώσεων των σχετικών πηγών. Οι πληροφορίες αυτές αποτελούν βοηθητικό εργαλείο και δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση παράγοντα στήριξης επιχειρηματικών ή επενδυτικών αποφάσεων.

Ισολογισμός ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS A.E.B.E.¹²⁴

Κωδικός: 0005602
Στοιχεία Επικοινωνίας
Θέση Σκληρή, Μαρούλα
196 00, Μάνδρα, Αττική

Τηλ. 2105587000, 2105587300
Fax. 2105587320
U.R.L. www.plaisio.gr
e-mail. info@plaisio.gr

PROFILE

ΚΛΑΔΟΣ : Εμπόριο (Η/Υ - Μηχανές Γραφείου)

ΙΔΡΥΣΗ (ΕΤΟΣ) : 1988
ΔΙΕΥΘ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ : Γεώργιος Κων. Γεράρδος
ΜΕΤΟΧ. ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Euro 7.065.600
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ : Euro 59.026.000
(31.12.2011)
ΠΩΛΗΣΕΙΣ : Euro 308.020.000
(01.01.2011 - 31.12.2011)
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ : 1.140

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Αντιπροσωπείες, αποκλειστικές εισαγωγές, εξουσιοδοτημένοι πωλητές και εμπόριο Η/Υ, περιφερειακών, λογισμικού, αναλώσιμων, χαρτιού και ειδών χαρτοπωλείου, μηχανών και επίπλων γραφείων, χρηματοκιβωτίων, τηλεφωνικών συσκευών, υλικών γραφικών τεχνών, κινητών τηλεφώνων και αξεσουάρ, οπτικοακουστικών συσκευών, φωτογραφικών και κινηματογραφικών ειδών, ειδών διατροφής, επιτραπέζιων πλαστικών ειδών, συσκευών κουζίνας, χαρτικών tissue, απορρυπαντικών και ειδών καθαρισμού. Συναρμολόγηση Η/Υ. Σέρβις. Εγγραφή συνδρομητών και υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας

ΒΑΣΙΚΗ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Γεώργιος Κων. Γεράρδος (έτος γεννήσεως 1946)
Κωνσταντίνος Γεώ. Γεράρδος (έτος γεννήσεως 1977)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:

Γεώργιος Κων. Γεράρδος Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμβουλος
Κωνσταντίνος Γεώ. Γεράρδος Αντιπρόεδρος
Γεώργιος Χαρ. Λιάσκας Μέλος
Ηλίας Γεώ. Κλής Μέλος
Νικόλαος Κων. Τσίρος Μέλος
Αντιόπη-Αννα Ιωά. Μαύρου Μέλος

¹²⁴ Από την ICAP DATABANK: URL < <http://dir.icap.gr/2002/companygr.asp?code=0005602> >.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.

ΤΑ ΠΟΣΑ ΣΕ	EURO	EURO	EURO
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	31/12/2011	31/12/2010	31/12/2009
ΚΑΘΑΡΑ ΠΑΓΙΑ	45.522.000	45.368.000	47.749.000
ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	62.061.000	60.015.000	59.617.000
ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠ.-ΔΑΠ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣ	5.578.000	5.537.000	5.796.000
ΜΕΙΟΝ ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	31.083.000	27.015.000	25.069.000
ΑΠΟΣΒ. ΚΤΙΡΙΩΝ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	26.551.000	22.727.000	20.728.000
ΑΠΟΣΒ. ΔΑΠΑΝ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣΒ.-ΑΣΩΜ.ΑΚΙ	4.532.000	4.288.000	4.341.000
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	3.210.000	1.831.000	2.443.000
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ	5.756.000	5.000.000	4.962.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	32.029.000	34.053.000	58.383.000
ΕΤΟΙΜΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ-ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	28.882.000	31.711.000	56.148.000
ΥΛΕΣ & ΥΛΙΚΑ	3.147.000	2.342.000	2.235.000
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	22.036.000	37.568.000	48.159.000
ΑΠΑΙΤ. ΠΕΛΑΤΩΝ-ΓΡΑΜΜ.ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	20.177.000	33.265.000	44.783.000
ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	1.859.000	4.303.000	3.376.000
ΤΑΜΕΙΟ - ΤΡΑΠΕΖΕΣ	34.549.000	24.533.000	9.452.000
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	134.136.000	141.522.000	163.743.000

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	59.026.000	53.637.000	53.488.000
ΜΕΤΟΧΙΚΟ-ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	7.066.000	7.066.000	7.066.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	36.281.000	35.986.000	35.669.000
ΑΔΙΑΝ. ΚΕΡΔΗ-ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΖΗΜΙ	15.679.000	10.585.000	10.753.000
ΜΕΣΟ.& ΜΑΚΡΟ. ΥΠΟΧ.& ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	19.161.000	25.914.000	24.884.000
ΜΕΣΟΜΑΚΡ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	17.834.000	23.837.000	23.141.000
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	1.327.000	2.077.000	1.743.000
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	55.949.000	61.971.000	85.371.000
ΟΦΕΙΛΕΣ ΣΕ ΤΡΑΠ.-ΔΟΣΕΙΣ Μ.ΔΑΝΕΙ	7.843.000	1.349.000	3.760.000
ΓΡΑΜ. ΠΛΗΡΩΤΕΑ-ΠΡΟΜ/ΤΕΣ-ΠΙΣΤΩΤΕ	37.053.000	51.565.000	72.561.000
ΜΕΡΙΣΜ.ΠΛΗΡΩΤ.-ΚΕΡΔΗ ΠΡΟΣ ΔΙΑΝΟ	28.000	63.000	181.000
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	11.025.000	8.994.000	8.869.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	134.136.000	141.522.000	163.743.000

	01/01/2011	01/01/2010	01/01/2009
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	31/12/2011	31/12/2010	31/12/2009
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΠΩΛΗΣΕΙΣ)	308.020.000	354.231.000	386.559.000
ΜΕΙΟΝ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	239.284.000	292.672.000	318.626.000
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ	68.736.000	61.559.000	67.933.000
ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ & ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤ. ΕΞΟΔΑ	1.795.000	1.095.000	3.406.000
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	2.178.000	2.200.000	2.675.000
ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ	59.551.000	55.210.000	60.609.000
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ	8.802.000	5.244.000	8.055.000
ΑΠΟΣΒ. ΕΚΤΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ	3.866.000	4.356.000	5.318.000
ΑΠΟΣΒ. ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤ	3.866.000	4.356.000	5.318.000
ΚΕΡΔΟΣ ΠΡΟ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	8.802.000	5.244.000	8.055.000
ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	2.466.000-	2.506.000-	2.919.000-

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.

ΤΑ ΠΟΣΑ ΣΕ	EURO	EURO
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	30/09/2011	30/09/2010
ΚΑΘΑΡΑ ΠΑΓΙΑ	45.728.000	45.907.000
ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	61.503.000	59.306.000
ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠ.-ΔΑΠ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣ	5.560.000	5.537.000
ΜΕΙΟΝ ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	30.068.000	25.899.000
ΑΠΟΣΒ. ΚΤΙΡΙΩΝ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	25.595.000	21.677.000
ΑΠΟΣΒ. ΔΑΠΑΝ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣΒ.-ΑΣΩΜ.ΑΚΙ	4.473.000	4.222.000
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	2.883.000	1.981.000
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ	5.850.000	4.982.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	25.859.000	29.721.000
ΕΤΟΙΜΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ-ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	23.315.000	27.647.000
ΥΛΕΣ & ΥΛΙΚΑ	2.544.000	2.074.000
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	27.541.000	40.670.000
ΑΠΑΙΤ. ΠΕΛΑΤΩΝ-ΓΡΑΜΜ.ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	22.897.000	35.206.000
ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	4.644.000	5.464.000
ΤΑΜΕΙΟ - ΤΡΑΠΕΖΕΣ	30.296.000	10.482.000
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	129.424.000	126.780.000

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	56.688.000	50.974.000
ΜΕΤΟΧΙΚΟ-ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	7.066.000	7.066.000

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	36.215.000	35.917.000
ΑΔΙΑΝ. ΚΕΡΔΗ-ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΖΗΜΙ	13.407.000	7.991.000
ΜΕΣΟ. & ΜΑΚΡΟ. ΥΠΟΧ. & ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	20.077.000	25.892.000
ΜΕΣΟΜΑΚΡ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	18.519.000	21.898.000
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	1.558.000	3.994.000
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	52.659.000	49.914.000
ΟΦΕΙΛΕΣ ΣΕ ΤΡΑΠ. - ΔΟΣΕΙΣ Μ. ΔΑΝΕΙ	7.243.000	1.943.000
ΓΡΑΜ. ΠΛΗΡΩΤΕΑ-ΠΡΟΜ/ΤΕΣ-ΠΙΣΤΩΤΕ	35.891.000	40.011.000
ΜΕΡΙΣΜ. ΠΛΗΡΩΤ. - ΚΕΡΔΗ ΠΡΟΣ ΔΙΑΝΟ	28.000	63.000
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	9.497.000	7.897.000
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	129.424.000	126.780.000
	01/01/2011	01/01/2010
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	30/09/2011	30/09/2010
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΠΩΛΗΣΕΙΣ)	226.042.000	257.384.000
ΜΕΙΟΝ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	176.714.000	213.128.000
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ	49.328.000	44.256.000
ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ & ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤ. ΕΣΟΔΑ	1.164.000	834.000
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	1.486.000	1.720.000
ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	43.046.000	41.790.000
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΕΡΙΦΩΡΙΟ	5.960.000	1.580.000
ΑΠΟΣΒ. ΕΚΤΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ	2.924.000	3.277.000
ΑΠΟΣΒ. ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤ	2.924.000	3.277.000
ΚΕΡΔΟΣ ΠΡΟ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	5.960.000	1.580.000
ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	1.895.000-	1.435.000-

Τελευταία Ενημέρωση: 2/5/2012

Οι πληροφορίες που παρέχονται από την ICAP DATABANK για τις εισηγμένες στο Χ.Α.Α εταιρίες προέρχονται από πηγές πληροφόρησης όπως τα Ενημερωτικά Δελτία που εκδίδουν οι εταιρίες, τον Οικονομικό Τύπο, τα Φύλλα Εφημερίδας Κυβερνήσεως, τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις και την απ' ευθείας επαφή με τις εταιρίες. Το profile των επιχειρήσεων (οικονομική κατάσταση - πορεία εργασιών), προκύπτει από την επεξεργασία της συνολικής εικόνας των οικονομικών τους δραστηριοτήτων.

Επιδιώκεται η συνεχής ενημέρωση των πληροφοριών εβδομαδιαίως η οποία ωστόσο εξαρτάται από τη ροή ανακοινώσεων των σχετικών πηγών. Οι πληροφορίες αυτές αποτελούν βοηθητικό εργαλείο και δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση παράγοντα στήριξης επιχειρηματικών ή επενδυτικών αποφάσεων.

Ισολογισμός JUMBO A.E.B.E.¹²⁵

Κωδικός: 0055490
Στοιχεία Επικοινωνίας
Κύπρου 9 & Υδρας
183 46, Μοσχάτο, Αττική

Τηλ. 2104805200
Fax. 2104805212
U.R.L. www.jumbo.gr
e-mail. ab@jumbo.gr

PROFILE

ΚΛΑΔΟΣ : Εμπόριο (Διάφορα Είδη)

ΙΔΡΥΣΗ (ΕΤΟΣ) : 1986
ΔΙΕΥΘ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ : Ευάγγελος-Απόστο Γεώ. Βακάκης
ΜΕΤΟΧ. ΚΕΦΑΛΑΙΟ : Euro 181.919.108
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ : Euro 438.531.040
(30.06.2011)
ΠΩΛΗΣΕΙΣ : Euro 461.845.569
(01.07.2010 - 30.06.2011)
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ : 2.835

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Εισαγωγές και εμπόριο παιχνιδιών, εποχιακών ειδών, βρεφικών ενδυμάτων, ειδών βιβλιοχαρτοπωλείου και βρεφανάπτυξης, ειδών ατομικής υγιεινής και περιποίησης, αξεσουάρ ένδυσης, ζαχαρωδών, ειδών οικιακής χρήσης και δώρων

ΒΑΣΙΚΗ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

ΤΑΝΟΣΙΡΙΑΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ & ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ Α.Ε.

ΚΛΑΔΟΣ: Συμμετοχικές Εταιρίες

FIDELITY SMALL CAP STOCK FUND

SMALLCAP WORLD FUND INC

ΕΔΡΑ: Ηνωμένες Πολιτείες

FRANKLIN TEMPLETON INSTITUTIONAL LLC

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:

Ευάγγελος-Απόστο Γεώ. Βακάκης Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμβουλος
Ιωάννης Χρή. Οικονόμου Αντιπρόεδρος
Ευάγγελος Δημ. Παπαευαγγέλου Αναπληρωτής Αντιπρόεδρος
Καλλιόπη Εμμ. Βερναδάκη Εντεταλμένος Σύμβουλος
Βίκτωρ-Χαίμ Μιχ. Ασσέρ Μέλος
Γεώργιος Σπυ. Κατσαρός Μέλος
Παρασκευή Γεώ. Κάβουρα Μέλος

¹²⁵ Από την ICAP DATABANK: URL < <http://dir.icap.gr/2002/companygr.asp?code=0055490> >.

ΕΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΛΟΓΙΣΜΟΥ JUMBO A.E.

ΤΑ ΠΟΣΑ ΣΕ	EURO	EURO	EURO
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	30/06/2011	30/06/2010	30/06/2009
ΚΑΘΑΡΑ ΠΑΓΙΑ	344.679.176	315.480.400	273.495.713
ΓΗΠΕΔΑ - ΟΙΚΟΠΕΔΑ	68.147.344	67.192.080	64.397.676
ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	195.284.649	185.259.696	161.740.606
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	58.783.742	53.461.001	47.936.132
ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠ.-ΔΑΠ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣ	1.490.865	1.346.960	1.237.083
ΜΕΙΟΝ ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	77.304.829	65.589.365	56.159.806
ΑΠΟΣΒ. ΚΤΙΡΙΩΝ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	39.641.074	32.614.041	27.457.417
ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΜΗΧΑΝ. ΕΞΟΠΛ.	36.385.447	31.814.004	27.644.719
ΑΠΟΣΒ.ΔΑΠΑΝ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣΒ.-ΑΣΩΜ.ΑΚΙ	1.278.308	1.161.320	1.057.670
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	9.718.502	2.860.257	3.004.580
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ	88.558.903	70.949.771	51.339.442
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	180.241.267	182.608.555	197.628.133
ΕΤΟΙΜΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ-ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	157.209.693	165.272.868	180.075.840
ΥΛΕΣ & ΥΛΙΚΑ	23.031.574	17.335.687	17.552.293
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	57.327.242	56.592.222	51.253.933
ΑΠΑΙΤ. ΠΕΛΑΤΩΝ-ΓΡΑΜΜ.ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	30.764.503	26.052.242	22.762.998
ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	26.562.739	30.539.980	28.490.935
ΤΑΜΕΙΟ - ΤΡΑΠΕΖΕΣ	119.206.065	100.522.388	83.627.840
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	701.453.750	655.203.565	606.005.619

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	438.531.040	385.225.067	305.760.536
ΜΕΤΟΧΙΚΟ-ΕΓΧΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	181.919.108	181.828.072	169.728.602
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	172.498.870	127.029.067	35.002.968
ΑΔΙΑΝ. ΚΕΡΔΗ-ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΖΗΜΙ	84.113.062	76.367.928	101.028.966
ΜΕΣΟ.& ΜΑΚΡΟ. ΥΠΟΧ.& ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	160.994.802	160.584.135	182.163.524
ΜΕΣΟΜΑΚΡ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	157.427.444	157.677.149	179.793.753
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	3.567.358	2.906.986	2.369.771
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	101.927.908	109.394.363	118.081.559
ΟΦΕΙΛΕΣ ΣΕ ΤΡΑΠ.-ΔΟΣΕΙΣ Μ.ΔΑΝΕΙ	672.521	666.745	1.655.230
ΓΡΑΜ. ΠΛΗΡΩΤΕΑ-ΠΡΟΜ/ΤΕΣ-ΠΙΣΤΩΤΕ	62.959.566	55.776.530	69.825.390
ΜΕΡΙΣΜ.ΠΛΗΡΩΤ.-ΚΕΡΔΗ ΠΡΟΣ ΔΙΑΝΟ	56.333	55.597	49.974
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	38.239.488	52.895.491	46.550.965
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	701.453.750	655.203.565	606.005.619

	01/07/2010	01/07/2009	01/07/2008
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	30/06/2011	30/06/2010	30/06/2009
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΠΩΛΗΣΕΙΣ)	461.845.569	459.174.793	444.140.428
ΜΕΙΟΝ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	234.859.122	224.566.005	214.401.819
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ	226.986.447	234.608.788	229.738.609
ΠΡΟΜΘΕΣΕΙΣ & ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤ. ΕΣΟΔΑ	8.056.345	4.904.539	4.388.703
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	5.850.646	6.300.432	7.312.226
ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	127.125.721	122.890.051	119.066.269
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΕΡΙΦΩΡΙΟ	102.066.425	110.322.844	107.748.817
ΑΠΟΣΒ. ΕΚΤΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ	12.198.533	11.304.769	10.100.028
ΑΠΟΣΒ. ΜΕΣΑ ΕΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤ	12.198.533	11.304.769	10.100.028
ΚΕΡΔΟΣ ΠΡΟ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	102.066.425	110.322.844	107.748.817
ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	24.567.937-	48.503.694-	25.869.536-

ΕΤΟΙΧΕΙΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ JUMBO A.E.

ΤΑ ΠΟΣΑ ΣΕ	EURO	EURO
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	31/12/2011	31/12/2010
ΚΑΘΑΡΑ ΠΑΓΙΑ	367.160.080	330.333.589
ΓΗΠΕΔΑ - ΟΙΚΟΠΕΔΑ	72.407.759	67.192.080
ΚΤΙΡΙΑ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	276.832.252	249.677.336
ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠ.-ΔΑΠ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣ	1.567.141	239.917
ΜΕΙΟΝ ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	83.560.267	70.110.497
ΑΠΟΣΒ. ΚΤΙΡΙΩΝ-ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	82.218.173	70.110.497
ΑΠΟΣΒ.ΔΑΠΑΝ.ΠΟΛ.ΑΠΟΣΒ.-ΑΣΩΜ.ΑΚΙ	1.342.094	0
ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	11.549.128	4.080.664
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ	88.364.067	79.254.089
ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ	156.364.853	125.861.319
ΕΤΟΙΜΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ-ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ	156.364.853	125.861.319
ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	74.890.858	83.609.531
ΑΠΑΙΤ. ΠΕΛΑΤΩΝ-ΓΡΑΜΜ.ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ	45.196.956	43.822.337
ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	29.693.902	39.787.194
ΤΑΜΕΙΟ - ΤΡΑΠΕΖΕΣ	167.022.236	182.998.618
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	765.438.027	722.803.057

ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	456.868.435	404.880.900
ΜΕΤΟΧΙΚΟ-ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	181.919.108	181.919.108
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	207.973.105	172.498.870
ΑΔΙΑΝ. ΚΕΡΔΗ-ΣΥΣΣΩΡΕΥΜΕΝΕΣ ΖΗΜΙ	66.976.222	50.462.922
ΜΕΣΟ.& ΜΑΚΡΟ. ΥΠΟΧ.& ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	161.258.916	160.565.327
ΜΕΣΟΜΑΚΡ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	157.426.046	157.286.525
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	3.832.870	3.278.802
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	147.310.676	157.356.830
ΓΡΑΜ. ΠΛΗΡΩΤΕΑ-ΠΡΟΜ/ΤΕΣ-ΠΙΣΤΩΤΕ	58.709.278	48.919.132
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	88.601.398	108.437.698
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	765.438.027	722.803.057
	01/07/2011	01/07/2010
	31/12/2011	31/12/2010
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ		
ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (ΠΩΛΗΣΕΙΣ)	268.567.546	273.411.527
ΜΕΙΟΝ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	141.840.346	146.727.311
ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ	126.727.200	126.684.216
ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ & ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤ. ΕΣΟΔΑ	5.552.973	4.176.616
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	2.937.266	2.955.617
ΛΟΙΠΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	71.874.110	70.262.261
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ	57.468.797	57.642.954
ΑΠΟΣΒ. ΕΚΤΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ	6.509.691	5.990.383
ΑΠΟΣΒ. ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤ	6.509.691	5.990.383
ΚΕΡΔΟΣ ΠΡΟ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	57.468.797	57.642.954
ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	11.603.403-	13.794.606-

Τελευταία Ενημέρωση: 2/5/2012

Οι πληροφορίες που παρέχονται από την ICAP DATABANK για τις εισηγμένες στο Χ.Α.Α εταιρίες προέρχονται από πηγές πληροφόρησης όπως τα Ενημερωτικά Δελτία που εκδίδουν οι εταιρίες, τον Οικονομικό Τύπο, τα Φύλλα Εφημερίδας Κυβερνήσεως, τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις και την απ' ευθείας επαφή με τις εταιρίες. Το profile των επιχειρήσεων (οικονομική κατάσταση - πορεία εργασιών), προκύπτει από την επεξεργασία της συνολικής εικόνας των οικονομικών τους δραστηριοτήτων.

Επιδιώκεται η συνεχής ενημέρωση των πληροφοριών εβδομαδιαίως η οποία ωστόσο εξαρτάται από τη ροή ανακοινώσεων των σχετικών πηγών. Οι πληροφορίες αυτές αποτελούν βοηθητικό εργαλείο και δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση παράγοντα στήριξης επιχειρηματικών ή επενδυτικών αποφάσεων.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αποτελέσματα Ερευνών, Οικονομικής Συγκυρίας – Ιούνιος 2012, Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα, 2012

Γωνιάδης, Η., *Η Ευρεσιτεχνία ως Προπομπός της Επιχειρηματικής Καινοτομίας και Εφαλτήριο Ανάπτυξης της Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα*, Διδακτορική Διατριβή, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή, 2007

Drucker, P., *Καινοτομία & Επιχειρηματικότητα*, Βιβλιοθήκη Μάνατζμεντ, Θεσσαλονίκη, 1985

Ενημερωτικό Δελτίο για την SBA στην Ελλάδα 2010/11, European Commission – Enterprise and Industry, 2011

Ιωαννίδης, Σ., Τσακανίκας, Α., Χατζηχρήστου, Σ., *Η Επιχειρηματικότητα στα πρόθυρα της κρίσης: Η έρευνα του GEM 2009 – 2010*, Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα, 2009

Ιωαννίδης, Σ., Τσακανίκας, Α., Χατζηχρήστου, Σ., *Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2009 – 2010: Αναζητώντας διέξοδο από την Κρίση*, Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα, 2010

Ιωαννίδης, Σ., Χατζηχρήστου, Σ., *Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2010 – 2011: Η «Μικρή» Επιχειρηματικότητα σε Περίοδο Κρίσης*, Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα, 2011

Λιούκας, Σ., και συν., *Η Καινοτομία στην Ελλάδα – Συγκριτική Αξιολόγηση με Διεθνείς Δείκτες, Πολιτικές, Προτάσεις Στρατηγικής*, Ίδρυμα Κόκκαλη – Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, 2009

Λιούκας, Σ., «Οι ελληνικές επιχειρήσεις μετά την κρίση – Προοπτικές και στρατηγικές για διεθνή ανταγωνιστικότητα», στο *Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα*, Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Αθήνα, 2010

Πράσινη Βίβλος για την επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη, Ευρωπαϊκή Ένωση, 2003

Πράσινη Βίβλος: Από τις προκλήσεις στις ευκαιρίες: προς ένα κοινό πλαίσιο στρατηγικής για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕ, Ευρωπαϊκή Ένωση, 2011

Προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις – Μια «Small Business Act» για την Ευρώπη, Ευρωπαϊκή Ένωση, 2008

Ξενογλώσση

European Innovation Scoreboard 2008, Pro-Inno Europe, 200, *European Innovation Scoreboard 2009*, Pro-Inno Europe, 2010

Innovation Union Scoreboard 2010, Pro-Inno Europe, 2011 και *Innovation Union Scoreboard 2010*, Pro-Inno Europe, 2011

Schumpeter, J., *The Theory of Economic Development*, Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1934

Schumpeter, J., *Capitalism, Socialism and Democracy*, Routledge, London-New York, 2003

The Global Competitiveness Report 2011–2012, World Economic Forum, Geneva, 2011

The Global Competitiveness Report 2010–2011, World Economic Forum, Geneva, 2010

Ανακοινώσεις - Σεμινάρια

Βλιάμος, Σ., «Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα», στο *Σεμινάριο ΕΚΕΦΕ “Δ”*, Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2011

Μιχαηλίδης, Α., «Καινοτομία & Επιχειρηματικότητα», στο *3^ο Συνέδριο: Εισαγωγή στην Εργασία*, Αθήνα, 2011

Τσακανίκας, Ά., «Έρευνα και Καινοτομία σήμερα: Πολυτέλεια ή ανάγκη;», στο *Η Έρευνα ως παραγωγός νέας γνώσης και μοχλός ανάπτυξης*, Αθήνα, 2012

Χαραλαμπίδης, Ι., «Χρηματοοικονομικοί δείκτες», στο *Λειτουργίες Επιχειρήσεων*, Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων, Παν. Αιγαίου, χχ.

Ιστοσελίδες διαδικτύου

Ιστοσελίδα της ΕΕ: URL < http://europa.eu/pol/enter/index_el.htm > (στοιχεία επιχειρηματικότητας και καινοτομίας από την **ΕΕ**)

Ιστοσελίδα πρόσβασης στο δίκαιο της ΕΕ: URL < <http://eur-lex.europa.eu> > (στοιχεία επιχειρηματικότητας και καινοτομίας από την **ΕΕ**)

Ιστοσελίδα της Pro Inno Europe: URL < <http://www.proinno-europe.eu/metrics> > (στοιχεία καινοτομίας από την **Pro Inno Europe**)

Ιστοσελίδα του EOMMEX: URL < <http://www.eommex.gr> > (στοιχεία ΜΜΕ από τον **EOMMEX**)

Ιστοσελίδα του IOBE: URL < http://www.iobe.gr/index.asp?a_id=46 > (στοιχεία επιχειρηματικότητας και οικονομικής συγκυρίας από τον **IOBE**)

*Ιστοσελίδα του GEM: URL < <http://www.gemconsortium.org/> > (στοιχεία επιχειρηματικότητας από το **GEM**)*

*Ιστοσελίδα του WEF: URL < <http://www3.weforum.org/> > (στοιχεία ανταγωνιστικότητας από το **WEF**)*

*Ιστοσελίδα της ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.: URL < <http://www.karatzis.gr/> > (στοιχεία επιχείρησης **ΚΑΡΑΤΖΗΣ Α.Ε.**)*

*Ιστοσελίδα της ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.: URL < <http://www.plastikakritis.com/> > (στοιχεία επιχείρησης **ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΡΗΤΗΣ Α.Β.Ε.Ε.**)*

*Ιστοσελίδα της ΠΛΑΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.: URL < <http://www.plaisio.gr/> > (στοιχεία επιχείρησης **ΠΛΑΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.**)*

*Ιστοσελίδα της JUMBO Α.Ε.: URL < <http://www.jumbo.gr/> > (στοιχεία επιχείρησης **JUMBO Α.Ε.**)*